

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024

METTE LØVGREN, LARS ROAR FRØYLAND, SIGURD EID
JACOBSEN, ASLE HØGESTØL, ANDREAS KOTSADAM OG
OLAV LAUG BJØRNEBEKK

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

NOVA Rapport 6/25

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA, 2025

NOVA – Norwegian Social Research

OsloMet – storbyuniversitetet

Rapportene som NOVA gir ut, har gjennomgått [våre kvalitetssikringsrutiner](#) som sikrer at de oppfyller NOVAs faglige og etiske krav for forskningsrapporter.

ISBN (trykt utgave): 978-82-7894-900-9

ISBN (elektronisk utgave): 978-82-7894-899-6

ISSN 0808-5013 (trykt)

ISSN 1893-9503 (online)

Forfattere: Mette Løvgren, Lars Roar Frøyland, Sigurd Eid Jacobsen, Asle Høgestøl, Andreas Kotsadam og Olav Laug Bjørnebekk

Illustrasjonsfoto omslag: © colourbox.com

Henvendelser vedrørende publikasjonen kan rettes til:
Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet
publ-nova@oslomet.no www.oslomet.no/om/nova

Denne rapporten refereres til som:

Løvgren, M., Frøyland, L.R., Jacobsen, S.E., Høgestøl, A., Kotsadam, A. og Bjørnebekk, O.L. (2025).

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024

NOVA Rapport 6/25. Oslo: NOVA, OsloMet.

FORORD

Uro og utsatthet for lovbrudd er temaer som opptar mange: befolkningen, politiske beslutningstakere og ulike tjenester som direkte eller indirekte jobber med forebygging av lovbrudd, utsatte for lovbrudd eller konsekvensene av lovbrudd. De personlige og samfunnsmessige ettervirkningene av uro og utsatthet for lovbrudd kan være store.

Et solid kunnskapsgrunnlag er viktig for å utvikle politikk og tiltak på området og for å informere befolkningen.

Nasjonal trygghetsundersøkelse har kartlagt uro og utsatthet for lovbrudd med personofre i den norske befolkningen i 2024. Mens offentlig statistikk viser lovbrudd som er anmeldt til politiet, måler Nasjonal trygghetsundersøkelse utsatthet for lovbrudd ved å stille spørsmål til et stort utvalg norske borgere. Resultatene fra undersøkelsen gir dermed en pekepinn om det reelle omfanget av ulike typer lovbrudd.

En stor takk rettes til Torvald Tangeland som har kvalitetssikret denne rapporten, og til Justis- og beredskapsdepartementet for godt samarbeid.

Vi retter en ekstra stor takk til alle som deltok i undersøkelsen!

Mette Løvgren
prosjektleder Nasjonal trygghetsundersøkelse
Oslo, 05.09.2025

INNHALDSFORTEGNELSE

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024	6
Deltakere og svarprosent	7
Bakgrunnsvariabler og fordeling	8
Innvandringsbakgrunn	9
Data og metode	10
Hovedfunn	11
Lovbrudd og anmeldelser i 2024	13
Lovbrudd etter politidistrikt og sentralitet	14
Lovbrudd i 2024	15
Anmeldelser i 2024	16
Uro for lovbrudd	17
Uro for lovbrudd etter politidistrikt og sentralitet	18
Uro for lovbrudd	19
Uro for spesifikke lovbrudd	20
Uro for lovbrudd og planlegging	21
Tyveri, innbrudd og ran	22
Tyveri, innbrudd og ran etter politidistrikt og sentralitet	23
Tyveri, innbrudd og ran	24
Økonomisk tap og anmeldelse	25
Årsaker til å ikke anmelde	26
Sykkeltveri	27
Biltyveri	28
Innbrudd i bolig	29
Innbrudd i bil	30
Eiendomsskade	31
Betalingskort- eller personopplysningssvindel	32
Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp	33
Lommetyveri	34
Ranet eller forsøkt ranet	35
Vold og trusler	36
Vold og trusler etter politidistrikt og sentralitet	37
Vold og trusler	38
Årsaker til å ikke anmelde	39
Vold	40
Grov vold	41
Trusler	42
Hendelsessted og gjerningsperson	43
Seksuell vold	44
Seksuell vold etter politidistrikt og sentralitet	45
Seksuell vold	46
Årsaker til å ikke anmelde	47
Uønsket seksuell omgang	48
Uønsket seksuell handling	49
Uønsket seksuell atferd	50
Hendelsessted og gjerningsperson	51
Digital seksuell vold	52

Rapporten er utarbeidet av NOVA,
OsloMet, ideas2evidence og
Frischsenteret.

Velferdsforskningsinstituttet NOVA,
OsloMet – storbyuniversitetet
Stensberggata 26
Postboks 4, St. Olavs plass
0130 OSLO
67 23 50 00
www.oslomet.no

Digital kriminalitet	53
Digital kriminalitet etter politidistrikt og sentralitet	54
Digital kriminalitet	55
Økonomisk tap og anmeldelse	56
Årsaker til å ikke anmelde	57
Misbruk av kortopplysninger	58
Bedrag ved kjøp over internett	59
Kontaktbedrageri	60
Identitetstyveri	61
Spredning av bilder eller video	62
Trakassering	63
Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet	64
Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet etter politidistrikt og sentralitet	65
Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet	66
Årsaker til å ikke anmelde	67
Diskriminering	68
Hatefulle ytringer	69
Hatkriminalitet	70
Referanser	71

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024

Hva er Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og selvopplevd utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen. Lovbruddene som blir kartlagt i Nasjonal trygghetsundersøkelse, er lovbrudd med personofre, som tyveri, vold, hatkriminalitet og seksuell vold.

Årets undersøkelse er den fjerde i rekken, med tidligere datainnsamlinger i 2020, 2022 og 2023. Liknende undersøkelser blir gjennomført regelmessig i en rekke andre land.

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og utsatthet for lovbrudd

Et nytt verktøy

Nasjonal trygghetsundersøkelse utfyller allerede eksisterende statistikk om utsatthet for lovbrudd samt gir kunnskap om uro for lovbrudd. Undersøkelsen omfatter et bredt spenn av lovbrudd.

Offentlig statistikk viser omfanget av anmeldte lovbrudd, mens Nasjonal trygghetsundersøkelse også viser utsatthet for lovbrudd som ikke resulterte i en anmeldelse. Undersøkelsen gir viktig kunnskap om omfanget av utsatthet, mørketall og opplevelsen av uro og bekymring for lovbrudd og er unik i Norge.

Om rapporten

Denne rapporten presenterer hovedresultatene fra Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024. Tilsvarende andeler fra 2020, 2022 og 2023 blir også vist. Enkelte spørsmål har blitt endret etter undersøkelsen i 2020, så for disse vises kun tall fra de siste tre undersøkelsene. Rapporten beskriver forekomsten av uro og utsatthet for lovbrudd i Norge i 2024 og viser likheter og forskjeller mellom ulike grupper.

Hvem gjennomførte Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Forskere og utredere fra NOVA ved OsloMet, Frischsenteret og ideas2evidence står bak Nasjonal trygghetsundersøkelse. Undersøkelsen er finansiert av Justis- og beredskapsdepartementet.

Rapporten viser uro og generell utsatthet for lovbrudd samt anmeldelsestilbøyelighet. Fem grupper lovbrudd blir redegjort for i egne kapitler: 1 tyveri, innbrudd og ran,

2 vold og trusler, 3 seksuell vold, 4 digital kriminalitet og 5 diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet.

Hvert kapittel starter med en oppsummering av resultatene og viser deretter fordeling etter flere bakgrunnsfaktorer. Kjønn, alder, innvandringsbakgrunn og utdanningsnivå er med som bakgrunnsvariabler i alle kapitler, mens kapittelet om diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet også inneholder informasjon om seksuell orientering og religiøsitet. Noen kapitler viser i tillegg anmeldelsestilbøyelighet, relasjon til gjerningsperson, arena for lovbrudd og økonomisk tap ved lovbruddet.

Alle tallene i rapporten, med mindre annet blir angitt, er prosentandeler.

Sentrale begreper

Nasjonal trygghetsundersøkelse måler utsatthet for handlinger eller hendelser som er regulert gjennom straffeloven. Spørsmålene i undersøkelsen er en operasjonalisering av lovbrudd. For å vite sikkert om det som hendte, var et lovbrudd eller ikke, vil det i mange tilfeller være nødvendig med mer informasjon enn det som blir innhentet i undersøkelsen. Hendelsene vil for enkelthets skyld gjennomgående bli omtalt som **lovbrudd**.

Ikke alle lovbrudd blir oppdaget, og ikke alle lovbrudd blir anmeldt og registrert. Avviket mellom kjente lovbrudd og det reelle omfanget av lovbrudd blir omtalt som skjult kriminalitet (Justisministeriets forskningskontor, 2020) eller som mørketall (Thorsen et al., 2009). I denne rapporten blir begrepet **mørketall** brukt for å omtale lovbrudd som ikke er kjent for politiet.

Alvorlighet, forsikringsforhold, relasjon til utøver og forventninger om oppklaring er forhold som påvirker hvorvidt ulike typer lovbrudd blir anmeldt (Thorsen et al., 2009). I hvilken grad en type lovbrudd blir anmeldt til politiet, blir i rapporten omtalt som **anmeldelsestilbøyelighet**.

Sentralitet er en indeks som deler inn norske kommuner etter størrelse og innbyggernes nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner som post og bank (Høydal, 2024). Nivå 1 er mest sentralt og inkluderer Oslo og omkringingliggende kommuner. Nivå 3 inkluderer kommuner som Kristiansand og Bodø, og nivå 6 er de minst sentrale kommunene (DFØ, 2023).

Det er tolv **politidistrikter** i Norge, og disse er underlagt Politidirektoratet. Hvert politidistrikt er inndelt i funksjonelle og geografiske driftsenheter, det vil si politistasjonsområder (Politiet, 2023).

Deltakere og svarprosent

Deltakere i Nasjonal trygghetsundersøkelse

68 000 personer fra 16 til 84 år ble trukket tilfeldig fra folkeregisteret og invitert til å delta i Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024. Uttrekket fra folkeregisteret ble gjort på en måte som sikret at utvalget som ble invitert til å delta i undersøkelsen, var representativt for den norske befolkningen i dette aldersspennet.

Hva syntes deltakerne om Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Hva deltakerne syntes om undersøkelsen etter å ha svart på den, gir en indikasjon på om spørreskjemaet fungerte slik det var tenkt. Alle som deltok i undersøkelsen, fikk spørsmål om deltakelsen i etterkant. Figuren under viser hvordan deltakerne svarte på disse spørsmålene.

Av særlig interesse er om deltakerne opplevde at Nasjonal trygghetsundersøkelse gir et godt bilde av lovbruddene de ble utsatt for. 84 prosent mente at undersøkelsen gjorde det. De aller fleste mente også at undersøkelsen gir et godt bilde av hva de mener, og at det var lett å svare på spørsmålene.

Deltakerne svarte også at de fikk god informasjon om undersøkelsen før de bestemte seg for å delta, som viser at et viktig forskningsetisk prinsipp om informert samtykke ble ivaretatt i Nasjonal trygghetsundersøkelse.

Hvor mange deltok i undersøkelsen?

24 466

Hva er svarprosenten?

36 %

Undersøkelsen gir et godt bilde av lovbrudd deltakerne har vært utsatt for

Hva synes du om å være med i denne undersøkelsen?
Prosentandel som er enig i ulike påstander om Nasjonal trygghetsundersøkelse

Bakgrunnsvariabler og fordeling

Kjønn

Deltakerne blir spurt hvilket kjønn de identifiserer seg som, med svaralternativene «mann», «kvinne» og «annet». Antallet som svarte «annet», er for lavt for statistiske fremstillinger.

Alder

Alder er delt inn i femårskategorier for de yngste deltakerne og i tiårskategorier for fylte 25 år og eldre.

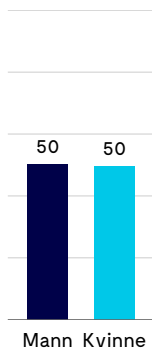
Utdanning

Utdanning er deltakernes høyeste fullførte utdanningsnivå, slik de selv rapporterer det. Kategorien «elev/student» betegner personer som er under utdanning, mens for eksempel personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå har avsluttet utdanningsløpet.

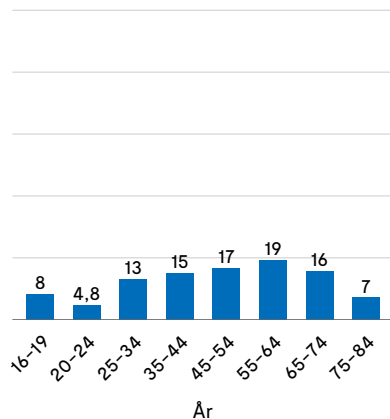
Innvandringsbakgrunn

Innvandringsbakgrunn omtaler deltakere i undersøkelsen som selv er født i utlandet, eller som har minst én forelder født i utlandet. Deltakere som er født i Norge med foreldre født i Norge, blir omtalt som «øvrige».

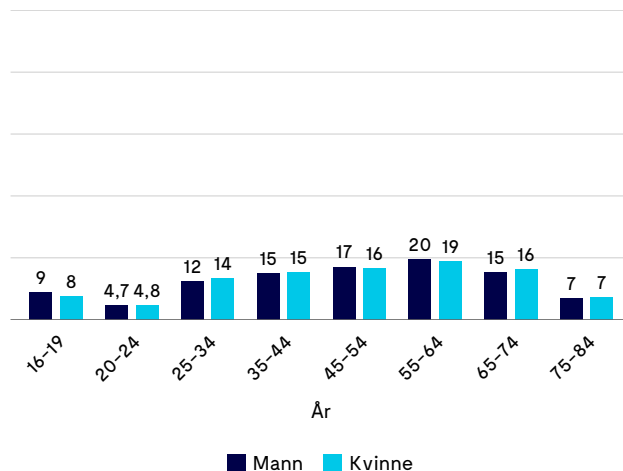
Andel etter kjønn

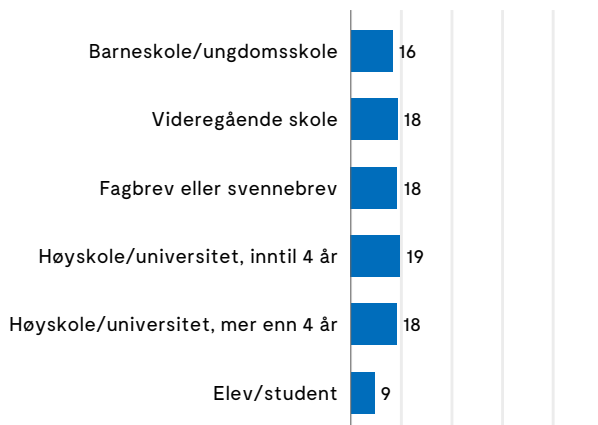
Andel etter alder

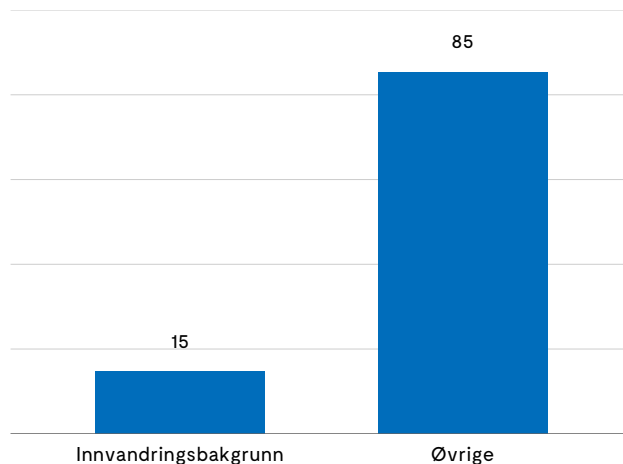
Andel etter kjønn og alder

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

Innvandringsbakgrunn

Innvandringsbakgrunn

15 prosent av deltakerne i undersøkelsen har innvandringsbakgrunn, det vil si at de selv, deres mor eller deres far er født i et annet land enn Norge. Deltakerne med innvandringsbakgrunn er noe oftere kvinner sammenliknet med de øvrige deltakerne i undersøkelsen, samt at de er yngre og er overrepresentert både i gruppen som er under utdanning, og blant de med minst fire års høyere utdanning som høyeste fullførte utdanningsnivå. Andelen med svennebrev eller fagbrev er derimot lavere blant deltakerne med innvandringsbakgrunn enn blant de øvrige.

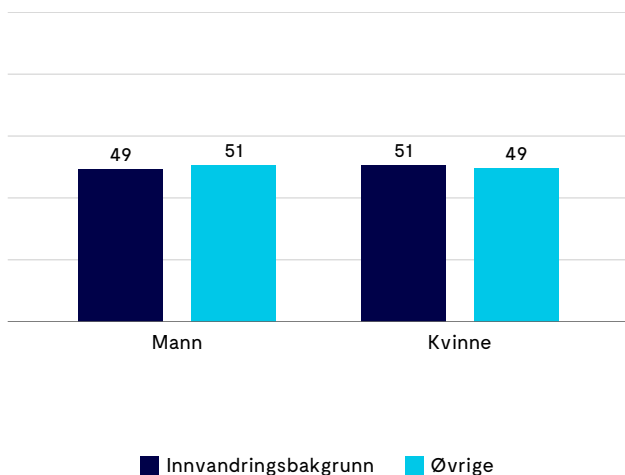
Innvandringsbakgrunn og alder

Deltakerne med innvandringsbakgrunn er yngre enn de øvrige deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse.

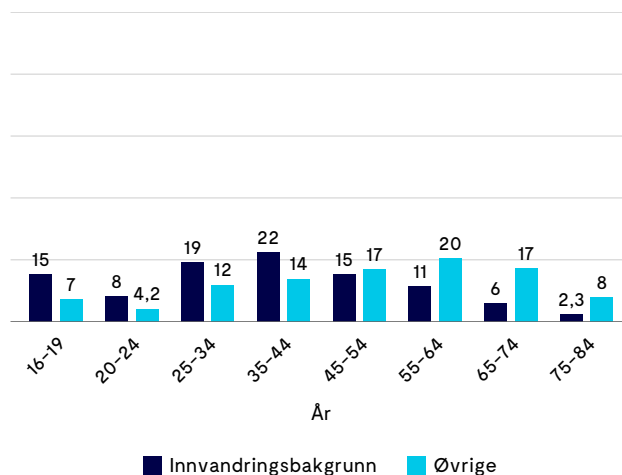
Innvandringsbakgrunn og høyeste fullførte utdanningsnivå

Flere personer med innvandringsbakgrunn er elever/studenter, og noen flere har minst fire års høyere utdanning som høyeste fullførte utdanningsnivå enn i gruppen øvrige.

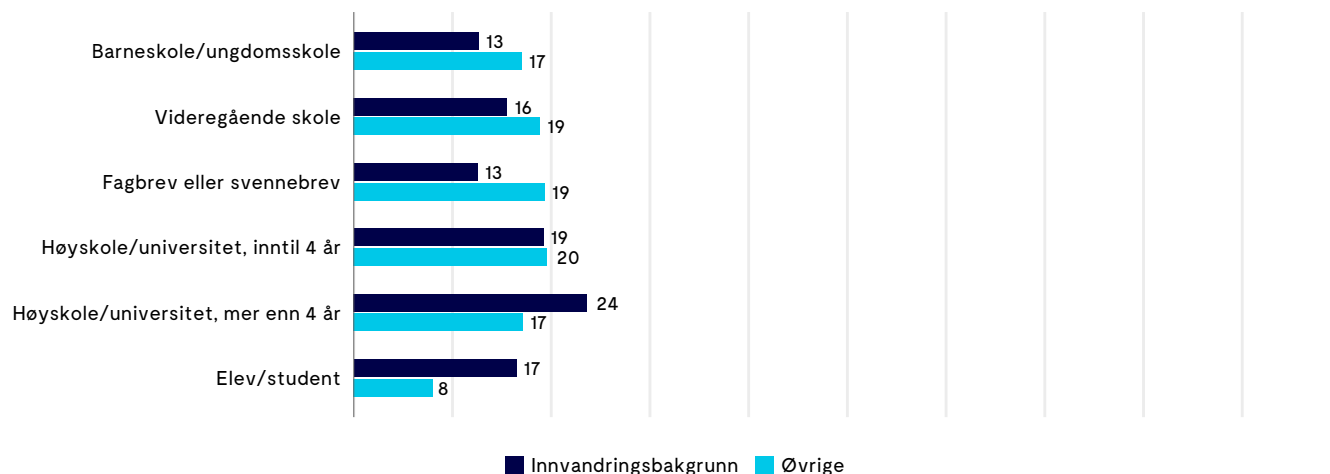
Andel med innvandringsbakgrunn, etter kjønn

Andel med innvandringsbakgrunn, etter alder

Andel med innvandringsbakgrunn, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Data og metode

Gjennomføring av Nasjonal trygghetsundersøkelse

68 000 norske borgere mellom 16 og 84 år ble invitert til å delta i Nasjonal trygghetsundersøkelse. Dette var et representativt utvalg av den norske befolkningen, trukket fra folkeregisteret.

Undersøkelsen ble gjennomført våren 2025 og måler uro og utsatthet for lovbrudd i 2024. Alle spørsmålene i undersøkelsen refererer til erfaringer i 2024.

Undersøkelsen ble distribuert som et digitalt spørreskjema, og deltakerne samtykket til å delta ved å besvare spørreskjemaet. Deltakelse i undersøkelsen var frivillig.

Datamaterialet

Datamaterialet for denne rapporten består av svarene fra deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024 samt data fra tidligere års gjennomføring av undersøkelsen. Basert på deltakernes vurdering av undersøkelsen etter at de hadde fullført, og på at svært få avsluttet undersøkelsen uten å fullføre, vurderer vi kvaliteten på datamaterialet som god.

Omtrent én av tre som ble invitert til å besvare Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024, valgte å delta. Majoriteten av de som ble invitert, valgte altså å ikke gjøre det. Det kan være forskjeller mellom de som deltok, og de som ikke deltok. For eksempel kan flere personer som ble utsatt for lovbrudd i løpet av året, ha valgt å delta enn personer som ikke ble utsatt. I så fall vil analysene vise mer utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2024 enn det som faktisk var tilfellet.

Stratifisering og vekting

Flere personer fra befolkningsgrupper med historisk lav deltakelsesvillighet ble trukket ut til å delta i undersøkelsen. Fordelingen i utvalget etter bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder og geografi er derfor god, det vil si at den samsvarer godt med den reelle fordelingen i befolkningen. Allikevel er enkelte grupper underrepresentert i utvalget. For å kompensere for denne underrepresentasjonen teller deres svar noe mer i statistiske utregninger; det vil si at de er vektet opp. For en detaljert redegjørelse av hvordan vektingen ble utført, se den tekniske rapporten fra undersøkelsen.

Alder og utsatthet

Unge personer er ofte mer utsatt for lovbrudd enn eldre. Både i gruppen elever/studenter og gruppen med personer med innvandringsbakgrunn er det flere unge personer enn i det øvrige utvalget. Vi kan derfor ikke utelukke at noe av den høyere utsattheten for enkelte typer lovbrudd i disse gruppene skyldes at gruppene i snitt er yngre.

Validitet

Spørreskjemaer er en effektiv og ofte benyttet metode for å samle inn data fra et stort antall personer, og slike undersøkelser er en mye brukt metode for å kartlegge omfanget av lovbrudd i et samfunn (Farrell et al., 2014). Som andre metoder har også denne noen mulige feilkilder.

I et spørreskjema er det deltakerens opplevelser og vurderinger som blir registrert, og disse vil ikke alltid samsvare med juridiske definisjoner av et lovbrudd. Nasjonal trygghetsundersøkelse spør derfor om spesifikke handlingsbeskrivende hendelser, som tar utgangspunkt i den juridiske definisjonen av lovbruddet. Å spørre generelt om noen har blitt utsatt for et fenomen, versus å spørre om spesifikke hendelser som fenomenet består av, utgjør en stor forskjell i omfang som måles (Cools & Kotsadam, 2017; Palermo et al., 2014). Å spørre om spesifikke hendelser er derfor blitt gullstandarden i undersøkelser som kartlegger for eksempel voldsutsatthet, som Demographic and Health Surveys (Kishor, 2005).

Deltakerne blir bedt om å gjenkalle hendelser som har hendt tilbake i tid. Dette skaper risiko for teleskoperingsproblemer. Fremoverteleskopering er når noe skjedde før tidsperioden det blir spurt om, men allikevel blir inkludert. Bakoverteleskopering er når noe som skjedde i perioden, blir utelatt fordi personen husker det som at det skjedde på et annet tidspunkt. Disse utfordringene utjevner hverandre ikke, men representerer to ulike feilkilder (Justisministeriets forskningskontor, 2020).

En ytterligere utfordring med å besvare et spørreskjema om særlig kompliserte eller vanskelige temaer er at spørsmålene i skjemaet er spesifikke og dekker mange aspekter ved hendelsen. Dette samsvarer ikke nødvendigvis med hvordan deltakeren husker hendelsen(e); for eksempel kan handlingen erindres svært godt, men det eksakte beløpet, ukedagen eller andre omstendigheter kan være mer uklart.

Et siste moment er at noen lovbrudd skjer sjelden, og at få personer har vært utsatt. Da kan det være vanskelig å skille statistiske mønstre fra tilfeldigheter.

Teknisk rapport

En fullstendig oversikt over alle spørsmålene i Nasjonal trygghetsundersøkelse er publisert i en egen teknisk rapport. Rapporten redegjør også detaljert for andre sider ved undersøkelsen, som uttrekk, vekting og informasjonsskriv.

Teknisk rapport er blant annet tilgjengelig på OsloMets nettsider og trygghetsundersokelsen.no.

Hovedfunn

Denne rapporten presenterer uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2024 samt sammenlikninger med tilsvarende tall fra tidligere års undersøkelser der disse foreligger.

Lovbrudd og anmeldelser

I overkant av én av tre oppgir at de ble utsatt for lovbrudd i 2024. Andelen er tilnærmet uendret siden 2022. Unge var mer utsatt enn eldre. Samlet var utsattheten for menn og kvinner svært lik, men det er variasjon i utsatthet for spesifikke typer lovbrudd. Menn var noe mer utsatt for vold og grov vold enn kvinner, mens kvinner var betydelig mer utsatt for seksuell vold enn menn. Elever/studenter, som ofte er unge, var mer utsatt enn andre utdanningsgrupper. Personer med innvandringsbakgrunn var oftere utsatt enn den øvrige befolkningen. Også personer med innvandringsbakgrunn er overrepresentert i de yngste aldersgruppene i Nasjonal trygghetsundersøkelse og underrepresentert i de eldre aldersgruppene.

For alle lovbrudd kartlagt i Nasjonal trygghetsundersøkelse er det mørketall. For mange lovbrudd, som vold, seksuell vold og digital kriminalitet, er mørketallene store. Noen vanlige grunner deltakerne oppgir for å ikke anmelde, er at de vurderer at det ikke ville hjulpet, det som hendte, var en privatsak og ikke en politisak, eller det var for bagatellmessig. Anmeldelsestilbøyeligheten er høyest for vinningslovbrudd, og størrelsen på det økonomiske tapet er en faktor for hvorvidt lovbruddet blir anmeldt – for eksempel var det økonomiske tapet betydelig høyere blant de som hadde anmeldt ulike typer vinningslovbrudd, enn blant de som ikke hadde anmeldt. En sannsynlig forklaring er at kravet til anmeldelse for å kunne opprette en forsikringssak spiller inn.

Uro for lovbrudd

Sett under ett er svært få i stor grad urolige for å bli utsatt for lovbrudd. Samtidig er det variasjon i grad av uro knyttet til ulike lovbrudd, hvor flest er urolige for å bli utsatt for svindel eller bedrag på internett eller identitetstyveri. Uroen varierer også mellom ulike grupper. Kvinner var mer urolige for å bli utsatt for lovbrudd enn menn, og særlig yngre kvinner. Personer med innvandringsbakgrunn var noe mer urolige for lovbrudd enn den øvrige befolkningen. Yngre kvinner og personer med innvandringsbakgrunn er mer utsatt for noen typer lovbrudd, men det gjelder også unge menn hvor andelen som var urolige for lovbrudd, var lave. Andelen av befolkningen som er urolige for å bli utsatt for lovbrudd, har økt noe i perioden fra 2020 til 2024, fra 20 til 24 prosent.

Politidistrikt og sentralitet

Folk i mer sentrale områder er mer bekymret for å bli utsatt for lovbrudd enn folk i mindre sentrale områder. Dette stemmer overens med utsatthet for de ulike gruppene lovbrudd. Andelen utsatte er gjennomgående høyere i mer sentrale områder. Det er også ulikheter mellom politidistriktene, som i all hovedsak samsvarer med forskjellene etter sentralitetsgrad for de ulike distriktene.

Tyveri, innbrudd og ran

Tyveri, innbrudd og ran er kategorien lovbrudd flest ble utsatt for i 2024: 22 prosent. Andelen har økt noe over tid, fra 20 prosent i 2022. Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp, svindel med betalingskort eller personopplysninger og sykkeltyveri, etterfulgt av og eiendomsskade (hærverk/skadeverk), var lovbruddene flest ble utsatt for i denne gruppen lovbrudd. Utsattheten varierte etter alder og kjønn for de ulike lovbruddene. Flest unge ble utsatt for sykkeltyveri, mens økonomisk bedrag ved salg eller kjøp rammet flere i de midtre alderskategoriene. Mørketallene var minst innen denne gruppen lovbrudd, og biltyveri ble oftest anmeldt. Selv for biltyveri svarte imidlertid 33 prosent at lovbruddet ikke var anmeldt, mens den tilsvarende andelen for flertallet av de andre lovbruddene i denne gruppen var mellom 50 og 75 prosent. Det er en klar sammenheng mellom størrelsen på det økonomiske tapet og om lovbruddet ble anmeldt. Over tid har det vært en liten økning i andelen som hadde blitt utsatt for økonomisk bedrag ved salg eller kjøp, svindel med betalingskort eller personopplysninger og innbrudd i bolig, mens det for resten av lovbruddene i denne kategorien var mindre eller ingen endringer.

Vold

13 prosent ble utsatt for minst én voldshandling i 2024, noe som er omtrent uendret siden 2022. Flest ble utsatt for trusler, etterfulgt av lugging eller klyping. Det å bli banket opp var det færrest som ble utsatt for. Yngre respondenter ble langt oftere enn andre utsatt for vold. Grovere voldshendelser ble oftere anmeldt enn andre voldshendelser. Likevel ble kun én av fem saker der noen ble banket opp, anmeldt enten av den utsatte selv eller av andre. Årsakene utsatte oppga for ikke å anmelde i mindre alvorlige voldssaker, var at respondenterne vurderte at det var for bagatellmessig, at det ikke ville hjulpet noe særlig, og at det var en

privatsak og ikke en politisak. For de mest alvorlige voldshendelsene er det nær én av tre som svarer at de var redd for negative reaksjoner fra folk rundt. Mange svarer også at de ikke ville skape problemer for personene som gjorde det. Volden skjedde oftest på arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon, i egen bolig eller på et offentlig sted som gate, torg eller park. Gjerningspersonen var oftest en fremmed, etterfulgt av venn/bekjent og klient/bruker/pasient/elev.

Seksuell vold

7 prosent ble utsatt for minst én seksuell voldshendelse i 2024. Andelen var uendret fra 2022 til 2024. Seksuelt krenkende atferd, som omfatter nakenhet, ord eller bevegelser, var det lovbruddet flest ble utsatt for, etterfulgt av seksuelt krenkende handling. Yngre kvinner, det vil si kvinner i alderen 16–24, var oftest utsatt, og dette gjelder for alle typer seksuell vold. Mørketallene er store og større enn for noen andre grupper lovbrudd. Anmeldelsestilbøyeligheten var størst for digital seksuell vold, etterfulgt av seksuell omgang (voldtekt). Hendelsesstedet for den seksuelle volden varierte. Seksuell atferd hendte oftest på arbeids- eller studiested, offentlige steder som gate, torg eller park og utested/kafé. Seksuell handling hendte oftest på utested/kafé/restaurant. Seksuell omgang, altså voldtekt, fant som oftest sted i en privat bolig – enten egen, gjerningspersonens eller annens. For seksuell atferd og handling var gjerningspersonen oftest en fremmed, etterfulgt av bekjent / venn av venn og kollega. For seksuell omgang var gjerningspersonen oftest en bekjent / venn av venn eller fremmed. Mange oppga også venn, kjæreste eller tidligere kjæreste som gjerningsperson.

Digital kriminalitet

Digital kriminalitet er alle typer kriminalitet som foregår ved digitale virkemidler eller på digitale. 16 prosent ble utsatt for et slikt lovbrudd i 2024. Det digitale lovbruddet flest ble utsatt for, var bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett, etterfulgt av trakasserende oppførsel. Den store majoriteten anmeldte ikke digitale lovbrudd som de ble utsatt for. De som anmeldte, opplevde, som for andre former for tyveri, større økonomisk tap enn de som ikke anmeldte. Misbruk av kortopplysninger eller personopplysninger/identitetsbevis var de digitale lovbruddene som flest anmeldte. Med unntak av spredning av bilder eller video og trakassering var personer i de midtre alderskategoriene noe oftere

utsatt for digital kriminalitet. Kvinner var noe mer utsatt for trakassering, og personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatt enn den øvrige befolkningen for alle typer digital kriminalitet. De vanligste grunnene til ikke å anmelde var at saken var for bagatellmessig, og at man trodde det uansett ikke ville hjulpet noe særlig.

Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet

Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet er lovbrudd rettet mot en person eller gruppe på grunn av etnisitet, religion, seksuell orientering eller nedsatt funksjonsevne. 2,9 prosent av deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse ble utsatt for et slikt lovbrudd i 2024, noe som er en liten nedgang fra 2022 og 2023. 1,8 prosent ble utsatt for hatefulle ytringer, og 1,3 prosent ble utsatt for hatkriminalitet. Rundt 0,5 prosent ble utsatt for diskriminering. Diskriminering rammet særlig personer med innvandringsbakgrunn, hvor 2,8 prosent oppga å ha blitt nektet å kjøpe varer eller tjenester eller tilgang til offentlig tilgjengelige arrangementer. Personer med nedsatt funksjonsevne og en annen seksuell legning enn heterofil har også oftere vært utsatt for dette. Erfaringene er mest vanlige blant yngre og særlig gutter og menn i alderen 20 til 44 år. Hatefulle ytringer rammet i stor grad de samme gruppene, men særlig vanlig var utsatthet blant homofile/lesbiske og bifile. Det samme bildet gjelder for hatkriminalitet; homofile og lesbiske var mest utsatt, etterfulgt av personer med innvandringsbakgrunn.

Lovbrudd og anmeldelser i 2024

38 prosent oppgir å ha vært utsatt for minst én av handlingene som blir målt i Nasjonal trygghetsundersøkelse, i 2024. Enkelte spørsmål i Nasjonal trygghetsundersøkelse gjelder ikke nødvendigvis et lovbrudd. Den store majoriteten av spørsmålene er imidlertid om lovbrudd. Noen lovbrudd er av grov karakter, mens andre er mindre alvorlige.

Hva kjennetegner så de som ble utsatt for lovbrudd? Det er tydelig variasjon i alder, hvor yngre var langt mer utsatt enn eldre. Over 60 prosent av personer yngre enn 20 år ble utsatt for minst én form for lovbrudd i 2024. Den samme andelen blant de over 65 år var rett over 20 prosent.

Det var noen flere kvinner enn menn som ble utsatt for lovbrudd, særlig i de yngste aldersgruppene.

Utsatthet for lovbrudd var vanligere blant elever/studenter, som også er yngre enn de andre deltakerne. Det var en større andel personer med innvandringsbakgrunn som ble utsatt for lovbrudd enn den øvrige befolkningen.

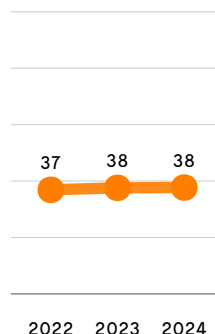
Av de som ble utsatt for lovbrudd, var det bare én av fire som anmeldte dette til politiet. De yngste og eldste anmeldte sjeldnest. Menn anmeldte noe oftere enn kvinner. Personer med innvandringsbakgrunn anmeldte lovbrudd noe oftere enn den øvrige befolkningen.

Omtrent like mange ble utsatt for lovbrudd i 2024 som årene før: 38 prosent i 2024, 38 prosent i 2023 og 37 prosent i 2022. Andelene som anmeldte, var også svært like. 24 prosent av de utsatte anmeldte lovbruddet i 2024, mot henholdsvis 24 og 23 prosent årene før.

Andel utsatt for minst ett lovbrudd i 2024

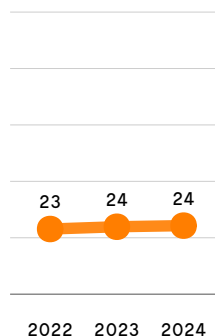
Andel utsatt for minst ett lovbrudd 2022–2024

Andel utsatte som anmeldte minst ett lovbrudd i 2024

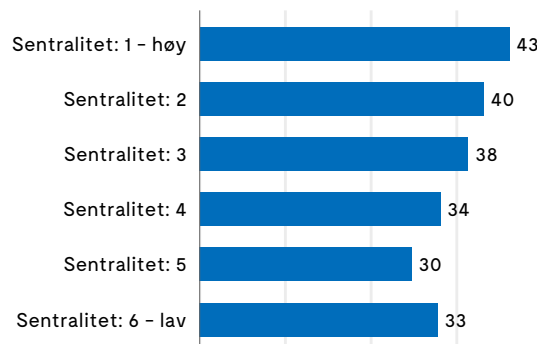
Andel utsatte som anmeldte minst ett lovbrudd 2022–2024

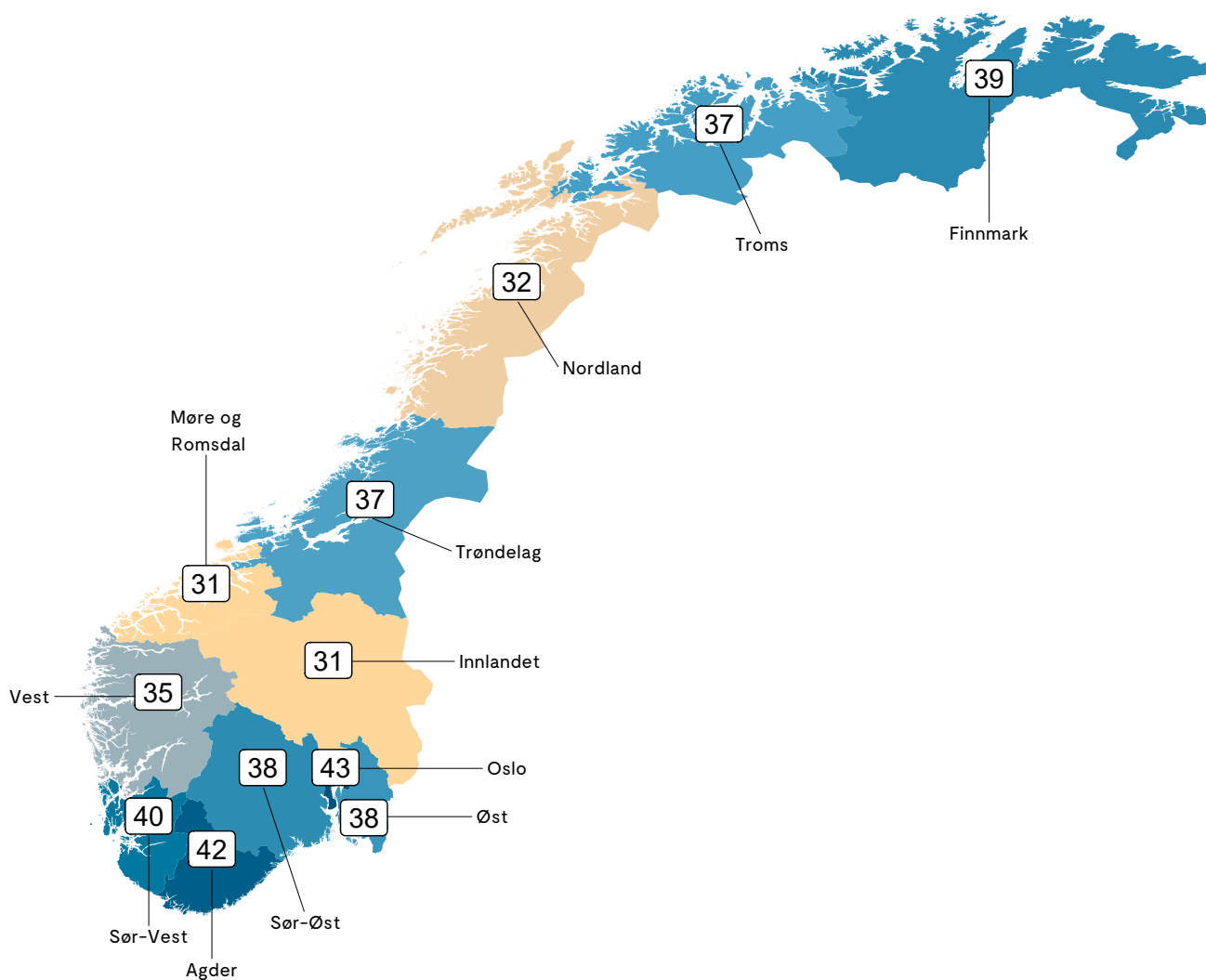
Lovbrudd etter politidistrikt og sentralitet

Det er noe variasjon mellom politidistriktene i hvor mange som oppgir å ha vært utsatt for lovbrudd i 2024, med tall som spenner fra 31 til 43 prosent. Det er også relativt stor variasjon etter sentralitet, hvor andelen som har vært utsatt for lovbrudd, er betydelig høyere i mer sentrale områder. Samtidig rapporteres det også om flere lovbrudd i de minst sentrale kommunene.

Andel utsatt for minst ett lovbrudd i 2024, etter sentralitet

Andel utsatt for minst ett lovbrudd i 2024, etter politidistrikt

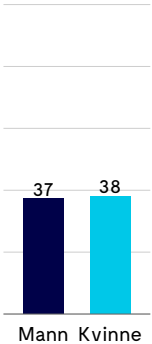
Lovbrudd i 2024

Flere i de yngre aldersgruppene blir utsatt for lovbrudd. Særlig mange var det i alderen 16–24 år, hvor omtrent 60 prosent hadde vært utsatt for minst ett lovbrudd i 2024. Tilsvarende tall i de eldste aldersgruppene var én av fem. Blant de yngste er det forskjeller mellom kvinner og menn i utsatthet, hvor flere unge kvinner enn menn ble utsatt for lovbrudd i

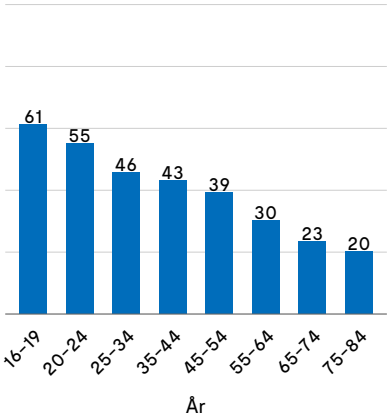
2024. Blant eldre deltakere er det små kjønnsforskjeller. Det er en svak tendens til at andelen utsatte øker med høyere utdanningsnivå. Flere elever/studenter ble utsatt for lovbrudd sammenliknet med personer som hadde fullført utdanningen. Deltakere med innvandringsbakgrunn oppga oftere enn øvrige å ha vært utsatt for et lovbrudd i 2024.

Utsatt for minst ett tilfelle av lovbrudd i 2024

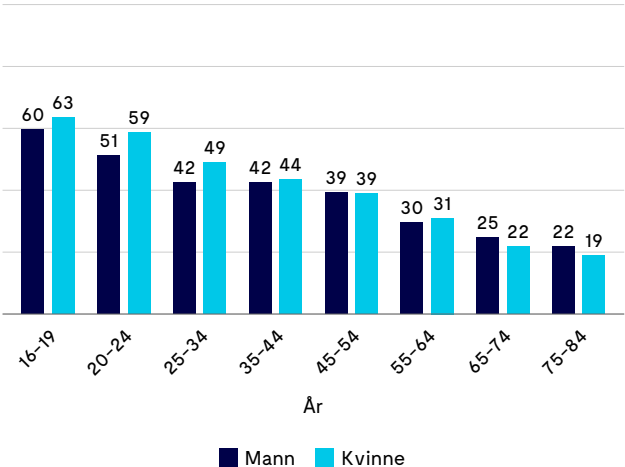
Andel utsatt for lovbrudd, etter kjønn

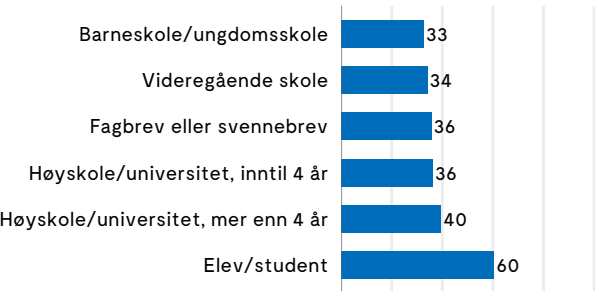
Andel utsatt for lovbrudd, etter alder

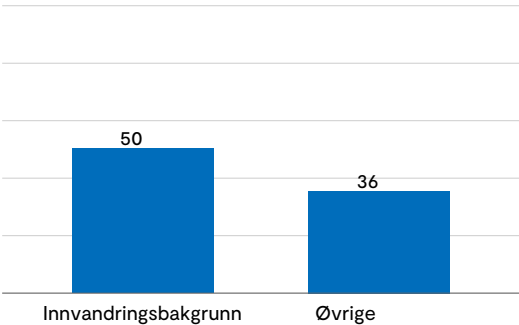
Andel utsatt for lovbrudd, etter kjønn og alder

Andel utsatt for lovbrudd, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for lovbrudd, etter innvandringsbakgrunn

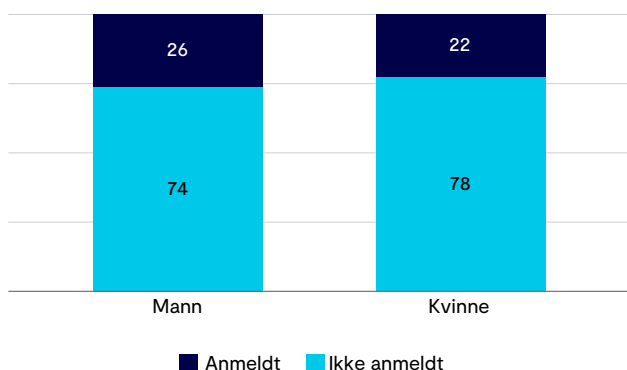
Anmeldelser i 2024

De aller fleste lovbrudd blir ikke anmeldt. Senere vil vi vise at anmeldelsestilbøyeligheten varierer mellom ulike typer lovbrudd. I disse figurene viser vi andelene som anmeldte blant de som ble utsatt for lovbrudd i 2024. Samlet ble omtrent ett av fire lovbrudd anmeldt.

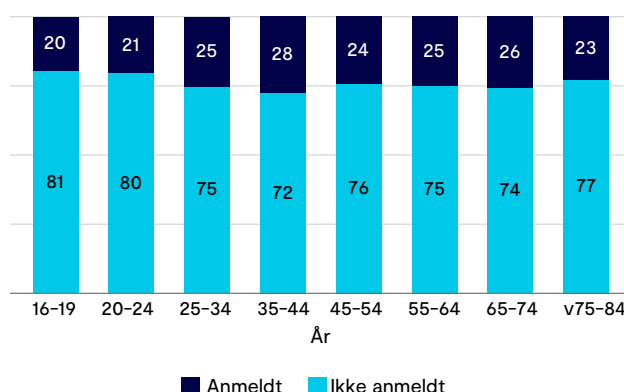
Noen flere menn enn kvinner anmeldte, og denne forskjellen gjelder i de aller fleste aldersgruppene. Etter utdanningsnivå anmeldte færre elever/studenter lovbrudd sammenliknet med øvrige grupper, mens deltakere med innvandringsbakgrunn anmeldte noe oftere enn den øvrige befolkningen.

Anmeldelser av lovbrudd i 2024

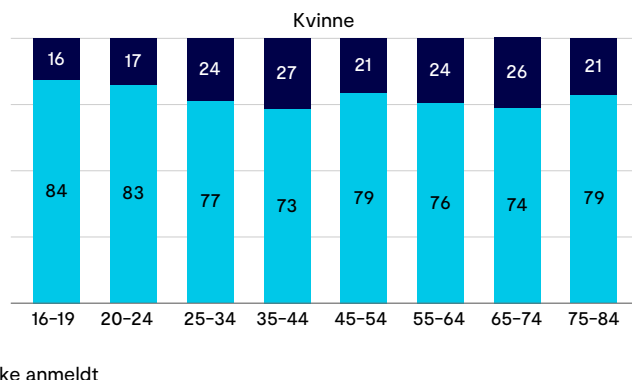
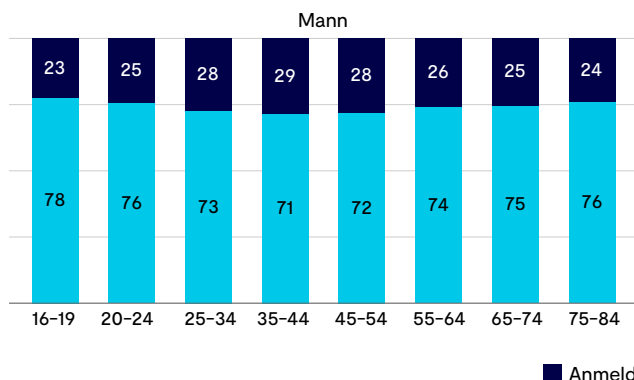
Andel anmeldt / ikke anmeldt, etter kjønn

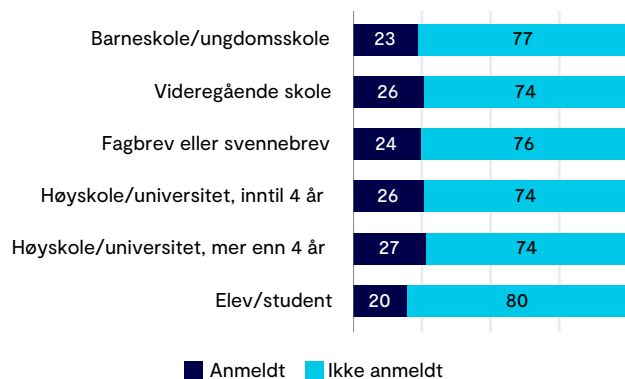
Andel anmeldt / ikke anmeldt, etter alder

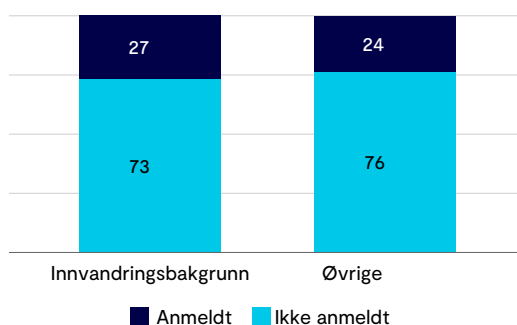
Andel anmeldt / ikke anmeldt, etter kjønn og alder

Andel anmeldt / ikke anmeldt, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel anmeldt / ikke anmeldt, etter innvandringsbakgrunn

Uro for lovbrudd

Å bli utsatt for lovbrudd er en uro som kan oppta mange, og henger sammen med forhold som vurderinger av samfunnet generelt, omstendigheter i egen hverdag og egen personlige risiko. Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro for lovbrudd generelt og for spesifikke lovbrudd. Deltakerne ble også spurt om de planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd.

76 prosent er i liten grad eller ikke i det hele tatt bekymret for å bli utsatt for lovbrudd, og kun 2,9 prosent er i stor grad bekymret. Tallene som blir vist på de neste sidene, er andelene som i stor eller noen grad er bekymret. De fleste deltakerne er ikke bekymret i en slik grad. Blant de som i stor eller noen grad er bekymret for å bli utsatt for lovbrudd, er det flere kvinner enn menn. Yngre personer er mer utsatt for lovbrudd enn eldre, men det er særlig blant unge kvinner at denne økte utsattheten også uttrykker seg i flere som er bekymret. Unge menn er ikke i like stor grad bekymret, selv om de oftere blir utsatt for lovbrudd.

Planlegger folk egen hverdag for å unngå lovbrudd, og er det derfor så få samlet sett er bekymret? Mens temmelig mange – 41 prosent – ikke tenker på om de kan bli utsatt for lovbrudd, svarer nesten halvparten at de planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd avhengig av situasjonen. 14 prosent planlegger alltid slik at de er tryggest mulig.

Menn tenker i liten grad på om de kan bli utsatt for lovbrudd, uavhengig av alder. Blant unge menn, som er mer utsatt for lovbrudd enn menn i eldre aldersgrupper, planlegger omtrent fire av ti avhengig av situasjonen. Flere kvinner, og særlig unge kvinner, planlegger, avhengig av situasjonen eller alltid, slik at de er tryggest mulig. Andelen kvinner som ikke tenker på å bli utsatt for lovbrudd, er langt lavere enn tilsvarende andel blant menn. Andelen kvinner som ikke tenker på om de kan bli utsatt, øker betydelig med økende alder. Det generelle bildet likner på bekymring for å bli utsatt for lovbrudd.

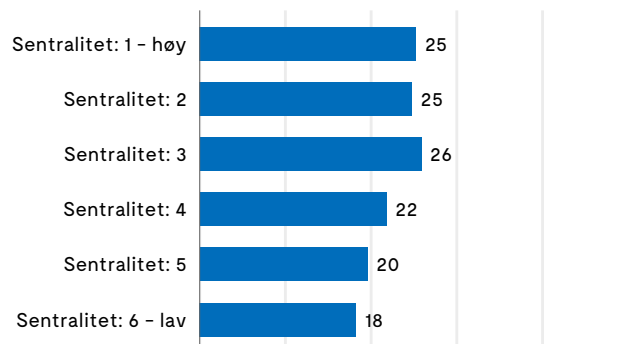
Andelen som bekymrer seg for å bli utsatt for ulike typer lovbrudd, varierer stort etter type lovbrudd. Å bli utsatt for svindel eller bedrag på nett er det lovbruddet flest er bekymret for, etterfulgt av identitetstyveri. Uroen for å bli utsatt overskrider den reelle utsattheten; for eksempel er 9 prosent bekymret for innbrudd, mens kun rundt 1 prosent ble utsatt for bolig- eller bilinnbrudd. Det største avviket mellom uro og utsatthet gjelder svindel eller bedrag på inter-nett, som nær én av tre er bekymret for. Kun 8 prosent ble bedratt ved kjøp av varer eller tjenester på inter-nett i 2024.

Det kan være at misforholdet mellom uro og utsatthet skyldes at uro resulterer i effektive forholdsregler, og folk unngår dermed lovbrudd. Det kan også være at noen typer kriminalitet vekker mer uro enn det er grunn til. For mange kan digitale arenaer virke utrygge fordi de er nye, slik at folk vurderer at de ikke besitter den nødvendige kompetansen eller verktøyene for å sikre seg selv. Videre kan denne formen for kriminalitet bli viet mer oppmerksomhet enn andre typer i offentligheten og dermed fremstå som mer utbredt enn den er.

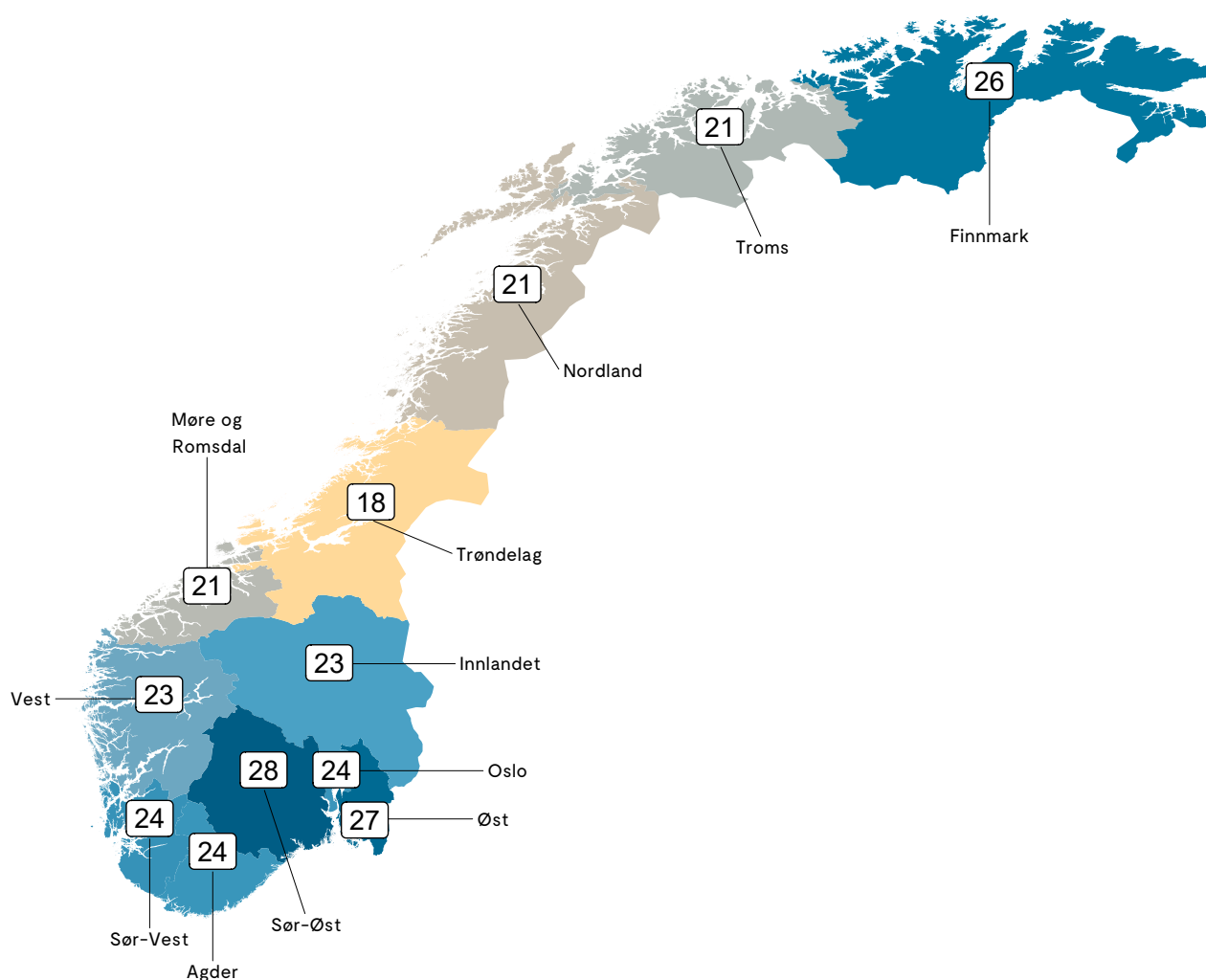
Uro for lovbrudd etter politidistrikt og sentralitet

Det er variasjon mellom befolkningen i ulike politidistrikter i uro for lovbrudd og mellom sentrale og mindre sentrale områder av Norge. Gjennomgående er befolkningen i mer sentrale områder mer urolige for å bli utsatt for lovbrudd.

Uro for lovbrudd i 2024, etter sentralitet

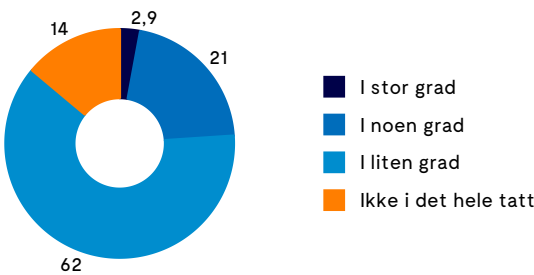
Uro for lovbrudd i 2024, etter politidistrikt

Uro for lovbrudd

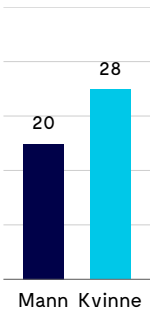
Majoriteten av deltakerne bekymrer seg ikke for å bli utsatt for lovbrudd. På spørsmålet «Er du bekymret for å bli utsatt for lovbrudd?» svarer 3 prosent at de i stor grad er det, og 21 prosent svarer «i noen grad». Over 60 prosent svarer «i liten grad», og 14 prosent svarer at de ikke er bekymret i det hele tatt. Bildet fortøner seg annerledes i ulike grupper. Kvinner er mer bekymret enn menn, og dette gjelder særlig unge kvinner. Personer med lav utdanningsbakgrunn og med innvandringsbakgrunn er oftere i noen eller stor grad bekymret for å bli utsatt for lovbrudd. Andelen som er bekymret, har økt noe over tid, fra 20 prosent i 2020 til 24 prosent i 2024.

Er du bekymret for å bli utsatt for lovbrudd?

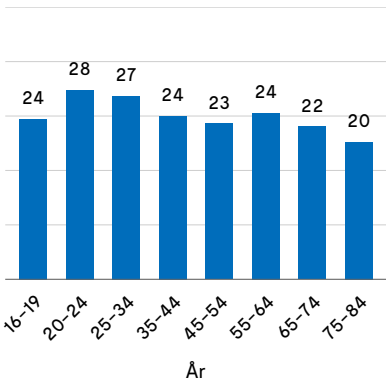

Andel bekymret for lovbrudd i 2024

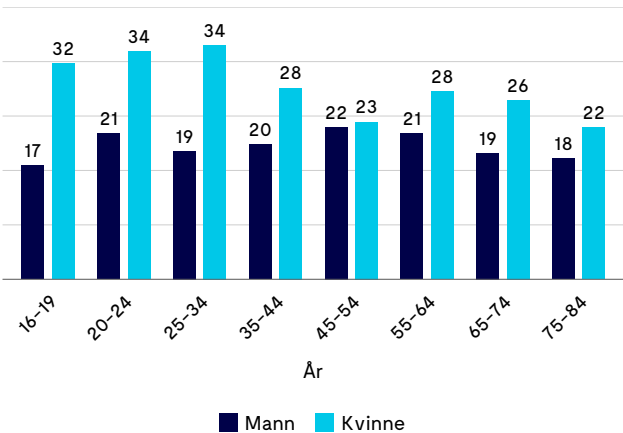
Andel bekymret for lovbrudd, etter kjønn

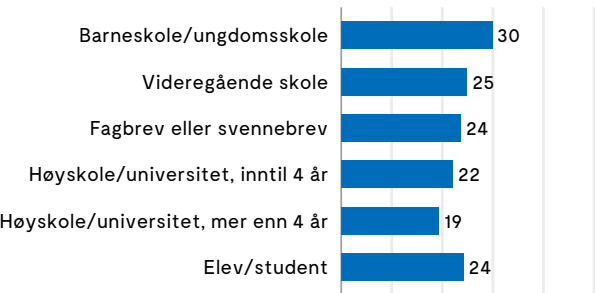
Andel bekymret for lovbrudd, etter alder

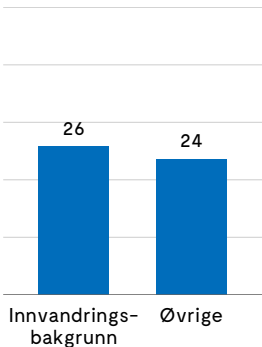
Andel bekymret for lovbrudd, etter kjønn og alder

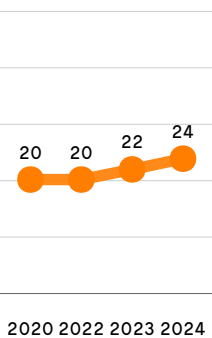
Andel bekymret for lovbrudd, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel bekymret for lovbrudd, etter innvandringsbakgrunn

Andel bekymret for lovbrudd 2020-2024

Uro for spesifikke lovbrudd

I tillegg til uro for lovbrudd generelt kartlegger Nasjonal trygghetsundersøkelse uro for spesifikke lovbrudd. Å bli utsatt for svindel eller bedrag på internett er lovbruddet flest er urolige for; flere enn én av fire er ganske eller veldig ofte bekymret for å bli utsatt for dette. Å bli utsatt for tyveri og bilde- eller video-

spredning bekymrer omtrent én av ti, mens relativt få bekymrer seg for å bli utsatt for lovbrudd som ran, hærværk eller skadeverk og terrorisme. Andelen som ofte bekymret seg for å bli utsatt for svindel eller bedrag på internett, har økt noe over tid.

Andeler som ofte bekymret seg for ulike lovbrudd 2020–2024

Uro for lovbrudd og planlegging

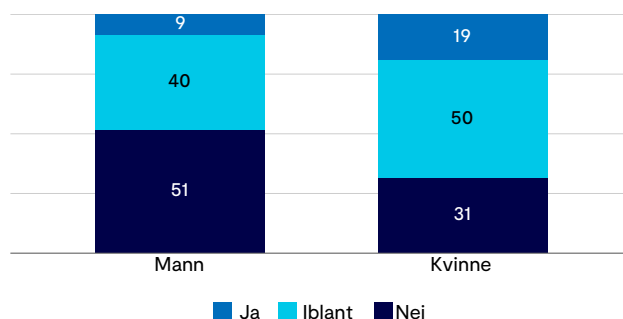
Deltakerne ble spurt om det hender at de planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd. 14 prosent av deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse 2024 planlegger alltid slik at de er tryggest mulig, og nesten halvparten planlegger avhengig av situasjonen. Over 40 prosent tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd.

Flere kvinner enn menn planlegger avhengig av situasjonen, og flere kvinner planlegger alltid slik at de er tryggest mulig. Dette gjelder særlig unge kvinner. Betydelig flere menn enn kvinner, i alle aldersgrupper, tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd. Endringen med alder i andelen kvinner som ikke tenker på om de kan bli utsatt for lovbrudd, er stor. Mens kun én av fire kvinner i alderen 20–24 år aldri tenker på om de kan bli utsatt for lovbrudd, øker denne andelen til 44 prosent blant de eldste kvinnene.

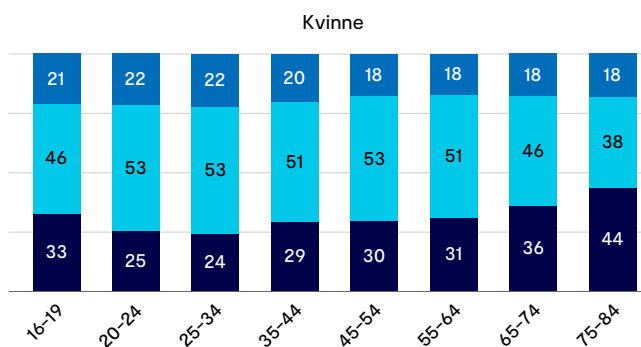
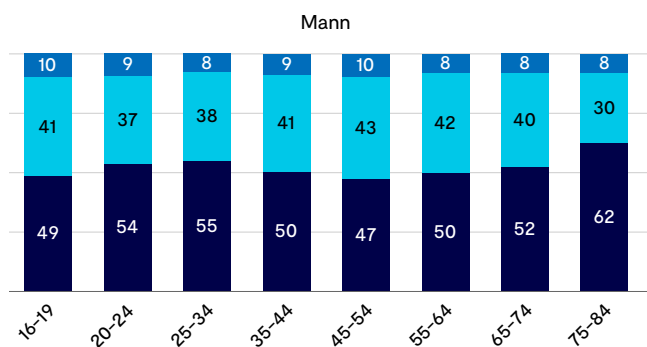
Planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd.
Andeler

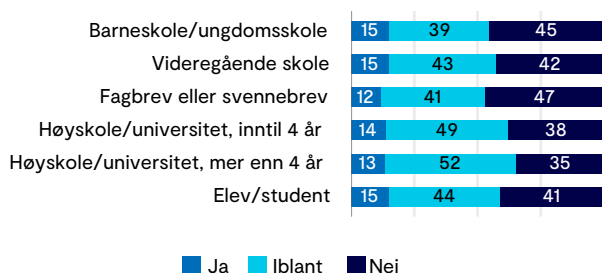
Planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd, etter kjønn. Andeler

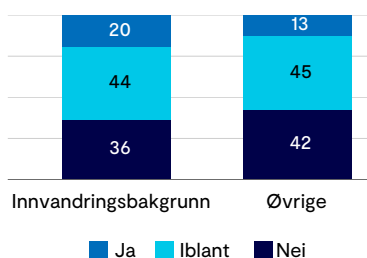
Planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd, etter kjønn og alder. Andeler

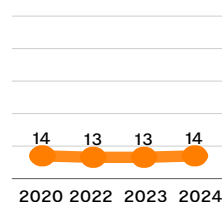
Planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd, etter utdanning. Andeler

Planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd, etter innvandringsbakgrunn. Andeler

Planlegger alltid for å unngå å bli utsatt for lovbrudd 2020–2024. Andeler

Tyveri, innbrudd og ran

Kategorien tyveri, innbrudd og ran dekker ulike vinningslovbrudd, som tyveri av eiendeler, innbrudd i bolig og bil, svindel og ulike former for økonomisk bedrag og ran eller ransforsøk. Alle lovbruddene kan påføre den utsatte økonomisk tap, så i dette kapitlet blir også slikt tap kartlagt for de ulike lovbruddene.

Utsatthet

22 prosent ble utsatt for minst én form for tyveri, ran eller innbrudd i 2024. Andelen utsatte har økt svakt over tid. Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp, betalingskort- eller personopplysningssvindel, sykkeltyveri og eiendomsskade er lovbruddene flest er blitt utsatt for innen denne kategorien. Det er særlig bedrag og svindel som flere har vært utsatt for i 2024 sammenliknet med årene før.

Utsatthet varierte etter alder og kjønn, avhengig av type lovbrudd. Flere unge ble utsatt for sykkeltyveri, lommetyveri eller ran eller forsøk på ran, mens personer i de eldre aldersgruppene generelt var mindre utsatt. Menn var mer utsatt for alle kategorier av tyveri, innbrudd og ran enn kvinner, med unntak av svindel med betalingskort eller personopplysninger, hvor det ikke var kjønnsforskjeller. En gjennomgående tendens er at personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatt for tyveri, innbrudd og ran enn det øvrige utvalget. Dette kan delvis ha å gjøre med at personer med innvandringsbakgrunn i vårt utvalg er yngre enn den øvrige befolkningen. Elever/studenter, etterfulgt av personer med grunnskole som høyeste utdanning, var mer utsatt for lommetyveri og ran eller forsøk på ran. For de øvrige lovbruddene innen tyveri, innbrudd og ran var det ingen tydelige mønstre i utsatthet og utdanningsnivå.

Utsatthet og uro

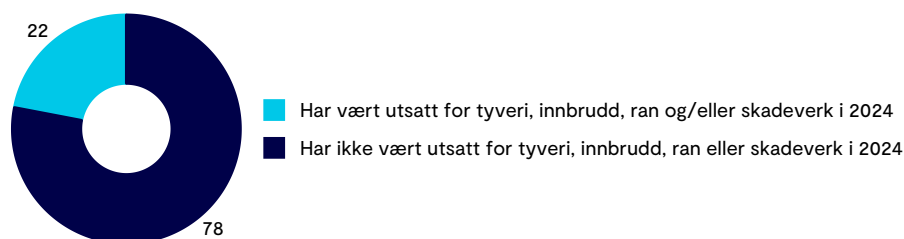
Uroen for innbrudd overskrider den faktiske utsattheten; 9 prosent var ganske eller veldig ofte bekymret, og noe over 1 prosent ble utsatt. 10 prosent var bekymret for å bli utsatt for tyveri, mens henholdsvis 6, 0,3 og 1,6 prosent ble utsatt for sykkel-, bil- eller lommetyveri. Andelen som er bekymret for tyveri, er altså mer i samsvar med andelen som ble utsatt, sammenliknet med innbrudd.

Anmeldelsestilbøyelighet

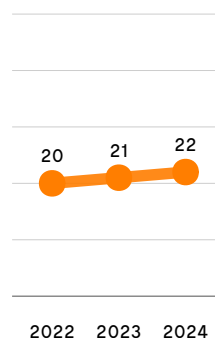
Anmeldelsestilbøyeligheten varierte blant personer utsatt for lovbrudd i gruppen tyveri, innbrudd og ran. Biltyveri ble oftest anmeldt. 28 prosent anmeldte selv, og 38 prosent ble anmeldt av andre. Bil- og boliginnbrudd samt sykkeltyveri ble også anmeldt ofte sammenliknet med andre lovbrudd som er målt i Nasjonal trygghetsundersøkelse.

Lovbruddene som flest ble utsatt for, er det færrest som anmeldte, med unntak av sykkeltyveri. Dette gjelder særlig økonomisk bedrag ved salg eller kjøp og betalingskort- eller personopplysningssvindel. Det er en tydelig tendens til at lovbrudd som innebærer et større økonomisk tap, ble anmeldt. En forklaring er at forsikringsselskaper krever politianmeldelse for utbetaling av erstatning, noe som gjør at lovbruddet må anmeldes for at personen skal bli kompensert gjennom egen forsikring. Forsikrings egenandel kan gjøre at tap av mindre økonomisk verdi allikevel ikke blir anmeldt.

Andel utsatt for minst ett tyveri, innbrudd eller ran i 2024

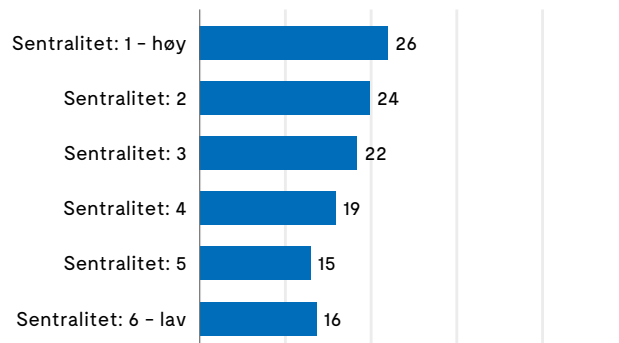
Andel utsatt for minst ett tyveri, innbrudd eller ran 2022–2024

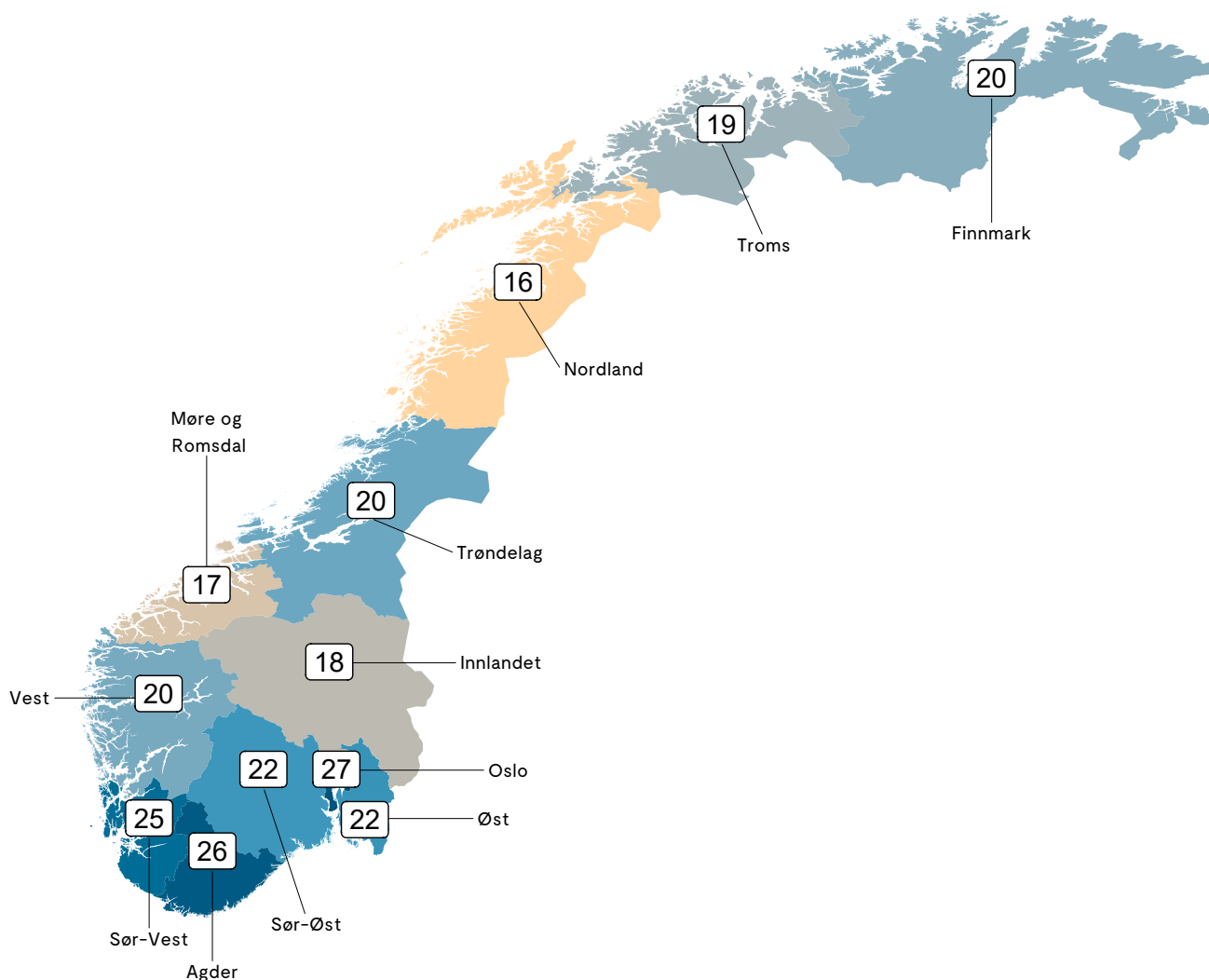
Tyveri, innbrudd og ran etter politidistrikt og sentralitet

Det er variasjon mellom politidistrikter i utsatthet for tyveri, ran og innbrudd, hvor befolkningen i sørlige og østlige deler av Norge gjennomgående rapporterer om noen flere slike erfaringer. Det er tilsvarende variasjon etter sentralitet; andelen utsatt for slike lovbrudd er høyere i mer sentrale områder. Mens 26 prosent i de mest sentrale områdene rapporterer om å ha vært utsatt for tyveri, innbrudd eller ran i 2024, gjaldt det samme 16 prosent i de minst sentrale.

Utsatt, tyveri, innbrudd eller ran i 2024, etter sentralitet

Utsatt, tyveri, innbrudd eller ran i 2024, etter politidistrikt

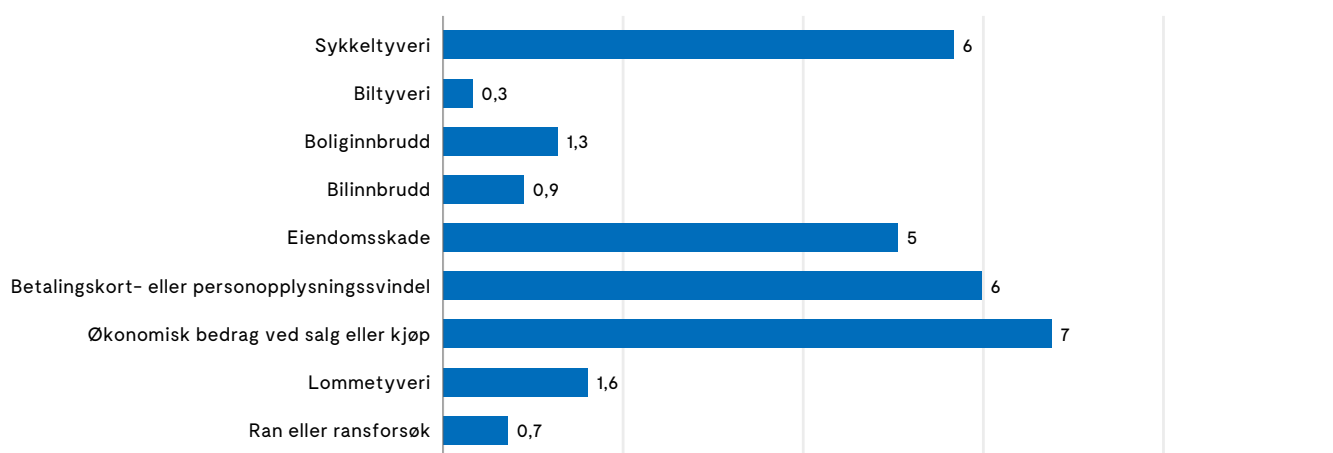

Tyveri, innbrudd og ran

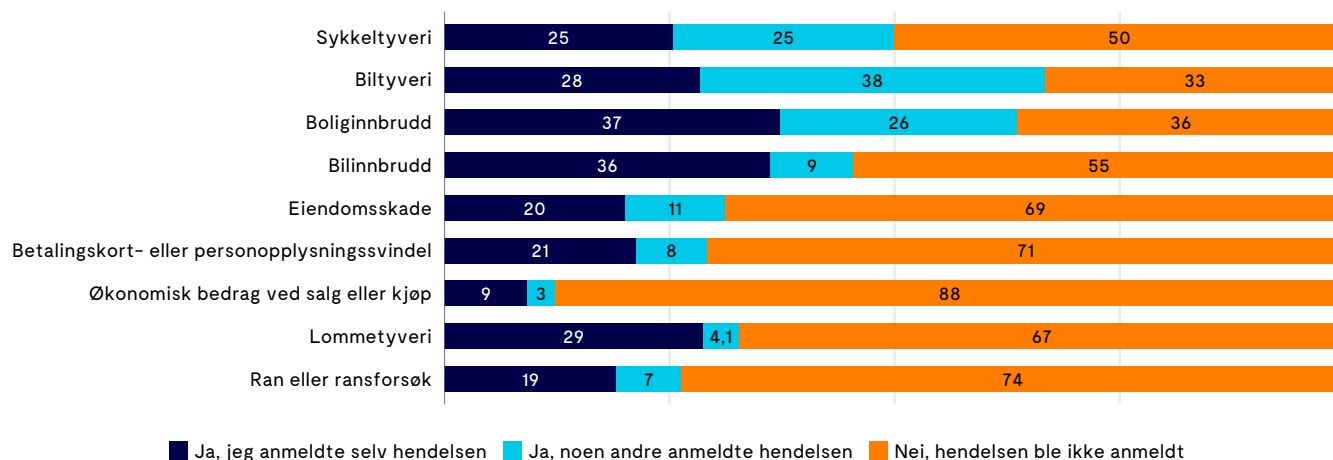
6 prosent ble frastjålet sykkel eller utsatt for økonomisk bedrag ved salg eller kjøp i 2024, mens 5–7 prosent ble utsatt for eiendomsskade eller betalingskort- eller personopplysningssvindel. Biltyveri, ran eller ransforsøk, innbrudd i bil eller bolig og lommetyveri var det relativt få som ble utsatt for. Anmeldelses-

tilbøyeligheten, enten forholdet ble anmeldt av en selv eller noen andre, er høyest for biltyveri og innbrudd i bolig eller bil. Sjeldnest ble økonomisk bedrag ved salg eller kjøp anmeldt.

Andel som ble utsatt for minst ett tyveri, innbrudd eller ran i 2024, etter lovbrudd

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet i 2024, etter lovbrudd

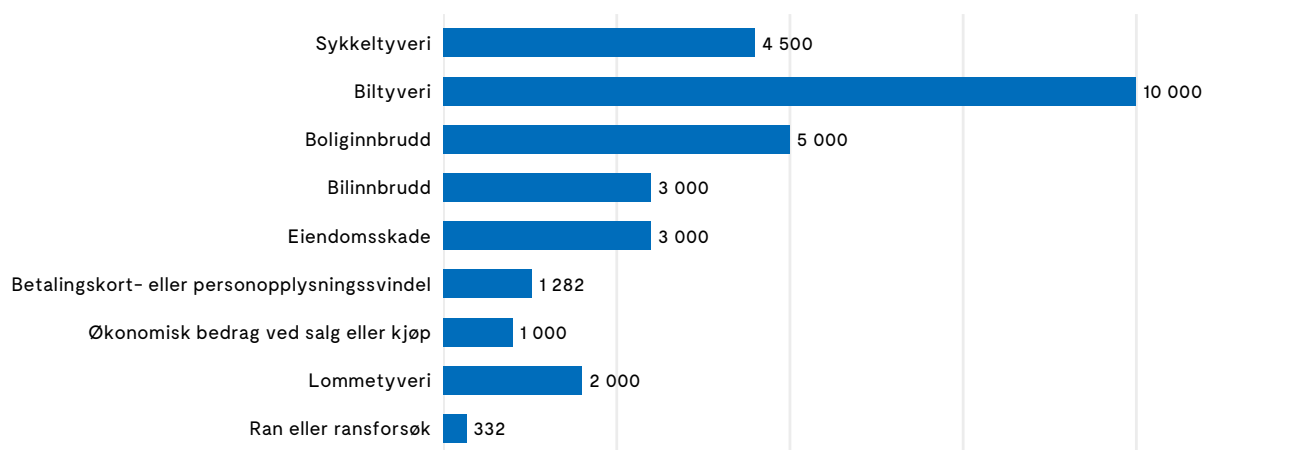
Økonomisk tap og anmeldelse

Alle deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse som svarte at de ble utsatt for vinningslovbrudd, ble også spurt om det økonomiske tapet lovbruddet påførte dem. Medianverdien deler utvalget i to like deler, det vil si at halvparten av deltakerne tapte mer enn medianverdien og den andre halvparten tapte mindre. Biltyveri påførte det største økonomiske tapet for de som ble utsatt.

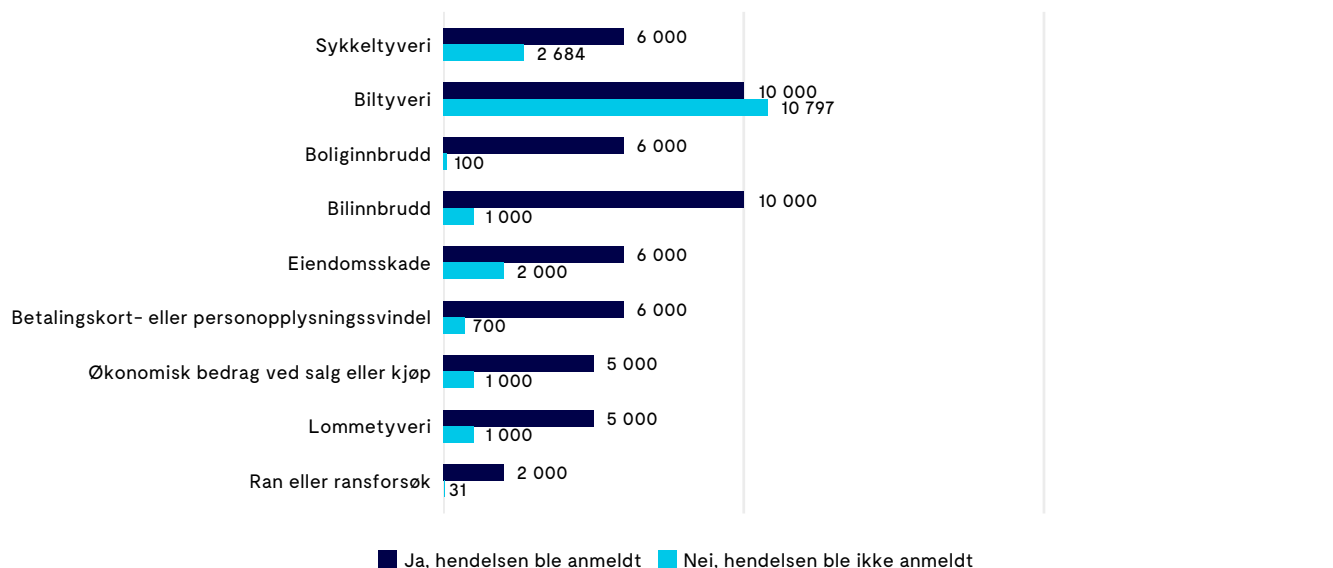
Det er et velkjent fenomen at de økonomiske gevinstene ved lovbrudd påvirker forekomsten av lovbrudd (Draca et al., 2019; Quinn & Clare, 2021). Nasjonal trygghetsundersøkelse viser at økonomisk verdi påvirker anmeldelsestilbøyeligheten også. Folk er mer tilbøyelige til å anmelde når de er utsatt for vinningslovbrudd med store økonomiske tap.

At anmeldelsestilbøyelighet er tett knyttet til størrelsen på tapet, henger trolig sammen med forsikring. For forsikringssaker er det nødvendig å anmelde lovbruddet, men dersom egenandelen overskrider tapet, velger trolig mange å ikke anmelde.

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd (medianverdi) i 2024

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd (medianverdi) i 2024, etter anmeldelse

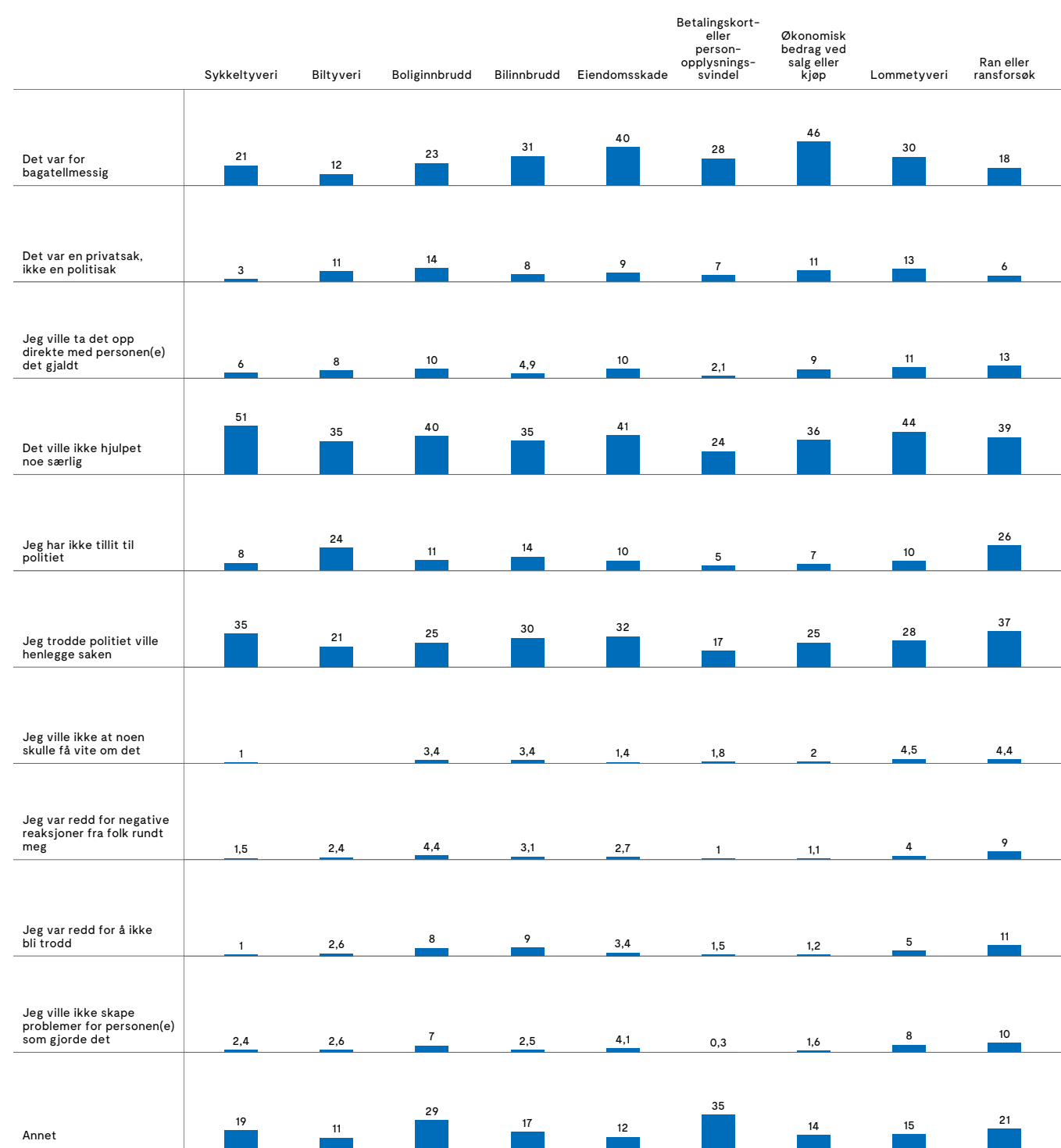
Årsaker til å ikke anmelde

Alle som ble utsatt for lovbrudd, og som ikke anmeldte, ble spurt om hva deres viktigste årsaker var til å ikke anmelde. Deltakerne kunne velge flere alternativer.

At hendelsen var for bagatellmessig, at det ikke ville hjulpet noe særlig, og at man trodde at politiet ville

henlegge saken, blir oppgitt som viktige årsaker til å ikke anmelde tyveri, innbrudd og ran. Personer som ble utsatt for ran eller ransforsøk, oppgir dessuten oftere at de ikke har tillit til politiet. Få oppgir grunner som at de var redd for å ikke bli trodd, frykt for negative reaksjoner eller ønske om at ingen skulle få vite om det.

Viktigste årsaker til å ikke anmelde lovbrudd i 2024, etter lovbrudd

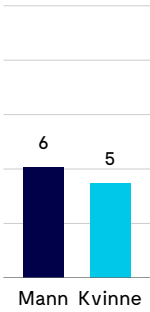
Sykkeltyveri

6 prosent ble utsatt for sykkeltyveri i 2024. Blant disse anmeldte 25 prosent tyveriet til politiet, mens like mange oppgir at andre anmeldte det. Andelen som ble utsatt for sykkeltyveri, er stabil over tid.

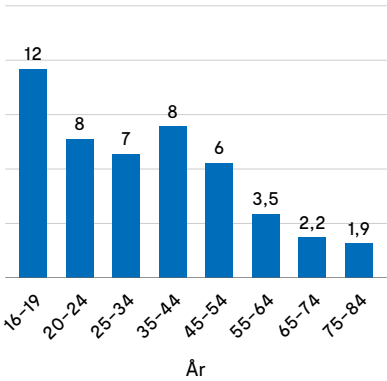
Yngre personer var noe mer utsatt for å bli frastjålet sykkel enn eldre aldersgrupper. Blant unge i alderen 16–19 år ble 12 prosent utsatt for dette minst én gang i 2024, og andelen synker med økende alder. Andelen som har blitt utsatt for sykkeltyveri, er noe høyere blant deltakere med lang høyere utdanning samt blant elever/studenter. Flere personer med innvandringsbakgrunn ble frastjålet sykkel i 2024.

Utsatt for minst ett sykkeltyveri i 2024

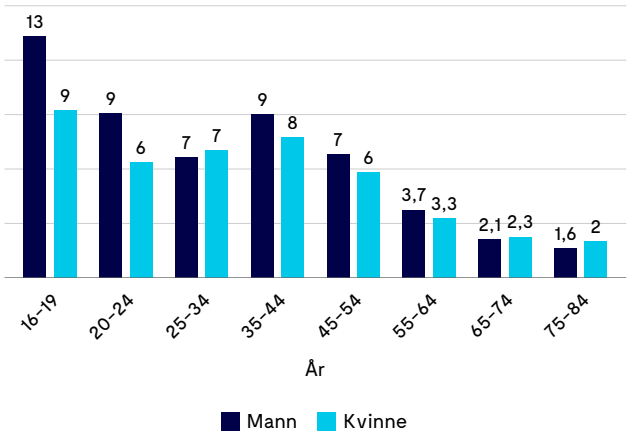
Andel utsatt for sykkeltyveri, etter kjønn

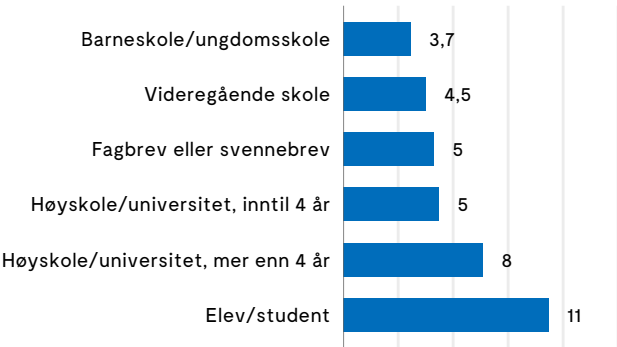
Andel utsatt for sykkeltyveri, etter alder

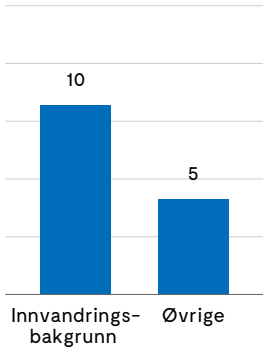
Andel utsatt for sykkeltyveri, etter kjønn og alder

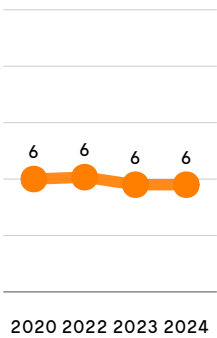
Andel utsatt for sykkeltyveri, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for sykkeltyveri, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for sykkeltyveri 2020–2024

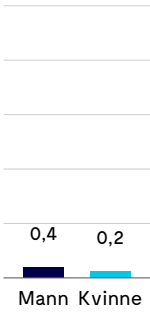
Biltyveri

0,3 prosent ble utsatt for biltyveri i 2024. 28 prosent av disse anmeldte biltyveriet, og ytterligere 38 prosent svarer at noen andre anmeldte det. Andelen som ble utsatt for biltyveri, er lav gjennom hele tidsperioden undersøkelsene dekker.

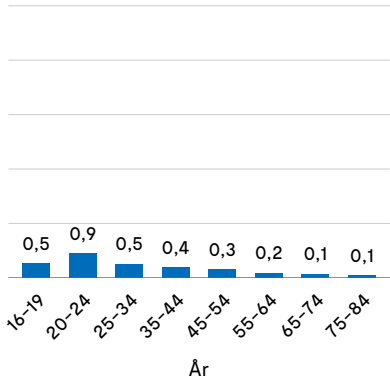
I de fleste aldersgrupper er det en overvekt av menn som opplevde at bilen deres ble stjålet i 2024. Flere med innvandringsbakgrunn enn blant de øvrige ble frastjålet en bil i 2024. Andelen som ble frastjålet bil, varierer ikke systematisk etter utdanningsbakgrunn.

Utsatt for minst ett biltyveri i 2024

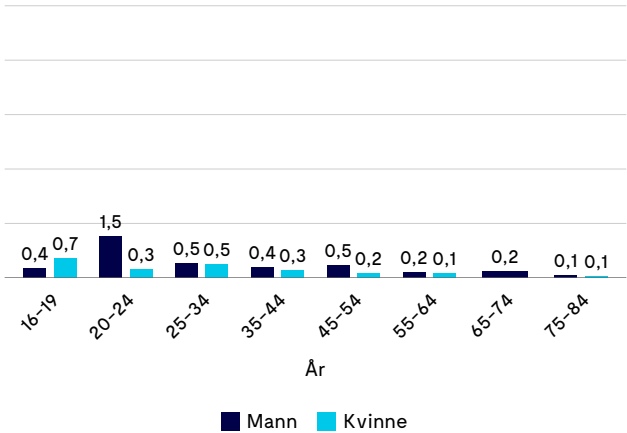
Andel utsatt for biltyveri, etter kjønn

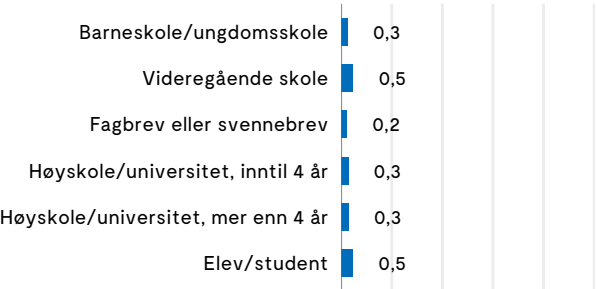
Andel utsatt for biltyveri, etter alder

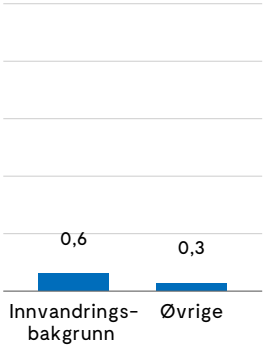
Andel utsatt for biltyveri, etter kjønn og alder

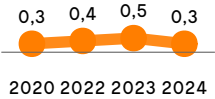
Andel utsatt for biltyveri, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for biltyveri, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for biltyveri for biltyveri 2020-2024

Innbrudd i bolig

1,3 prosent opplevde innbrudd i bolig i 2024. Av disse anmeldte 37 prosent innbruddet til politiet, mens 37 prosent anmeldte ikke. 26 prosent oppga at politiet ble kjent med innbruddet på annen måte. Andelen som har vært utsatt for innbrudd i bolig, har økt noe gjennom undersøkelsesperioden fra 2020 til 2024.

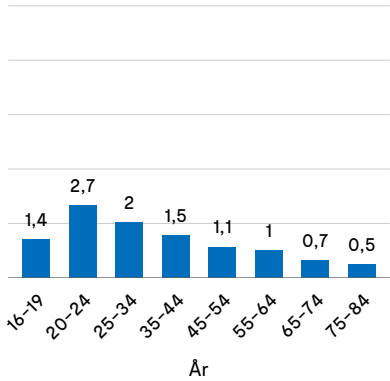
Flere blant de unge voksne ble utsatt for innbrudd i bolig, og noen flere unge menn enn kvinner ble utsatt. Det var lite forskjeller etter utdanningsnivå. Flere personer med innvandringsbakgrunn enn de øvrige ble utsatt.

Utsatt for minst ett innbrudd i bolig i 2024

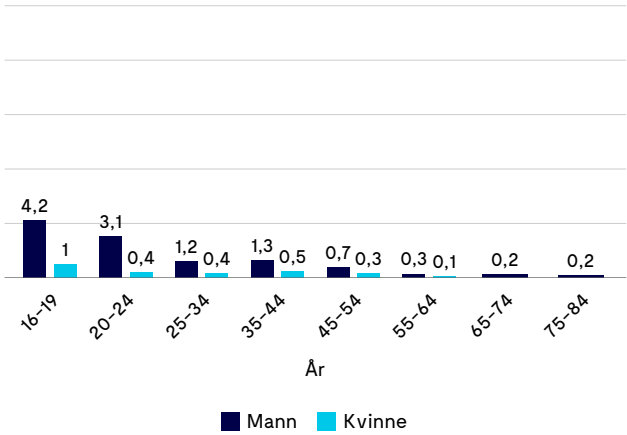
Andel utsatt for boliginnbrudd, etter kjønn

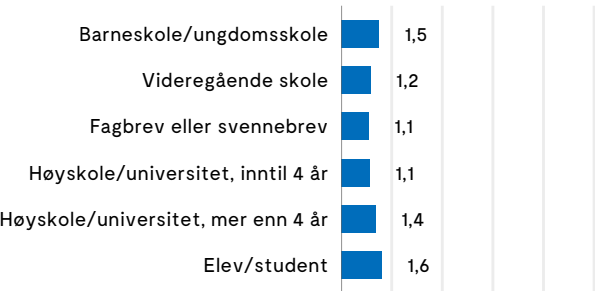
Andel utsatt for boliginnbrudd, etter alder

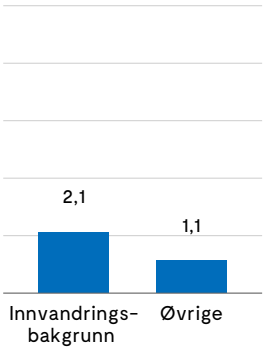
Andel utsatt for boliginnbrudd, etter kjønn og alder

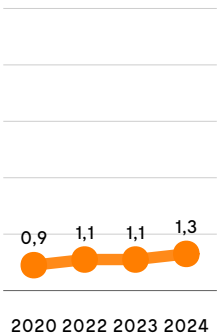
Andel utsatt for boliginnbrudd, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for boliginnbrudd, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for boliginnbrudd 2020-2024

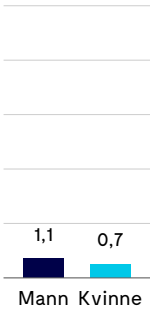
Innbrudd i bil

0,9 prosent ble utsatt for innbrudd i bil i 2024. 36 prosent av de som ble utsatt for innbrudd i bil, anmeldte lovbruddet til politiet, og 9 prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte. Andelen som ble utsatt for innbrudd i bil, er lav gjennom undersøkelsesperioden, med en svak tendens til noe økning de seneste årene.

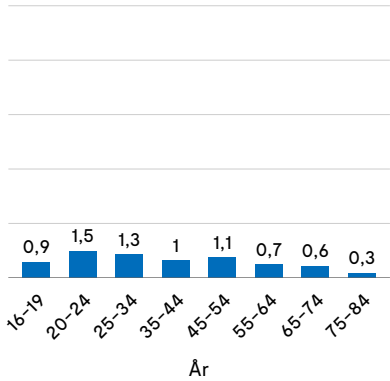
Få ble utsatt for innbrudd i bil, uansett aldersgruppe. Bilinnbrudd forekom noe oftere blant unge voksne i alderen 20–34 år, og andelen menn som ble utsatt, var noe høyere enn blant kvinner i de fleste aldersgrupper. Noen flere med innvandringsbakgrunn enn de øvrige i befolkningen ble utsatt for innbrudd i bil.

Utsatt for minst ett innbrudd i bil i 2024

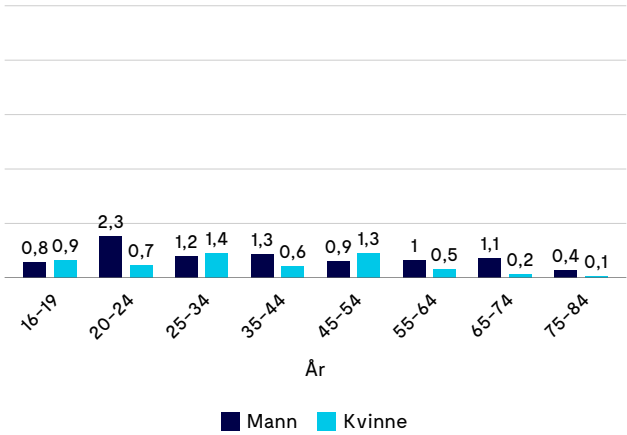
Andel utsatt for bilinnbrudd, etter kjønn

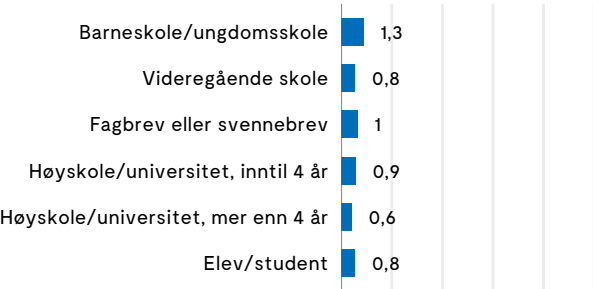
Andel utsatt for bilinnbrudd, etter alder

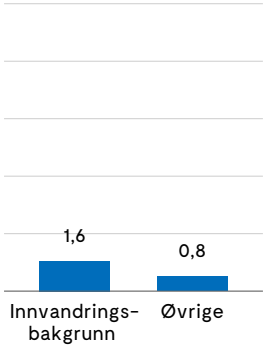
Andel utsatt for bilinnbrudd, etter kjønn og alder

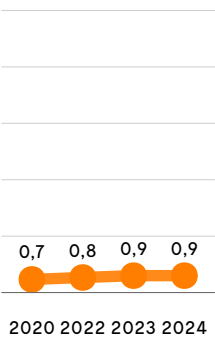
Andel utsatt for bilinnbrudd, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for bilinnbrudd, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for bilinnbrudd 2020–2024

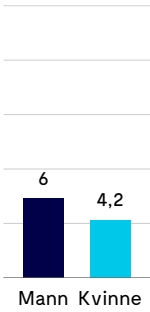
Eiendomsskade

5 prosent ble utsatt for eiendomsskade (tidligere omtalt som hærverk eller skadeverk) i 2024. 20 prosent anmeldte forholdet til politiet, og 11 prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte. Andelene som ble utsatt for dette, er uendret fra 2022 til 2024.

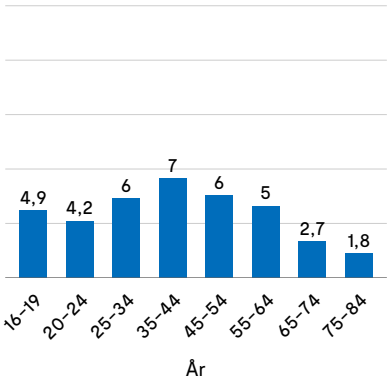
Noe flere menn enn kvinner ble utsatt for eiendoms-skade, og særlig i alderen 25–44 år. Noen flere med innvandringsbakgrunn ble utsatt for et slikt lovbrudd i 2024.

Utsatt for minst ett tilfelle av eiendomsskade i 2024

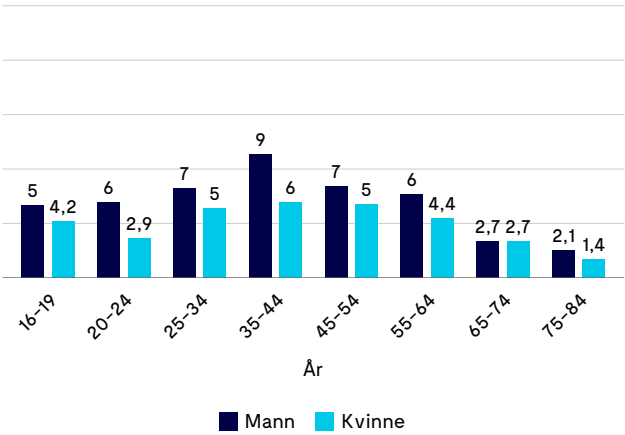
Andel utsatt for eiendomsskade, etter kjønn

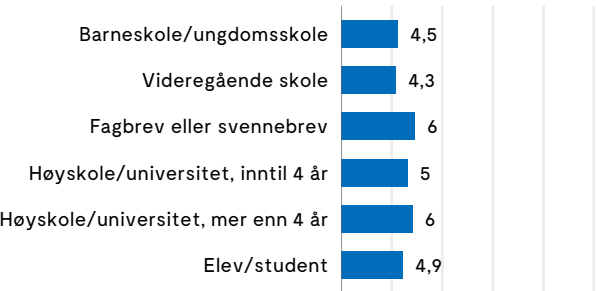
Andel utsatt for eiendomsskade, etter alder

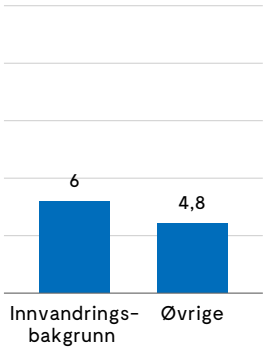
Andel utsatt for eiendomsskade, etter kjønn og alder

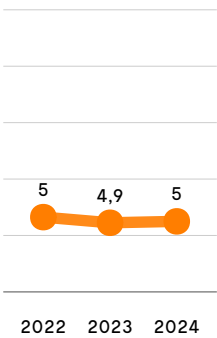
Andel utsatt for eiendomsskade, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for eiendomsskade, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for eiendomsskade 2022-2024

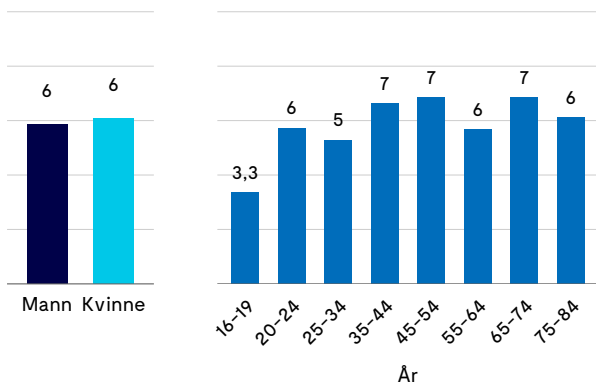
Betalingskort- eller personopplysningssvindel

6 prosent ble utsatt for betalingskort- eller personopplysningssvindel i 2024. 21 prosent anmeldte forholdet til politiet, og 8 prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte. Andelene som ble utsatt for dette, har økt jevnt over tid fra 2020 til 2024.

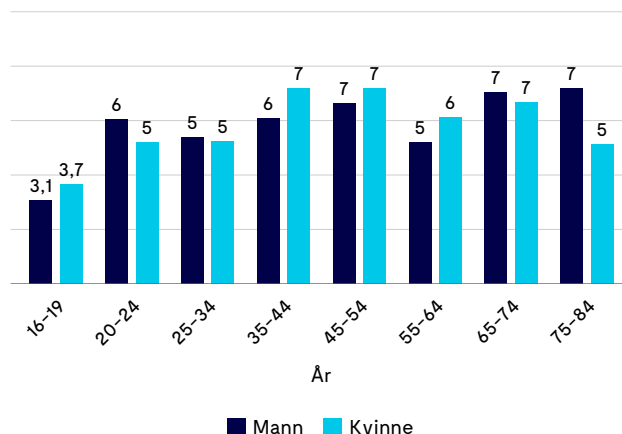
Andelen som ble utsatt for denne typen svindel, varierer lite med alder, mellom menn og kvinner og etter utdanningsnivå. Noen flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for betalingskort- eller personopplysningssvindel i 2024.

Utsatt for minst ett tilfelle av betalingskort- eller personopplysningssvindel i 2024

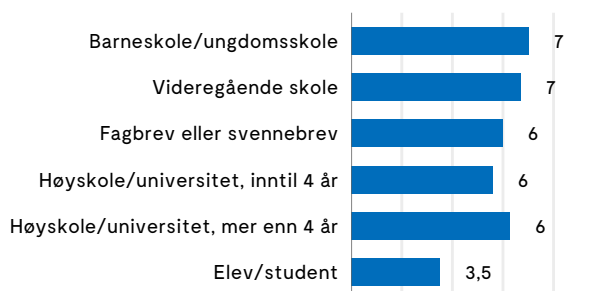
Andel utsatt for kort- eller id-svindel, etter kjønn

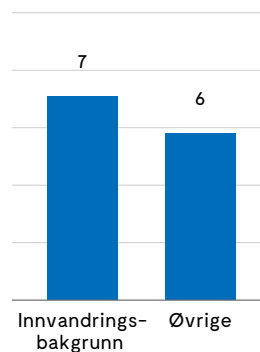
Andel utsatt for kort- eller id-svindel, etter kjønn og alder

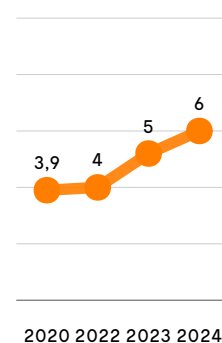
Andel utsatt for kort- eller id-svindel, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for kort- eller id-svindel, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for kort- eller id-svindel 2020-2024

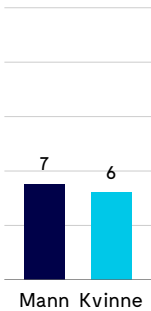
Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp

7 prosent opplevde økonomisk bedrag ved salg eller kjøp i 2024, og 9 prosent anmeldte dette til politiet. 3 prosent rapporterte at politiet fikk vite om det på annen måte. Andelen som har vært utsatt for økonomisk bedrag ved salg eller kjøp, har økt noe gjennom undersøkelsesperioden.

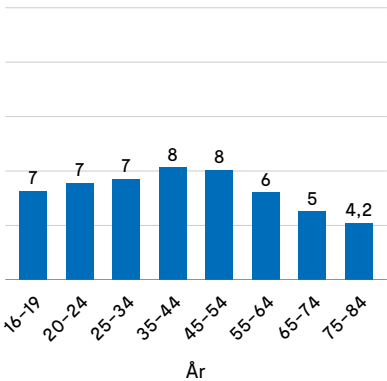
Færrest personer i den eldste aldersgruppen ble utsatt for slikt bedrageri. Noe flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for bedrag ved salg eller kjøp enn øvrige.

Utsatt for minst ett tilfelle av økonomisk bedrag ved salg eller kjøp i 2024

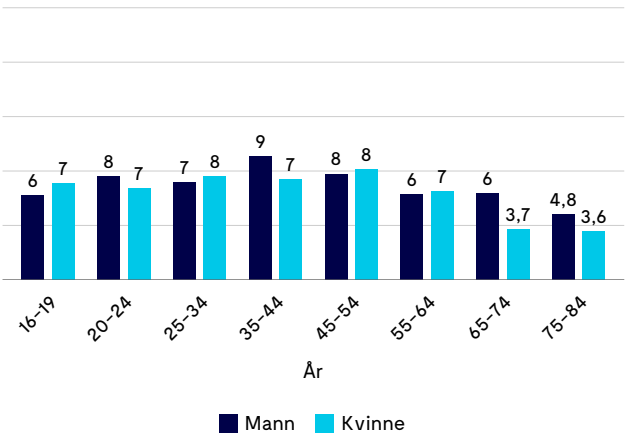
Andel utsatt for økonomisk bedrageri, etter kjønn

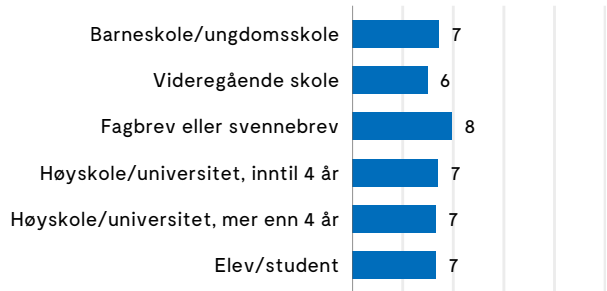
Andel utsatt for økonomisk bedrageri, etter alder

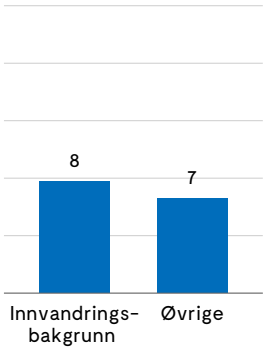
Andel utsatt for økonomisk bedrageri, etter kjønn og alder

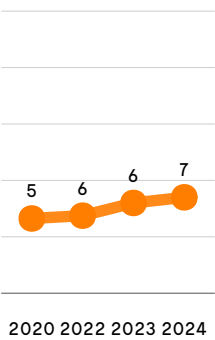
Andel utsatt for økonomisk bedrageri, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for økonomisk bedrageri, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for økonomisk bedrageri 2020-2024

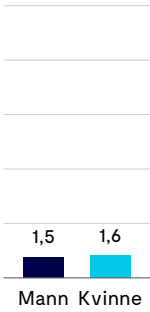
Lommetyveri

1,6 prosent ble utsatt for lommetyveri i 2024. Av disse anmeldte 29 prosent lovbruddet til politiet. I overkant av 4 prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte. Andelen som ble utsatt for lommetyveri, har vært relativt stabil fra 2020 til 2024.

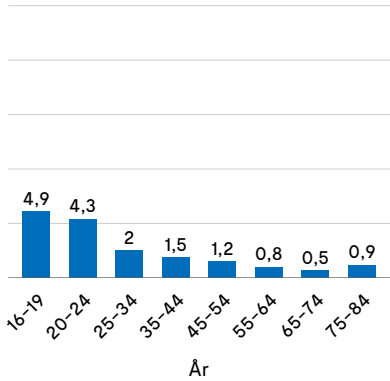
Utsatthet for lommetyveri var vanligst blant de yngste og blant elever/studenter. Med unntak av blant de yngste ble noen flere kvinner enn menn utsatt i alle aldersgrupper. Flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for lommetyveri enn den øvrige befolkningen.

Utsatt for minst ett tilfelle av lommetyveri i 2024

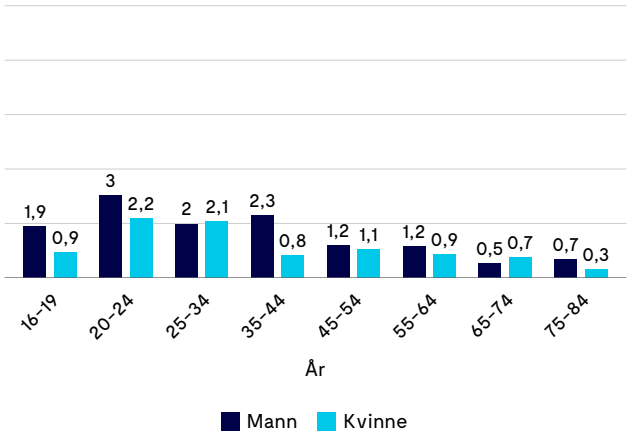
Andel utsatt for lommetyveri, etter kjønn

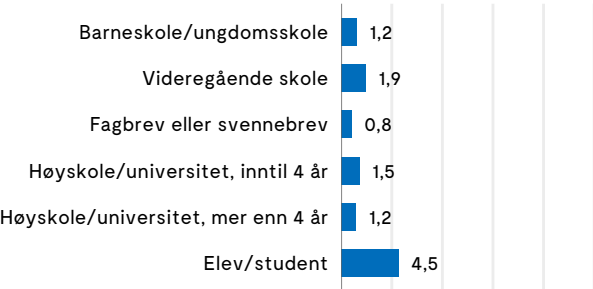
Andel utsatt for lommetyveri, etter alder

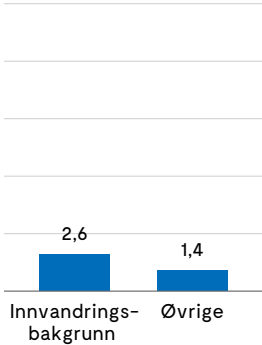
Andel utsatt for lommetyveri, etter kjønn og alder

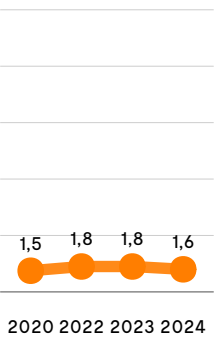
Andel utsatt for lommetyveri, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for lommetyveri, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for lommetyveri 2020-2024

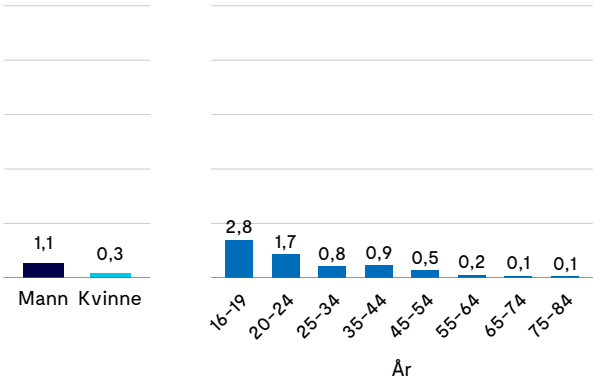
Ranet eller forsøkt ranet

0,7 prosent ble ranet eller forsøkt ranet i 2024, og 19 prosent av de utsatte anmeldte dette selv til politiet. 7 prosent oppga at noen andre anmeldte. Andelen som ble ranet eller forsøkt ranet, er stabil i perioden fra 2020 til 2024.

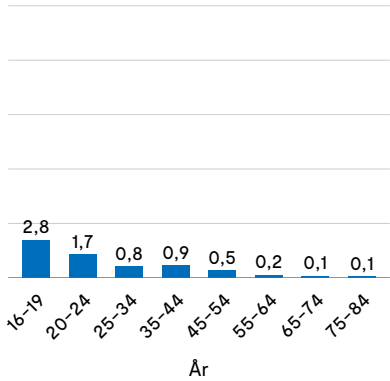
Å bli utsatt for ran eller forsøk på ran var vanligere blant de yngre aldersgruppene, og flere unge menn enn kvinner ble utsatt. Andelen som ble utsatt, synker med høyere utdanningsbakgrunn. Noe flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for ran eller forsøk på ran sammenliknet med øvrige deltakere.

Utsatt for minst ett tilfelle av ran eller forsøk på ran i 2024

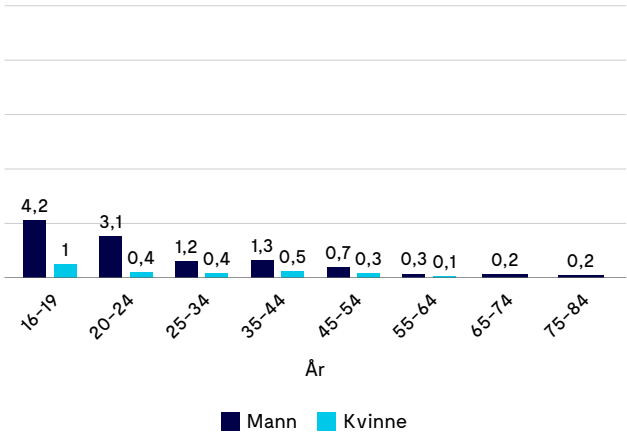
Andel utsatt for ran/forsøk, etter kjønn

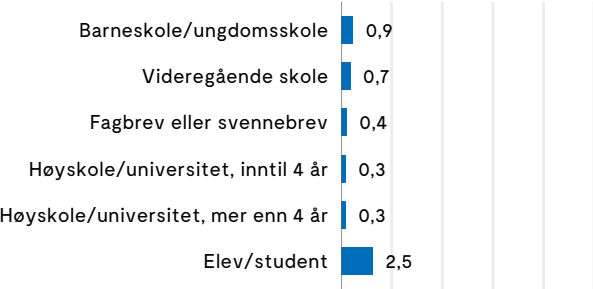
Andel utsatt for ran/forsøk, etter alder

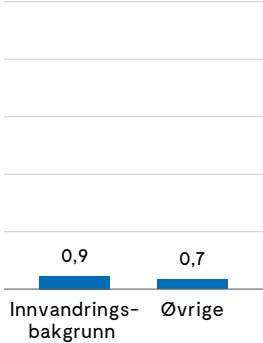
Andel utsatt for ran/forsøk, etter kjønn og alder

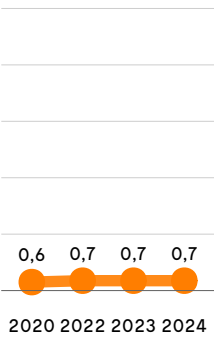
Andel utsatt for ran/forsøk, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for ran/forsøk, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for ran/forsøk 2020-2024

Vold og trusler

Nasjonal trygghetsundersøkelse måler vold av ulik alvorlighetsgrad og trusler. Spørsmålene om vold i undersøkelsen er svært spesifikke og blir i det videre samlet i kategoriene vold og grov vold, etter handlingenes fysiske skadepotensial (se side 40–41). Trusler er å gjennom ord eller handlinger true med å gjøre noe som er ulovlig, og som skaper frykt. I Nasjonal trygghetsundersøkelse blir respondentene spurt om de er blitt truet slik at de ble redde.

Utsatthet

Totalt ble 13 prosent utsatt for minst én voldshandling eller trussel i 2024, og denne andelen er uendret fra året før. Flest ble utsatt for trusler, og flere opplevde vold enn grov vold. Utsatthet for vold varierte etter alder; yngre personer var langt oftere voldsutsatt enn eldre personer, og yngre menn var mer utsatt enn yngre kvinner. Dette gjelder både vold og grov vold, men utsattheten for grov vold var gjennomgående lavere. Elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatt for både vold og grov vold. Når det gjelder trusler, var yngre personer mer utsatt enn eldre. I de yngste aldersgruppene var det ingen kjønnsforskjell, mens flere kvinner enn menn ble utsatt i alderen 25 til 74 år.

Den vanligste gjerningspersonen for vold og grov vold var fremmed, venn, bekjent eller klient/bruker/pasient/elev. For både grov vold og vold var den vanligste arenaen arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon, etterfulgt av egen bolig og et offentlig tilgjengelig sted.

Utsatthet og uro

Uroen for å bli utsatt for trusler og vold er omtrent lik som den faktiske utsattheten. 6 prosent bekymrer seg ofte for å bli utsatt både for trusler og for fysisk vold, mens andelen utsatte er henholdsvis 6 prosent for trusler, 7 prosent for voldshandlinger som lugging, risting, dytting eller slag med flat hånd og 3,7 prosent for grov vold som slag med knyttneve eller å bli banket opp.

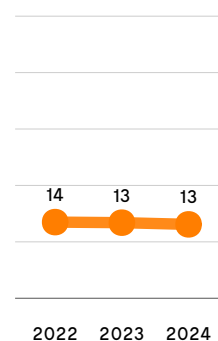
Anmeldelsestilbøyelighet

Anmeldelsestilbøyeligheten for vold var relativt høyere enn for andre typer lovbrudd, men fremdeles lav, noe som vil si at mørketallene også for voldsutsatthet er betydelige. Anmeldelsestilbøyeligheten varierer stort mellom de ulike voldslovbruddene. Personer som har blitt banket opp, anmelder oftest, fulgt av de som har blitt slått med knyttneve eller gjenstand, de som har blitt tatt kvelertak på, eller som har blitt utsatt for andre fysiske angrep. Disse lovbruddene er kategorisert som grov vold, men selv for disse lovbruddene ble ikke mer enn én av fem hendelser anmeldt. For de øvrige voldshandlingene var det enda færre som anmeldte.

Andel utsatt for minst én voldshandling i 2024

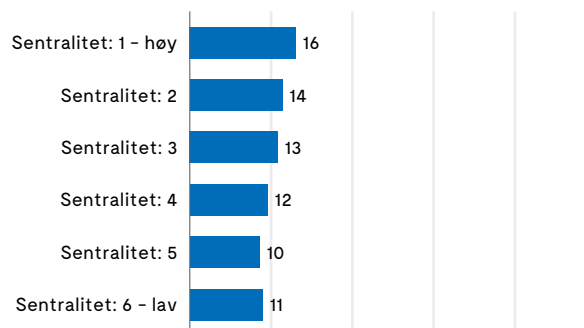
Andel utsatt for minst én voldshandling 2022–2024

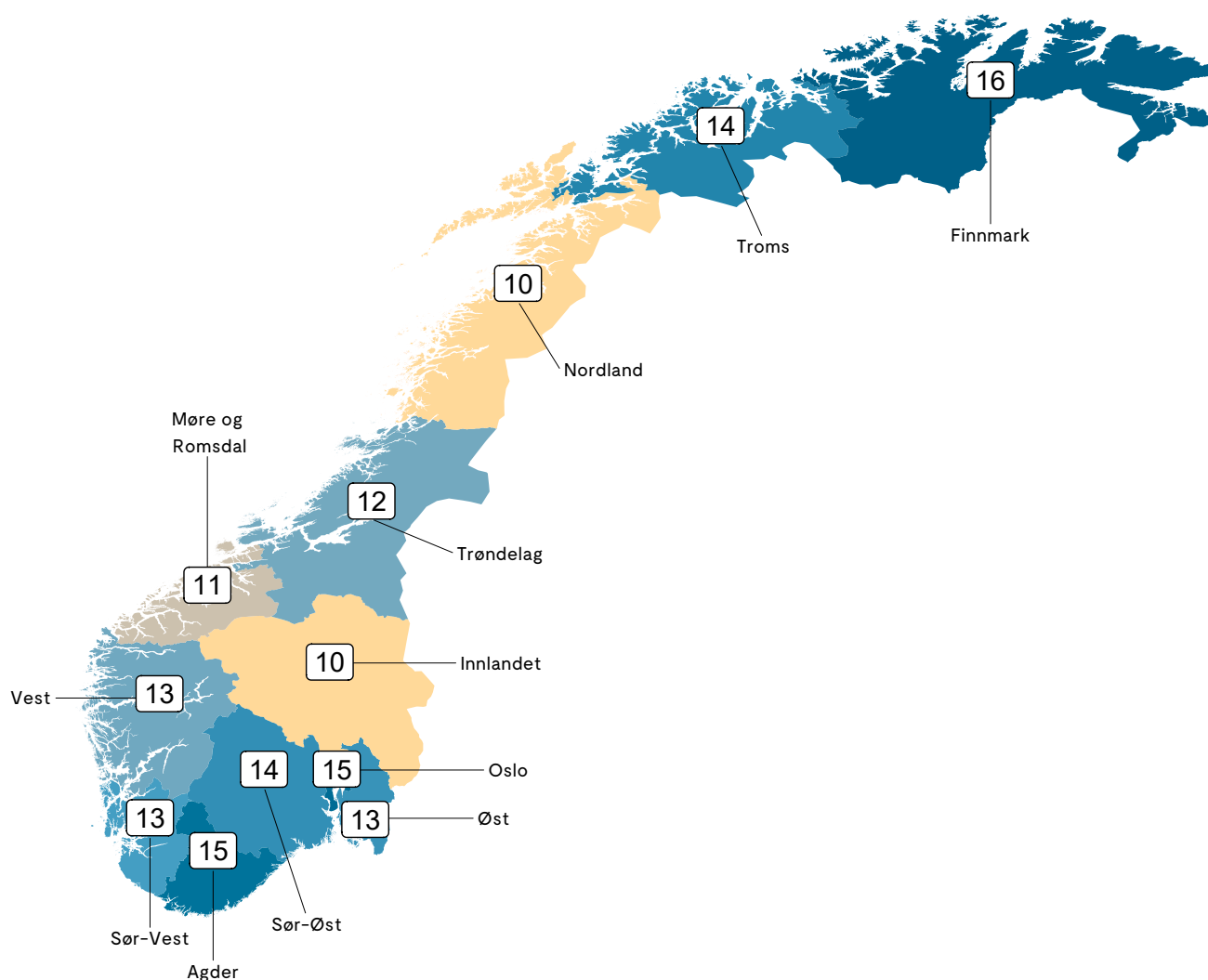
Vold og trusler etter politidistrikt og sentralitet

Det er lite variasjon mellom politidistrikt i utsatthet for vold og trusler. Det er noe variasjon etter sentralitet, hvor andelen utsatte for vold og trusler er høyere i mer sentrale områder.

Andel utsatt for minst én voldshandling i 2024, etter sentralitet

Andel utsatt for minst én voldshandling i 2024, etter politidistrikt

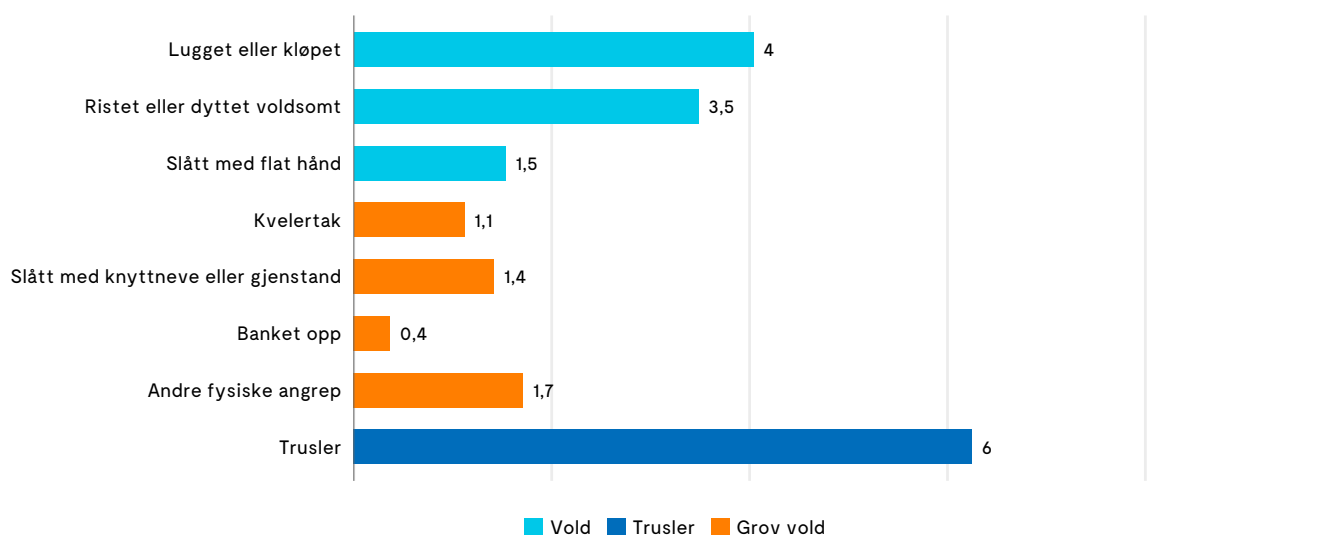
Vold og trusler

6 prosent ble utsatt for trusler i 2024, som var det mest vanlige voldslovbruddet, etterfulgt av lugging og klyping, som 4 prosent ble utsatt for. Personer som ble utsatt for grove voldshendelser som å bli banket opp eller slått med knyttneve eller gjenstand, anmeldte noe oftere det som hendte, enn personer som ble utsatt for vold som lugging, klyping, risting eller slag med flat hånd. Aller flest anmeldte det å bli banket opp, men selv her ble kun 21 prosent av hendelsene anmeldt til politiet.

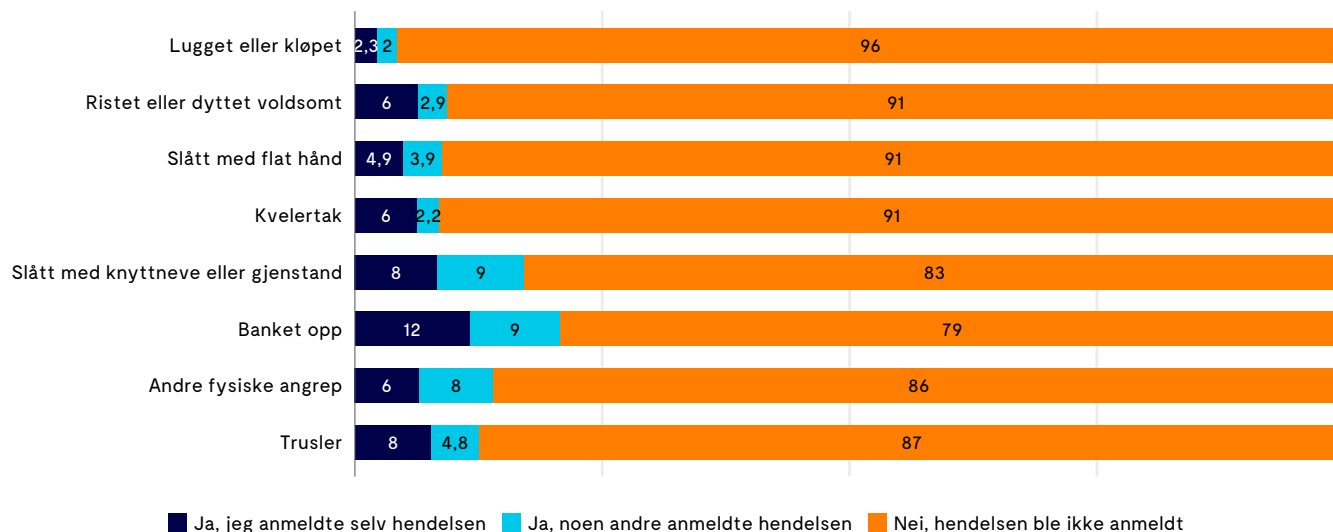
7 prosent av deltakerne ble utsatt for vold i 2024. Denne andelen har vært relativt stabil over tid i perioden fra 2020 til 2024.

3,7 prosent ble utsatt for grov vold i løpet av 2024. Dette er omtrent like mange som i årene 2022 og 2023, men noe flere enn i 2020. Trusler viser en liknende utvikling, med en økning fra 2020 til 2022 og deretter stabilitet.

Andel som ble utsatt for minst en voldshandling i 2024, etter lovbrudd

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet i 2024

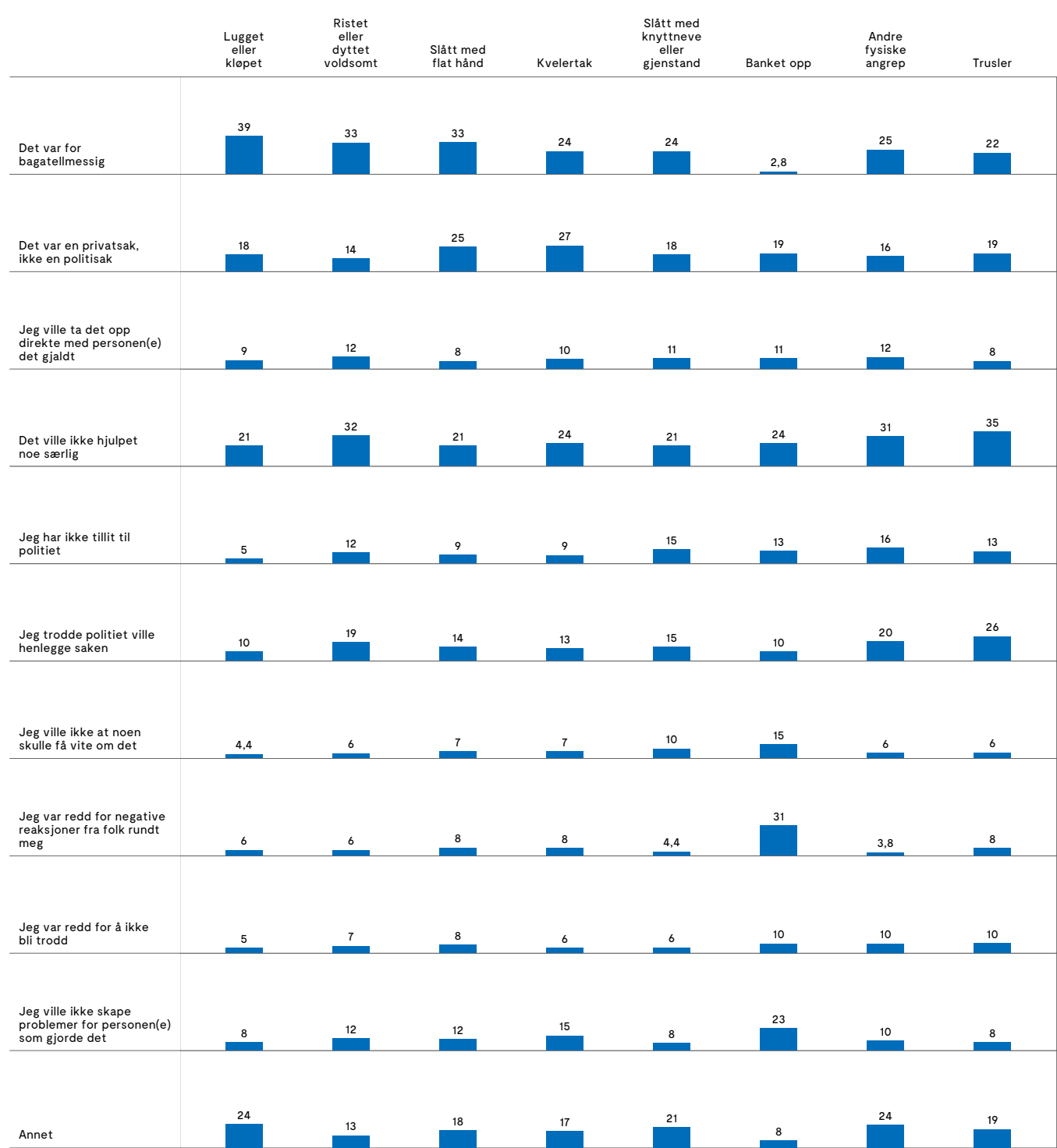
Årsaker til å ikke anmelde

Alle som ble utsatt for lovbrudd, og som ikke anmeldte, ble spurt om hva deres viktigste årsaker var. Deltakerne kunne velge flere alternativer.

At det ikke ville hjulpet noe særlig, og at det var for bagatellmessig, blir oppgitt som viktige årsaker til å ikke anmelde voldshendelser, med unntak av å bli banket opp. For det å bli banket opp oppgir mange

også at det ikke ville hjulpet noe særlig og at de var redd for negative reaksjoner fra folk rundt demt. For risting, dytting, slag med flat hånd og kvelertak er det at det var en privatsak, ikke en politisak, en vanlig årsak til at de ikke anmeldte. At det ikke ville hjulpet noe særlig, var den vanligste grunnen til at trusler ikke ble anmeldt.

Viktigste årsaker til å ikke anmelde lovbrudd i 2024, etter lovbrudd

Vold

Vold er lugging, klyping, voldsom risting eller dytting og slag med flat hånd. Langt flere unge enn eldre personer ble utsatt for vold, og flere menn enn kvinner i de yngste aldersgruppene. Nær én av tre gutter i alderen 16–19 år ble utsatt for en voldshandling i 2024, mens blant menn i alderen 25–34 år ble én av ti utsatt. Andelen som ble utsatt for dette, har vært relativt stabil over tid.

Elever/studenter var betydelig oftere utsatt for vold, og personer med innvandringsbakgrunn var oftere utsatt enn den øvrige befolkningen.

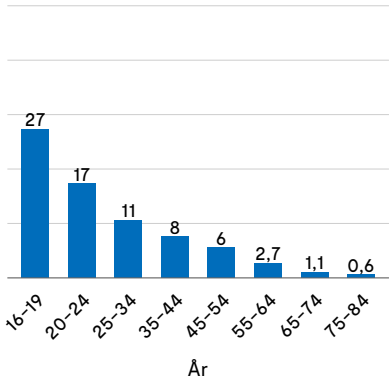
Andel utsatt for minst én voldshandling i 2024

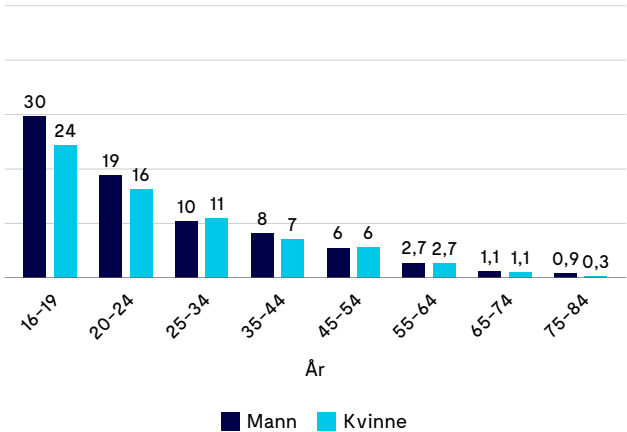
Andel utsatt for vold, etter kjønn

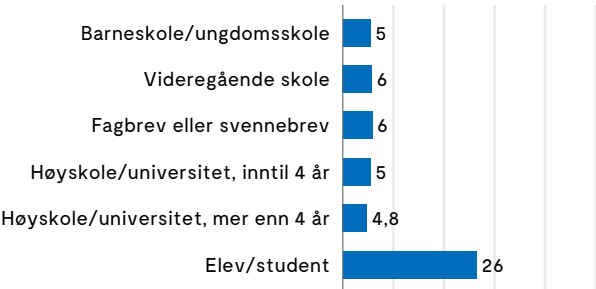
Andel utsatt for vold, etter alder

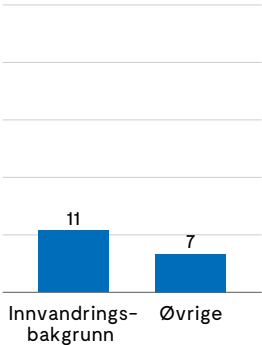
Andel utsatt for vold, etter kjønn og alder

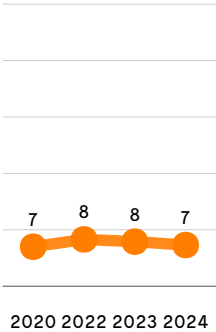
Andel utsatt for vold, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for vold, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for vold 2020-2024

Grov vold

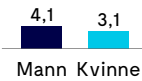
Grov vold er kvelertak, slag med knyttneve eller hard gjenstand, å banke opp og andre fysiske angrep. Utsatthet for grov vold var vanligst i den yngste aldersgruppen; 10 prosent av personer mellom 16 og 19 år ble utsatt for slike voldshandlinger i 2024. Andelen utsatte økte fra 2020 til 2022, men har deretter vært stabil.

Unge menn er mest utsatt for grov vold. Fra 25 års alder og oppover er det små forskjeller i utsatthet mellom menn og kvinner. Det er en tendens til at utsatthet for grov vold er vanligere blant personer med lavere utdanningsbakgrunn. Elever/studenter var oftere utsatt, og en større andel personer med innvandringsbakgrunn var utsatt enn den øvrige befolkningen.

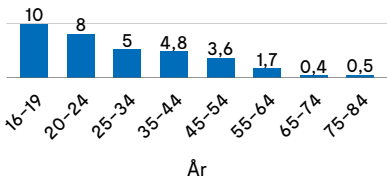
Andel utsatt for minst én grov voldshandling i 2024

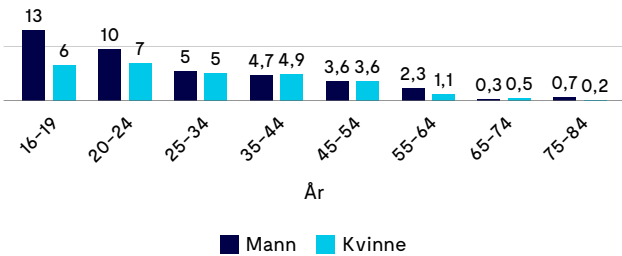
Andel utsatt for grov vold, etter kjønn

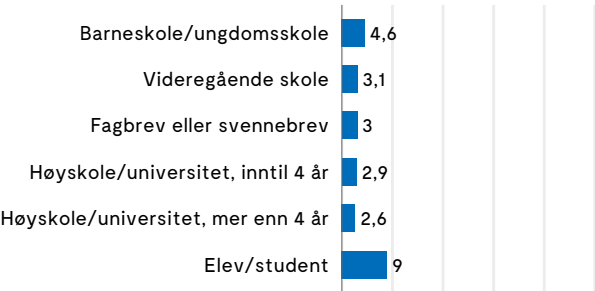
Andel utsatt for grov vold, etter alder

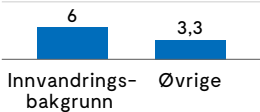
Andel utsatt for grov vold, etter kjønn og alder

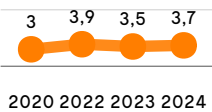
Andel utsatt for grov vold, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for grov vold, etter innvandringsbakgrunn

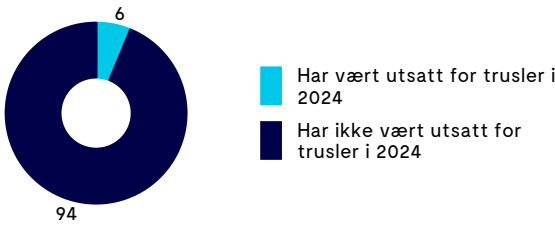
Andel utsatt for grov vold 2020–2024

Trusler

6 prosent ble utsatt for trusler i 2024, den samme andelen som de to foregående årene. Flere kvinner enn menn ble utsatt for trusler, spesielt fra 25 års alder og oppover. Det er liten forskjell etter utdanningsnivå. Noen flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for trusler enn øvrige.

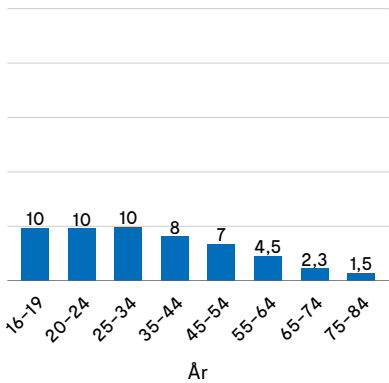
Andel utsatt for minst én trusselhandling i 2024

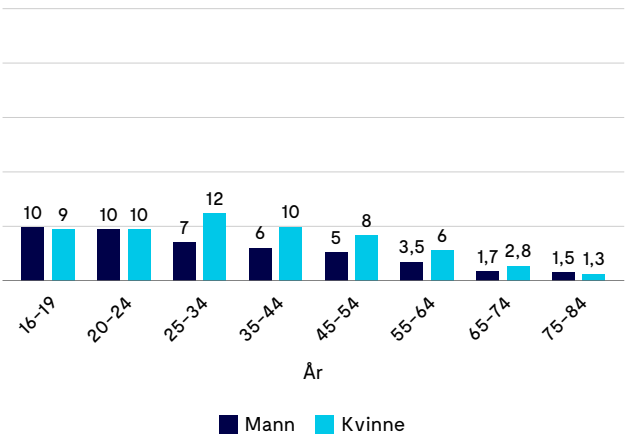
Andel utsatt for trusler, etter kjønn

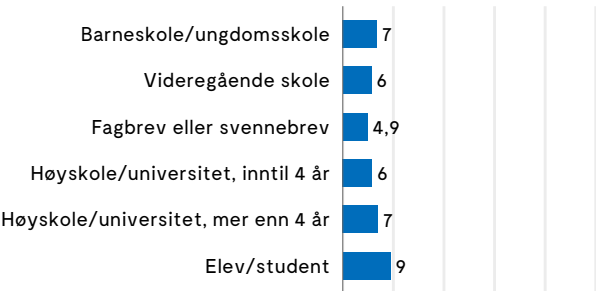
Andel utsatt for trusler, etter alder

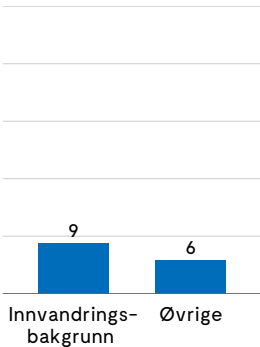
Andel utsatt for trusler, etter kjønn og alder

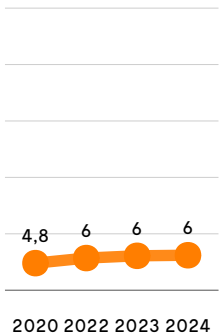
Andel utsatt for trusler, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for trusler, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for trusler 2020-2024

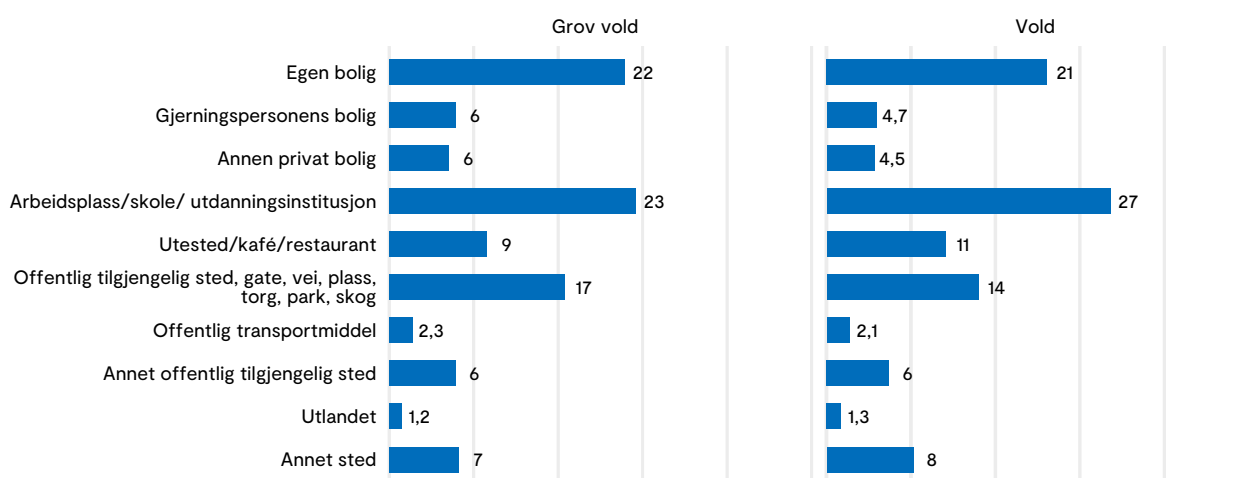

Hendelsessted og gjerningsperson

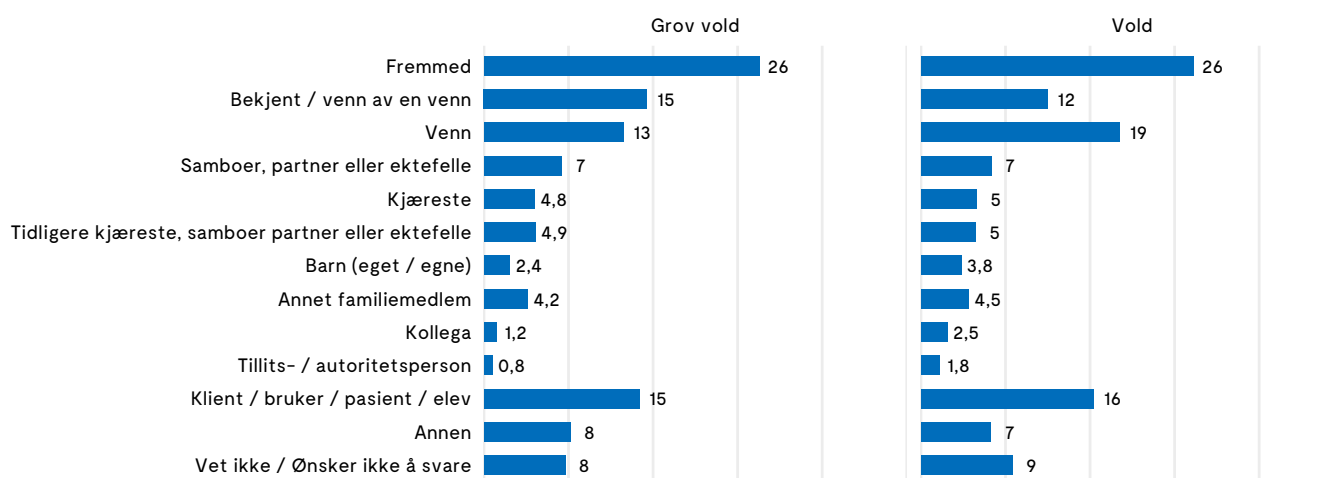
De vanligste arenaene for både vold og grov vold var arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon, etterfulgt av egen bolig og et offentlig tilgjengelig sted som gate, plass, torg eller park.

Personer som ble utsatt for vold i 2024, fortalte også om deres relasjon til gjerningspersonen(e) på det tidspunktet hendelsen skjedde. For både vold og grov vold oppga flest at utøveren av volden de ble utsatt for, enten var fremmed, venn, bekjent eller klient/bruker/pasient/elev

Hendelsessted for vold i 2024, etter type lovbrudd

Gjerningsperson for vold i 2024, etter type lovbrudd

Seksuell vold

Spørsmålene om seksuell vold i Nasjonal trygghetsundersøkelse er utformet slik at handlingene som blir målt, skal omfatte ulike former for seksuallovbrudd slik de er definert i straffeloven. For at handlingen skal være et seksuallovbrudd, må den innebære en viss grad av tvang, trusler eller på annen måte manglende evne til å samtykke i situasjonen.

I straffeloven er det tre nivåer av seksuallovbrudd. Straffelovens tre nivåer av seksuallovbrudd reflekterer ulik grad av grovhet i de omfattede handlingene (se Jacobsen, 2019). Selve handlingene som inngår i de ulike nivåene, er ikke eksplisitt definert i loven, men avklart gjennom rettspraksis, forarbeider og juridisk teori. I forarbeidene til loven er seksuell omgang begrenset til «de mest intime handlingene», forstått som samleie og samleieliknende handlinger. Seksuell handling omfatter andre former for fysisk kontakt, mens seksuell atferd ikke omfatter fysisk kontakt. Selv om all seksuell vold kan være vanskelig for den som blir utsatt, er denne inndelingen i straffeloven en rettesnor for å vurdere alvorlighetsgrad.

Oppsummert omfatter seksuell omgang lovbrudd som inkluderer samleie, analsex og onanering, også kjent som voldtekt. Seksuell handling omfatter berøring av kjønnsorganer og annen seksualisert berøring, mens seksuell atferd er ordbruk, nakenhet og gester.

Utsatthet

7 prosent av alle som deltok i Nasjonal trygghetsundersøkelse, ble utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2024. Litt over 1 prosent ble utsatt for uønsket seksuell omgang i 2024, og unge kvinner ble oftere utsatt enn menn og eldre kvinner. 8 prosent av kvinner i alderen 16–24 år ble utsatt for dette mot deres vilje eller i en situasjon der de ikke kunne

samtykke. Samlet ble 3,5 prosent utsatt for seksuell handling, og langt flere unge kvinner enn menn og eldre kvinner ble utsatt. 19 og 25 prosent av kvinner i henholdsvis alderen 16–19 og 20–24 år ble utsatt for dette i 2024, mot 3,3 og 6 prosent blant menn i samme alderskategorier. 3,5 prosent ble utsatt for seksuell atferd og litt over 2 prosent for digital seksuell vold. Også for disse typene seksuell vold er det særlig unge kvinner som er utsatt.

Utsatthet og uro

I underkant av 5 prosent av deltakerne er bekymret for å bli utsatt for seksuelle overgrep eller krenkelser. De fleste som ble utsatt, ble utsatt for uønsket seksuell atferd. Dette omfatter nakenhet, bevegelser og ord. Det kan være at uroen er for grovere seksuell vold, slik som seksuell handling eller omgang (voldtekt).

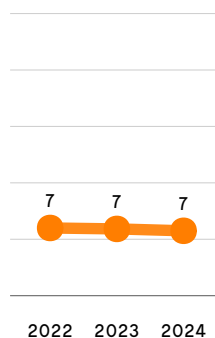
Anmeldelsestilbøyelighet

Anmeldelsestilbøyeligheten er lav blant de som ble utsatt for seksuell vold. Få anmelder hendelsen, og det gjelder for alle former for seksuell vold. For seksuell handling er mørketallene svært store, ettersom disse lovbruddene så godt som aldri blir anmeldt. De som ble utsatt, oppgir at grunner til å ikke anmelde er at det var for bagatellmessig, og at det ikke ville hjulpet noe særlig. Digital seksuell vold blir hyppigst anmeldt, hvor 9 prosent oppga anmeldelse ved deling av seksuelle bilder eller videoer. For alle formene for seksuell vold var en viktig grunn til at de ikke anmeldte, at de mente det ikke ville hjulpet noe særlig. At ingen skulle få vite om det, og at de ikke ville skape problemer for personen som hadde gjort det, var også vanlige grunner til at den seksuelle volden ikke ble anmeldt. Flere var også redd for ikke å bli trodd og forventet i tillegg at politiet ville henlegge saken.

Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2024

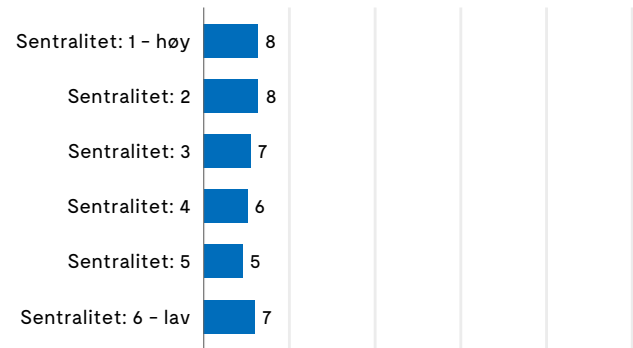
Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling 2022–2024

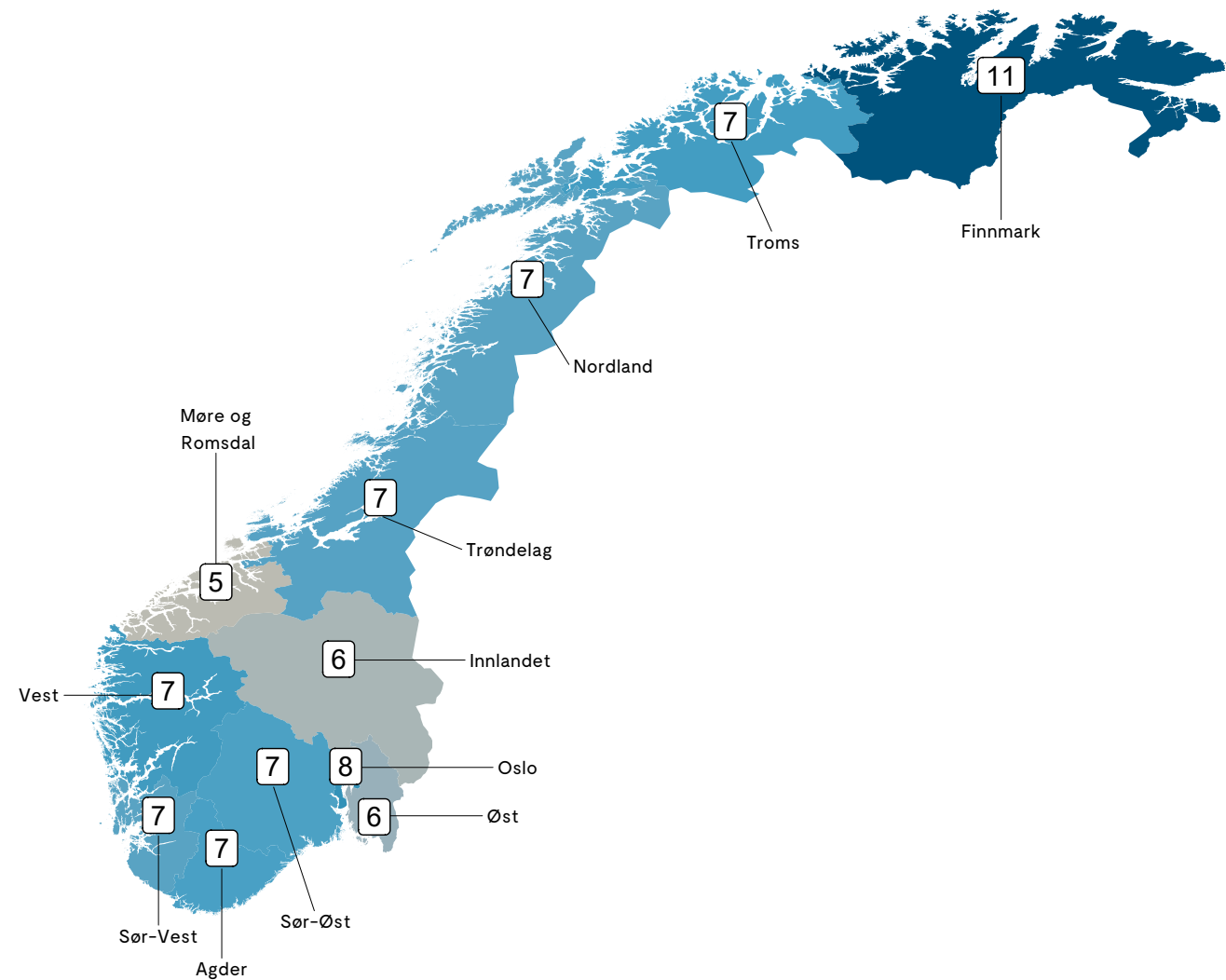
Seksuell vold etter politidistrikt og sentralitet

Det er noe variasjon mellom politidistrikter i utsatthet for seksuell vold, hvor den høyeste andelen er i det nordligste politidistriktet. Andelen utsatte er også noe høyere i sentrale områder av landet, samtidig som også utsatthet er mer vanlig i de minst sentrale kommunene.

Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2024, etter sentralitet

Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2024, etter politidistrikt

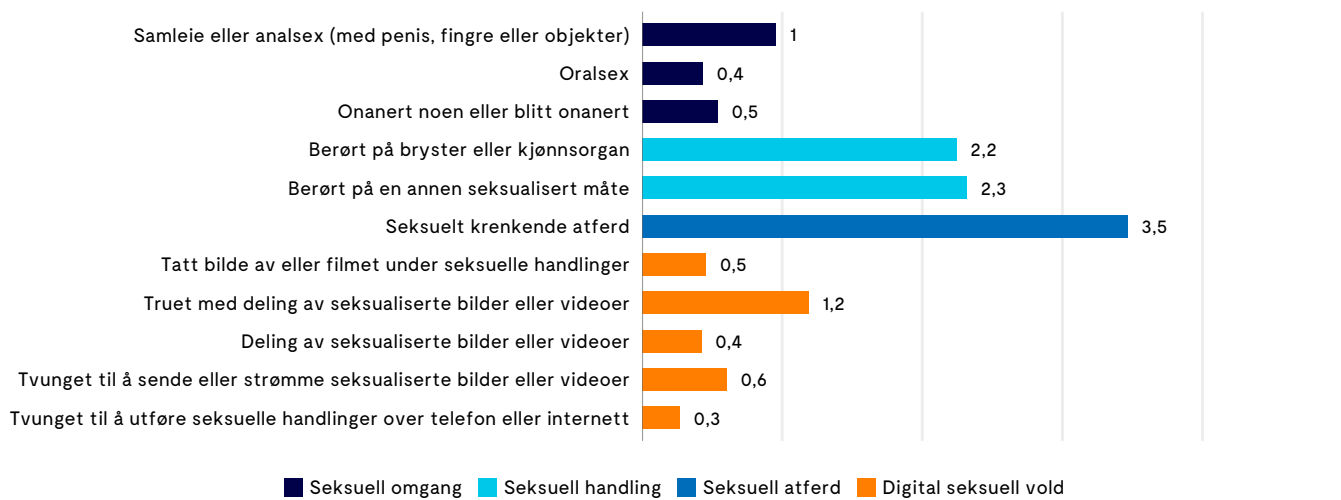

Seksuell vold

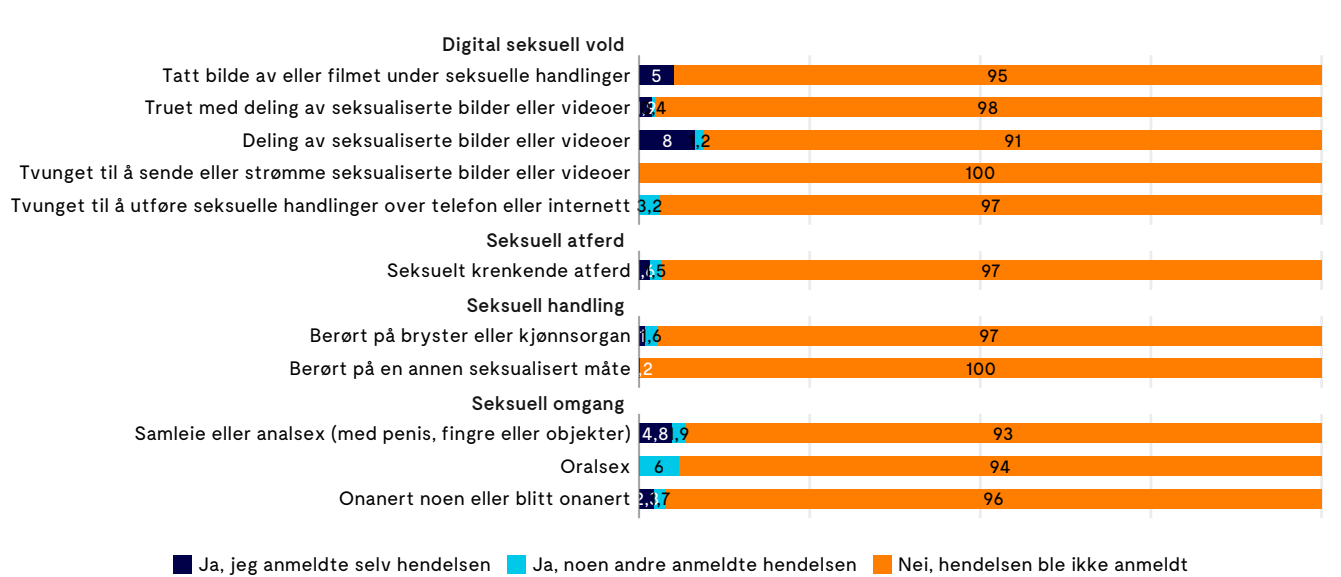
Den vanligste typen seksuell vold deltakerne ble utsatt for, var seksuelt krenkende atferd, som nakenhet eller gester. 3,5 prosent opplevde dette minst én gang i løpet av 2024. Like mange ble utsatt for seksuell handling, mens litt over 1 prosent oppga utsatthet for seksuell omgang. I overkant av 2 prosent oppga ulike former for digital seksuell vold.

Anmeldelsestilbøyeligheten er lav blant personer som ble utsatt for seksuell vold. Digital seksuell vold blir generelt anmeldt noe oftere enn annen seksuell vold, mens den høyeste anmeldelsestilbøyeligheten for den fysiske seksuelle volden er for samleie eller analsex.

Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2024, etter lovbrudd

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet i 2024, etter lovbrudd

Årsaker til å ikke anmelde

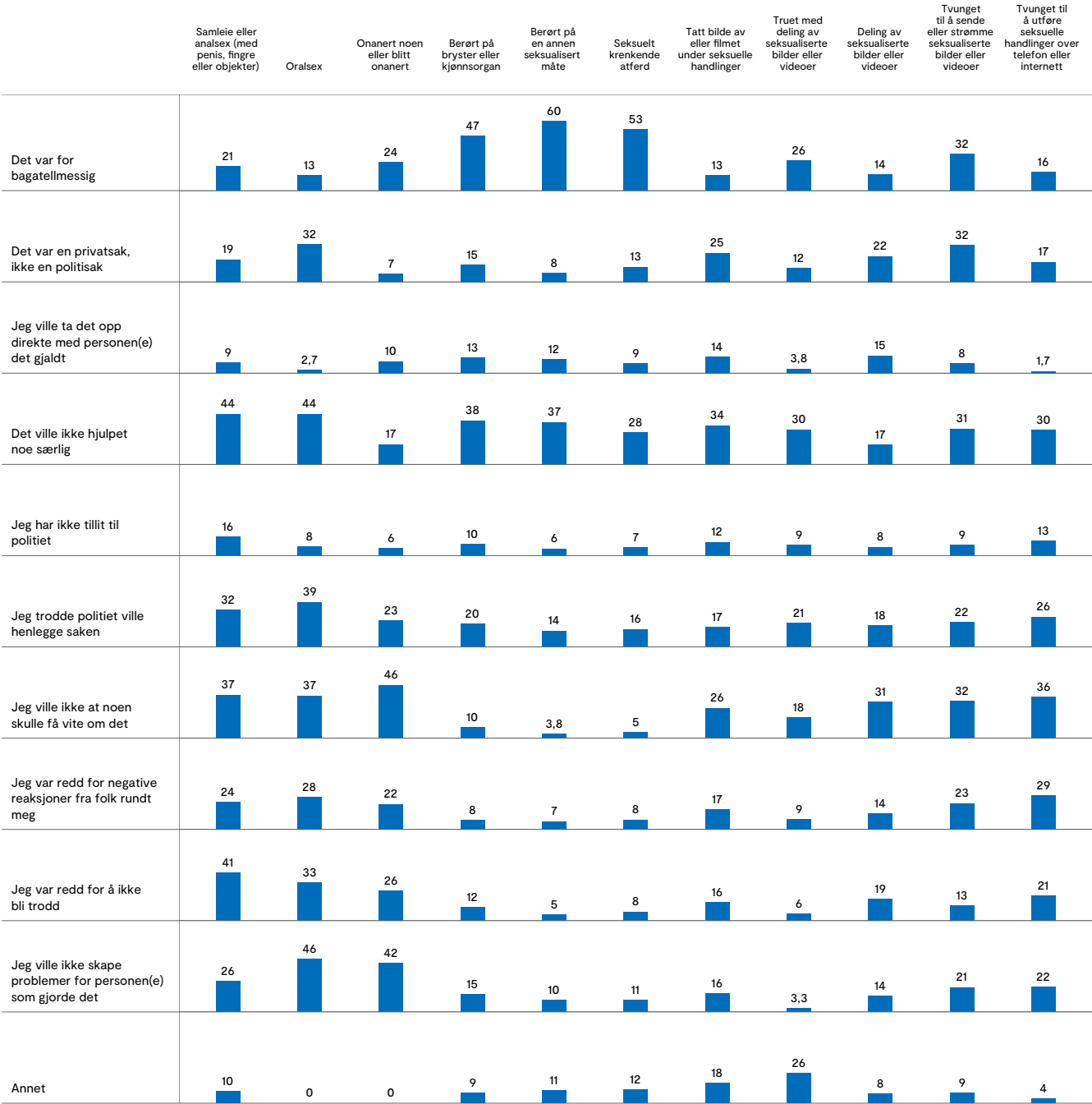
At det ikke ville hjulpet noe særlig, er en vanlig grunn til at utsatte for seksuell vold ikke anmelder hendelsen. At ingen skulle få vite om det, at man var redd for å ikke bli trodd, eller at de ikke ville skape problemer for personen som gjorde det, er vanlige grunner til å ikke anmelde blant de som ble utsatt for seksuell omgang mot deres vilje. Det er også mange som tror at politiet ville henlegge saken.

Utsatte for seksuell berøring mot deres vilje oppgir, i tillegg til at det ikke ville hjulpet noe særlig, at det som

hendte, var for bagatellmessig. Dette gjelder også for personer utsatt for seksuelt krenkende atferd mot deres vilje.

For ulike former for digital seksuell vold er en vanlig grunn at den utsatte mente at det å anmelde ikke ville hjulpet noe særlig, og at hendelsen var for bagatellmessig. Mange oppgir også at de ikke ville at noen skulle få vite om det, og at det var en privatsak, samt at de trodde politiet ville henlegge saken.

Viktigste årsaker til å ikke anmelde lovbrudd i 2024, etter lovbrudd

Uønsket seksuell omgang

Uønsket seksuell omgang er det mest alvorlige nivået i loven om seksuallovbrudd og omfatter samleie og analsex med penis, fingre eller objekter, å bli onanert eller å måtte onanere andre samt oralsex mot ens vilje.

Flere unge kvinner enn menn og eldre kvinner ble utsatt for uønsket seksuell omgang i 2024. 8 prosent av kvinner i alderen 16 til 24 år ble utsatt for uønsket seksuell omgang (voldtekt) i 2024.

Med økende utdanning synker andelen som ble utsatt, noe, og elever/studenter er mer utsatt. Andelen utsatte er noe høyere blant personer med innvandringsbakgrunn.

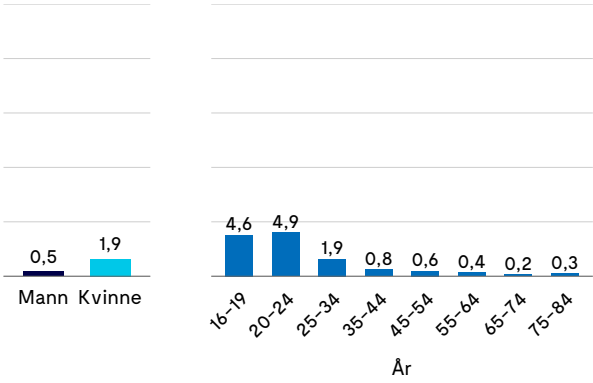
Andelen som ble utsatt for uønsket seksuell omgang, var lik i 2024 som i 2023, etter en liten nedgang fra året før.

Andel utsatt for seksuell omgang i 2024

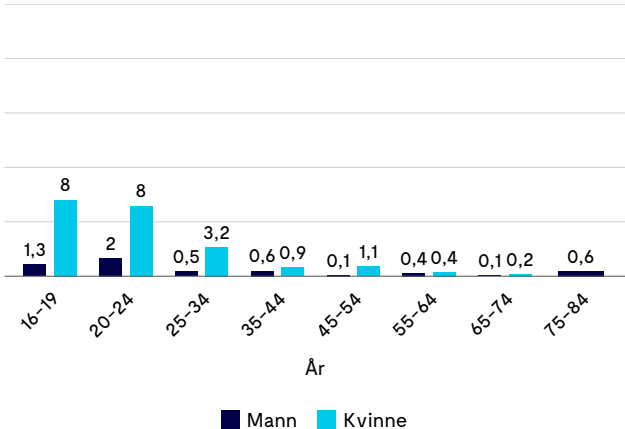

Utsatt for minst ett tilfelle av uønsket seksuell omgang i 2024

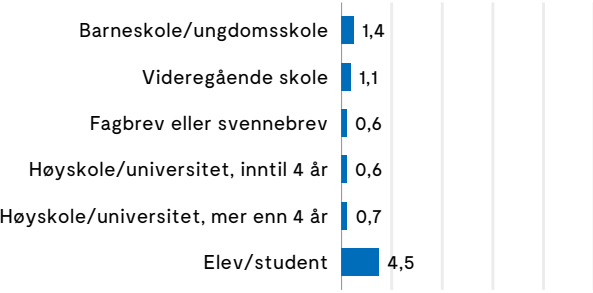
Andel utsatt for seksuell omgang, etter kjønn

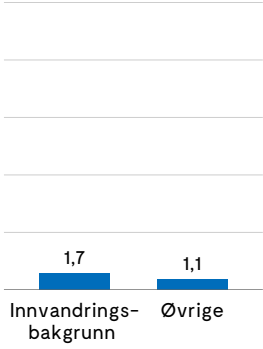
Andel utsatt for seksuell omgang, etter kjønn og alder

Andel utsatt for seksuell omgang, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for seksuell omgang, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for seksuell omgang 2022-2024

Uønsket seksuell handling

Uønsket seksuell handling er å bli berørt på kjønnsorganer eller på annen seksualisert måte, mot ens vilje.

Betydelig flere unge kvinner enn menn og eldre kvinner ble utsatt. Om lag én av fire kvinner i alderen 16–24 år ble utsatt for uønsket seksuell handling i 2024. Det er ingen klar forskjell i utsatthet etter utdanningsbakgrunn, men flere elever/studenter ble utsatt og flere med innvandringsbakgrunn enn blant de øvrige.

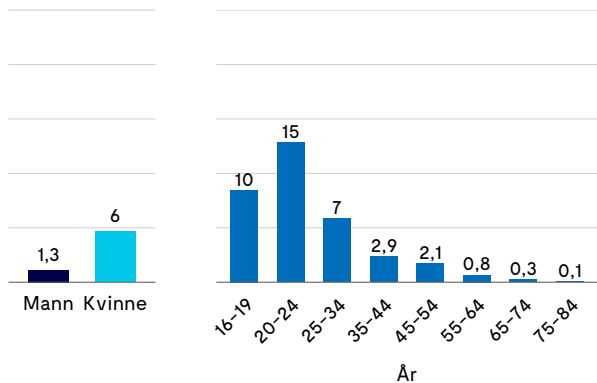
Andelen som ble utsatt for uønsket seksuell handling, var lik andelen som ble utsatt i 2023.

Andel utsatt for seksuell handling i 2024

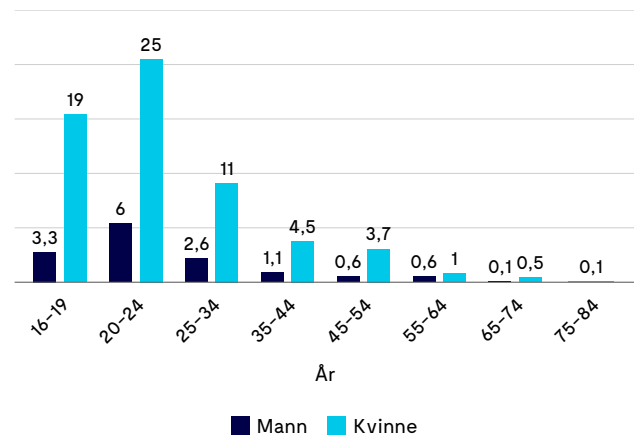
Utsatt for minst ett tilfelle av uønsket seksuell handling i 2024

Andel utsatt for seksuell handling, etter kjønn

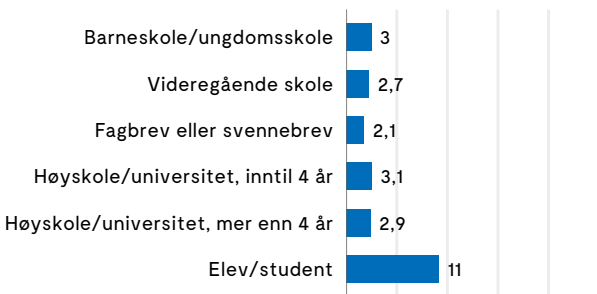

Andel utsatt for seksuell handling, etter alder

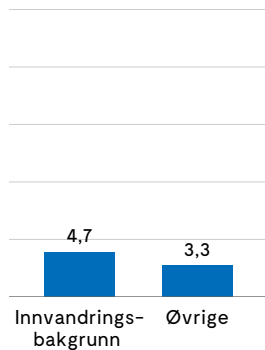
Andel utsatt for seksuell handling, etter kjønn og alder

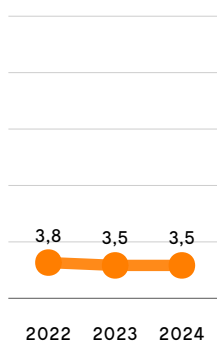
Andel utsatt for seksuell handling, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for seksuell handling, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for seksuell handling 2022-2024

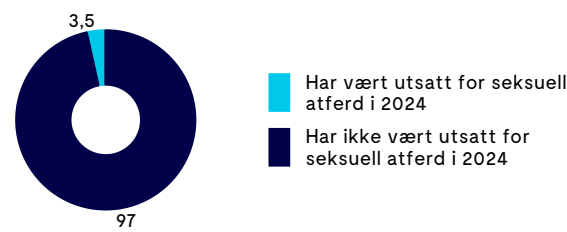
Uønsket seksuell atferd

Uønsket seksuell atferd er ord, nakenhet, gester eller bevegelser av en seksuell karakter, mot ens egen vilje.

Flere kvinner enn menn ble utsatt for dette i 2024, og andelen utsatte var særlig høy blant unge kvinner. Elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatt enn de øvrige.

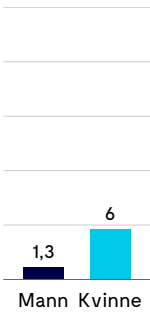
Andelen som ble utsatt for uønsket seksuell atferd, har gått noe ned i perioden fra 2022 til 2024.

Andel utsatt for seksuell atferd i 2024

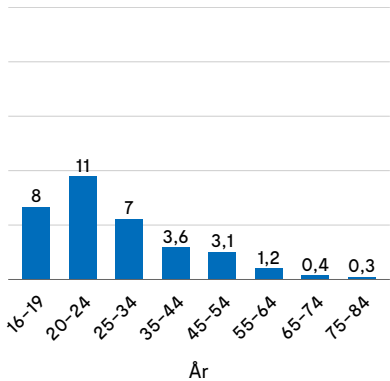

Utsatt for minst ett tilfelle av uønsket seksuell atferd i 2024

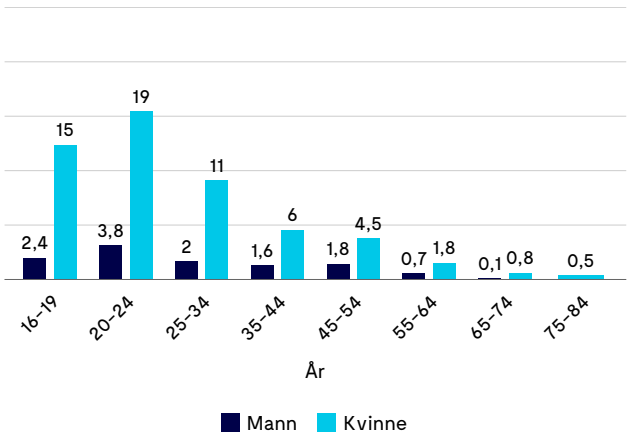
Andel utsatt for seksuell atferd, etter kjønn

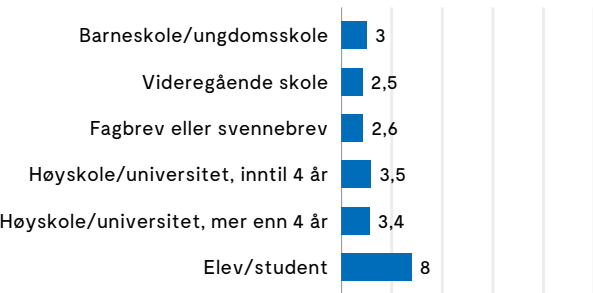
Andel utsatt for seksuell atferd, etter alder

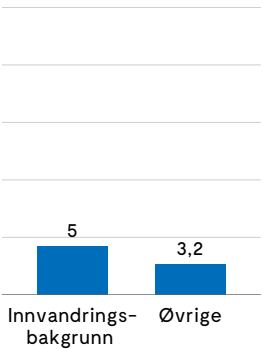
Andel utsatt for seksuell atferd, etter kjønn og alder

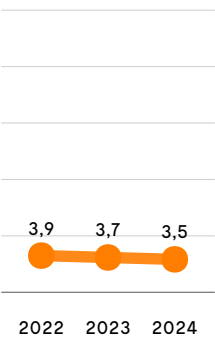
Andel utsatt for seksuell atferd, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for seksuell atferd, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for seksuell atferd 2022-2024

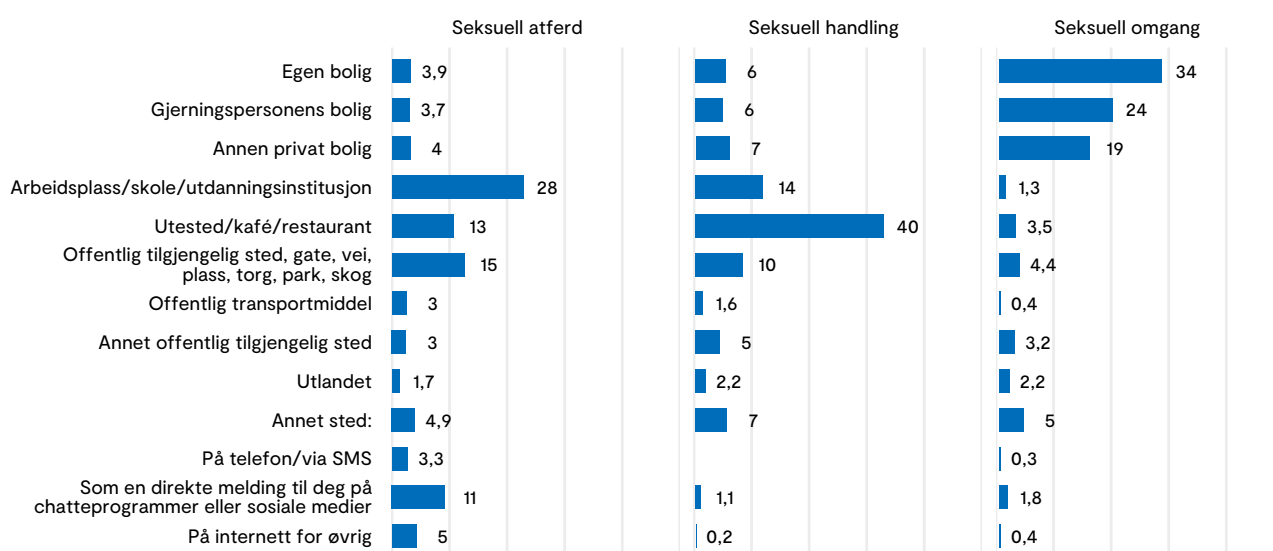
Hendelsessted og gjerningsperson

Personer som ble utsatt for seksuell vold i 2024, fortalte også om deres relasjon til gjerningspersonen(e) på det tidspunktet hendelsen skjedde, og hvor volds-hendelsen skjedde.

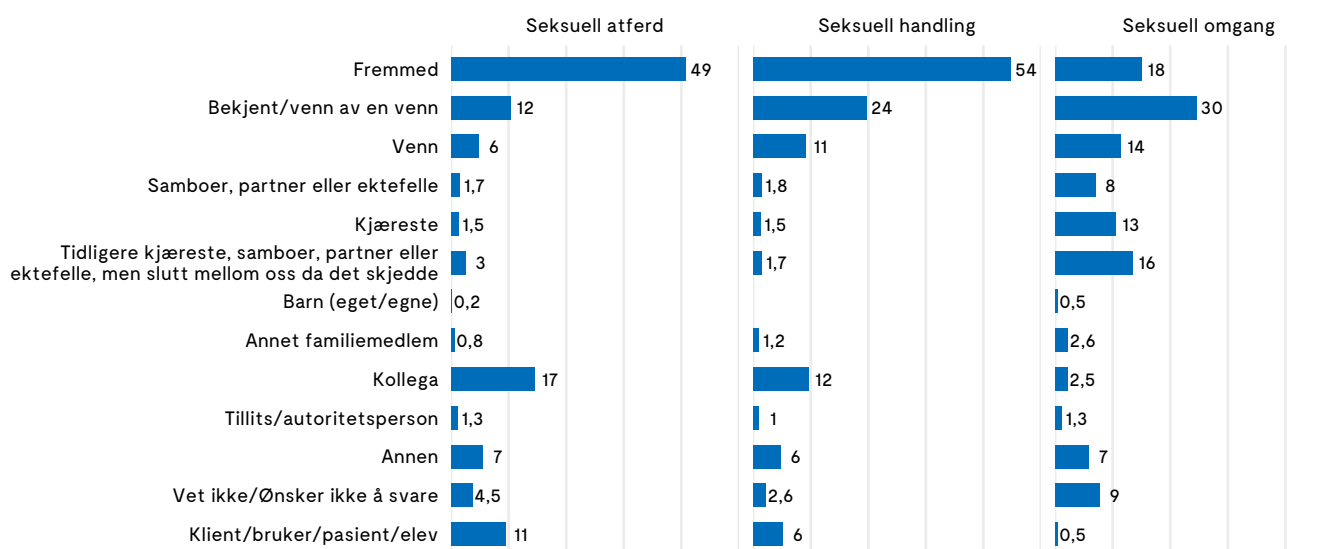
Seksuell atferd skjer oftest på arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon, på et offentlig tilgjengelig sted som gate, plass eller liknende, på utested/kafé/restaurant eller digitalt. Seksuell handling er mest

vanlig på utested/kafé/restaurant. Seksuell omgang (voldtekt) hender som regel i en privat bolig, enten ens egen, gjerningspersonens eller en annens. Relasjonen til gjerningspersonen(e) gjenspeiler hendelsessted; for seksuell atferd og handling er gjerningspersonen oftest en fremmed. For seksuell omgang er det en bekjent / venn av en venn, men mange av de utsatte oppgir også at gjerningspersonen var en venn, en fremmed eller en nåværende eller tidligere kjæreste.

Hendelsessted for seksuell vold i 2024, etter type lovbrudd

Gjerningsperson for seksuell vold i 2024, etter type lovbrudd

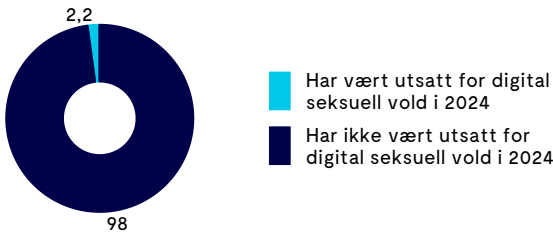
Digital seksuell vold

Digital seksuell vold er bilde- og videotaking og deling og strømming av bilder og videoer mot ens vilje, trusler om dette samt å være tvunget til å utføre seksuelle handlinger over telefon eller internett.

Det er liten forskjell i utsatthet for digital seksuell vold mellom menn og kvinner, men i de yngste aldersgruppene er kvinner oftere utsatt. Andelen utsatte er størst – 11 prosent – blant kvinner i alderen 16–19 år. Elever/studenter var mer utsatt, og personer med innvandringsbakgrunn var noe mer utsatt enn de øvrige.

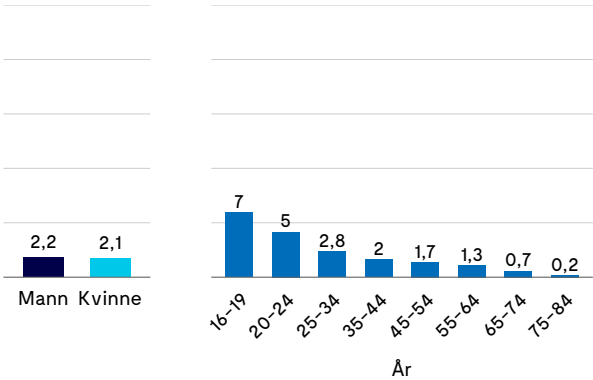
Andelen som ble utsatt for digital seksuell vold, var tilnærmet uendret fra 2022 til 2024.

Andel utsatt for digital seksuell vold i 2024

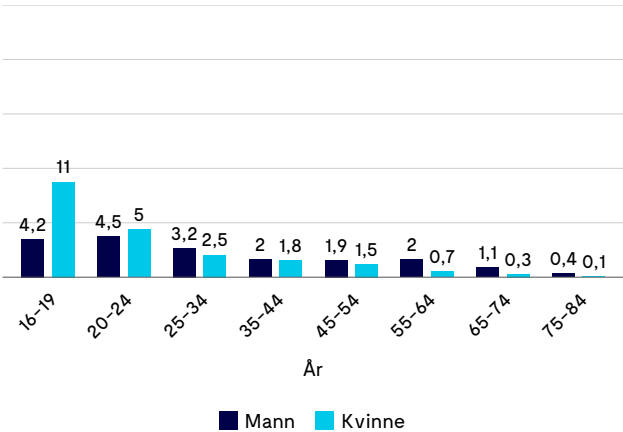

Utsatt for minst ett tilfelle av digital seksuell vold i 2024

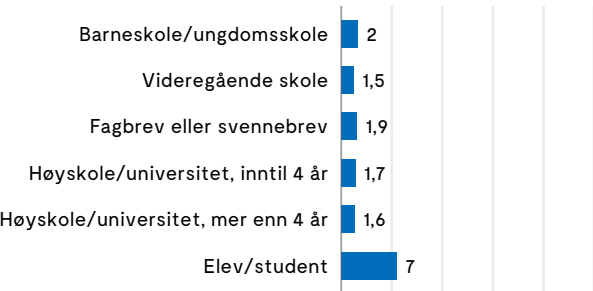
Andel utsatt for digital seksuell vold, etter kjønn

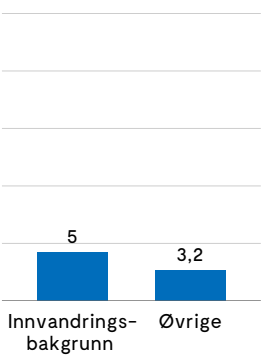
Andel utsatt for digital seksuell vold, etter kjønn og alder

Andel utsatt for digital seksuell vold, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for digital seksuell vold, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for digital seksuell vold 2022–2024

Digital kriminalitet

Digital kriminalitet omfatter et mangfold av lovbrudd, fra økonomisk bedrag til trakassering. Digital kriminalitet er kriminalitet som foregår i hovedsak ved bruk av digitale virkemidler eller på digitale arenaer. 16 prosent ble utsatt for digital kriminalitet i 2024, like mange som i 2023.

Utsatthet

8 prosent ble utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett i 2024, og dette var den hyppigste formen for digital kriminalitet. Litt over 3 prosent ble utsatt for gjentakende trakassering fra samme person, og rundt 3 prosent ble utsatt for misbruk av kortopplysninger. De øvrige formene for digital kriminalitet, som kontaktbedrag eller bilde- eller videospredning, var det omtrent 1 til 2 prosent som ble utsatt for.

Utsatthet og uro

Utsattheten for digital kriminalitet er altså langt lavere enn uroen for slik kriminalitet. 30 prosent er bekymret for å bli utsatt for svindel eller bedrag på internett, og 16 prosent er bekymret for identitetstyveri.

Bekymringen for disse lovbruddene var langt mer utbredt enn bekymringen for de øvrige lovbruddene som deltakerne ble spurt om. Det er flere mulige forklaringer på at bekymringen overskrider utsattheten. En forklaring kan være at fordi folk er bekymret, tar de forholdsregler som forhindrer at de blir utsatt. En annen er at slik kriminalitet er relativt ny, og dermed får mer oppmerksomhet, både av folk selv og på digitale plattformer, i offentligheten og fra ulike aktører.

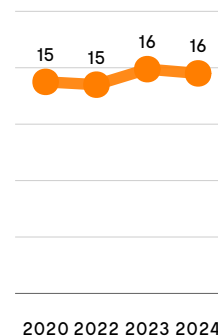
Anmeldelsestilbøyelighet

Misbruk av kortopplysninger og misbruk av personopplysninger ble oftest anmeldt, hvor rundt én av fire tilfeller ble anmeldt til politiet, enten av den utsatte selv eller av andre. Av de som ble utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester, som var det digitale lovbruddet flest ble utsatt for, anmeldte nær 5 prosent selv, men ytterligere 1,5 prosent oppga at sakene ble anmeldt av andre. Mørketall for digital kriminalitet varierer fra 75 til 95 prosent. Misbruk av kortopplysninger medførte det største økonomiske tapet, og de som anmeldte, hadde i median mistet 10 000 kroner.

Andel utsatt for digital kriminalitet i 2024

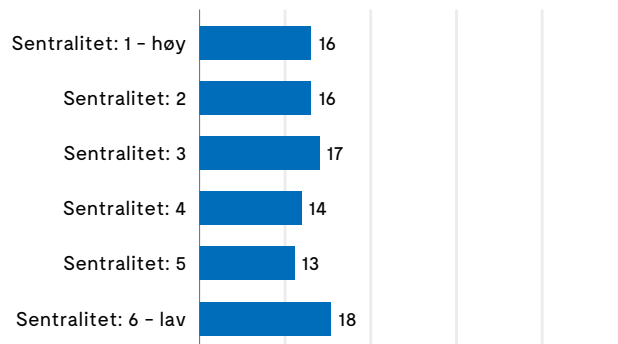
Andel utsatt for digital kriminalitet 2020–2024

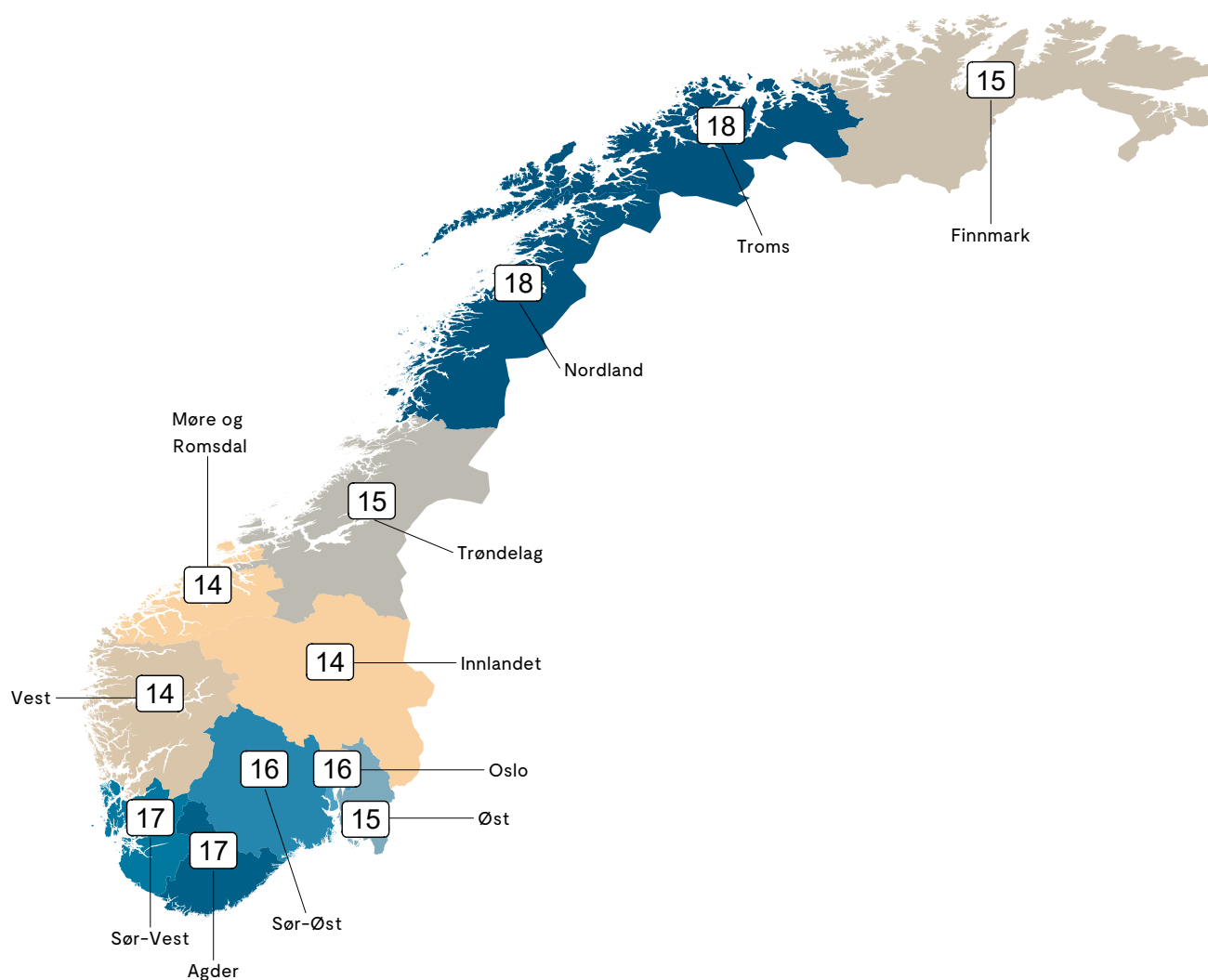
Digital kriminalitet etter politidistrikt og sentralitet

Det er noe variasjon mellom politidistrikter i utsatthet for digital kriminalitet, med tall for utsatthet som spenner fra 14 til 18 prosent. Det er lite systematisk variasjon i utsatthet etter sentralitet; andelen som er utsatt for slike lovbrudd, er omtrent like stor i mer og mindre sentrale områder. Digital kriminalitet, i motsetning til mange andre lovbrudd, kan utøves på avstand og forutsetter ikke nødvendigvis geografisk nærhet mellom utøver og den som blir utsatt.

Andel utsatt for digital kriminalitet i 2024, etter sentralitet

Andel utsatt for digital kriminalitet i 2024, etter politidistrikt

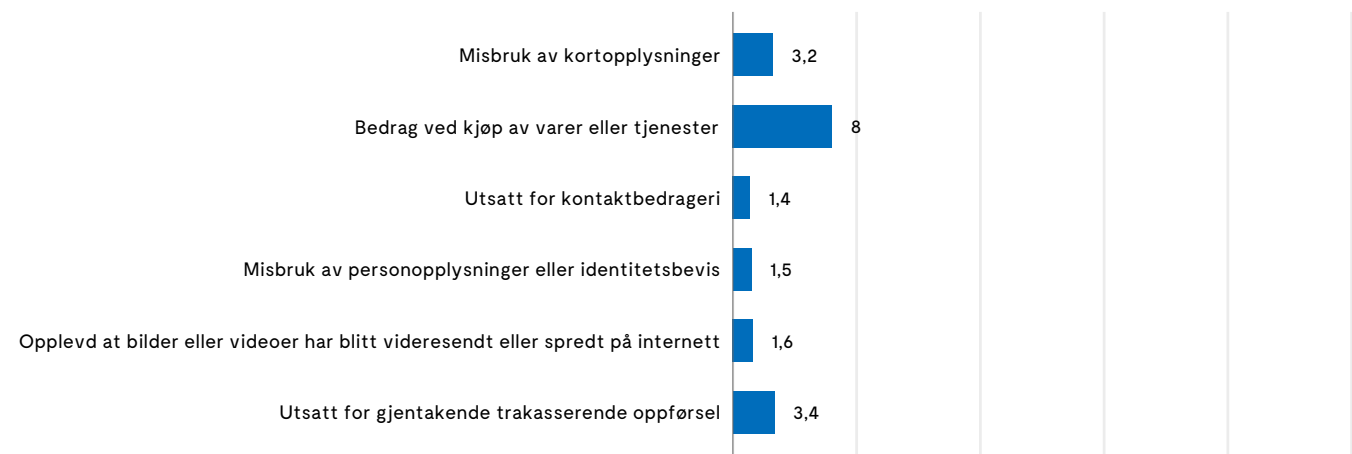
Digital kriminalitet

Bedrag ved kjøp av varer eller tjenester er det digitale lovbruddet flest ble utsatt for i 2024, etterfulgt av gjentakende trakasserende oppførsel fra samme person og misbruk av kortopplysninger.

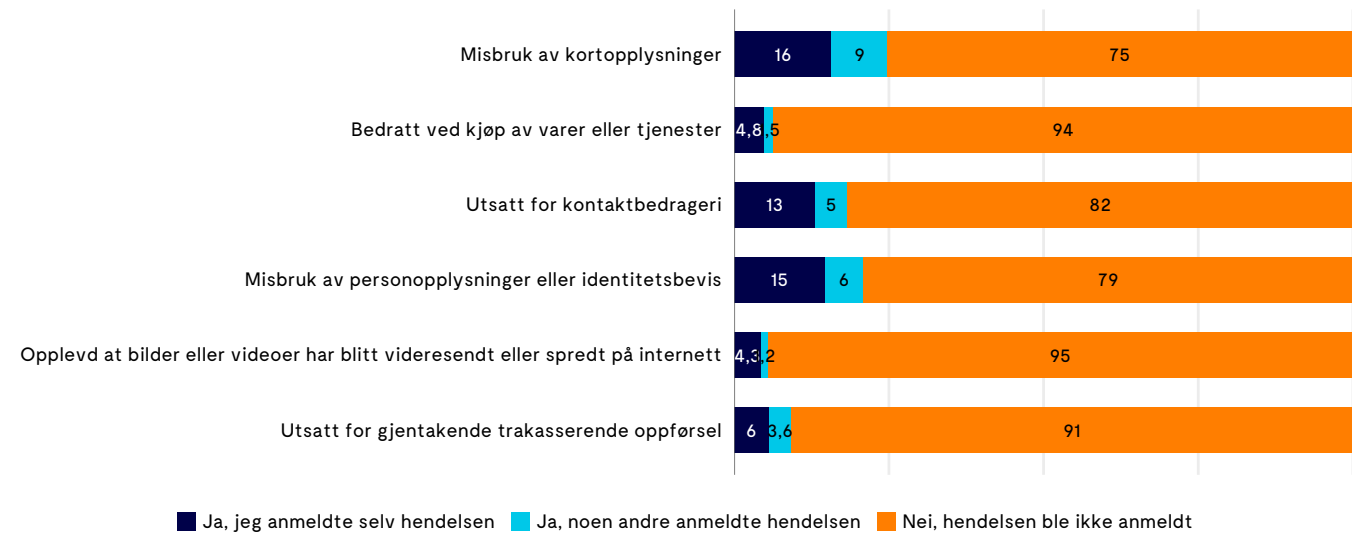
Den store majoriteten som ble utsatt for digital kriminalitet, anmeldte ikke lovbruddet til politiet.

Andelen som anmeldte, er tilnærmet lavest blant de som hadde blitt utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester, altså lovbruddet som flest ble utsatt for. Andelen som anmeldte blant de utsatte for at bilder eller videoer ble spredt, var tilsvarende lav. Flest anmeldte misbruk av kortopplysninger og misbruk av personopplysninger; én av fire tilfeller ble anmeldt.

Andel som ble utsatt for minst ett tilfelle av digital kriminalitet i 2024, etter lovbrudd

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet i 2024, etter lovbrudd

Økonomisk tap og anmeldelse

Alle deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse som svarte at de ble utsatt for vinningslovbrudd, ble også spurt om det økonomiske tapet lovbruddet påførte dem.

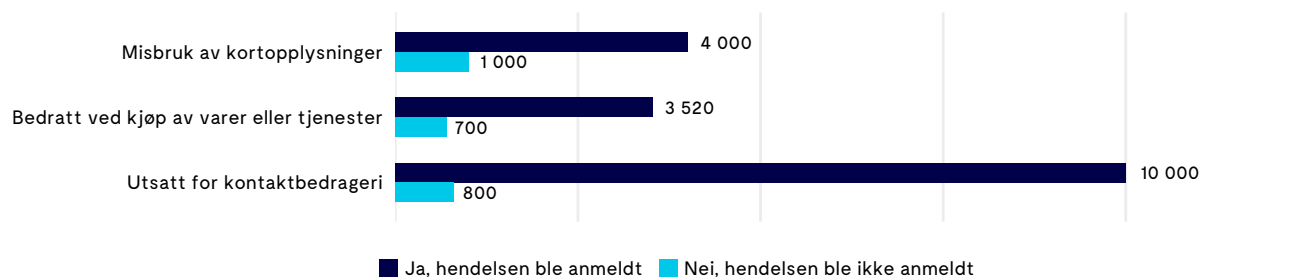
Medianverdien deler utvalget i to like deler, det vil si at halvparten av deltakerne tapte mer enn medianverdien, og at den andre halvparten tapte mindre.

Det er et velkjent fenomen at de økonomiske gevinstene ved lovbrudd påvirker forekomsten av lovbrudd (Draca et al., 2019; Quinn & Clare, 2021). Nasjonal trygghetsundersøkelse viser at økonomisk verdi påvirker anmeldelsestilbøyeligheten også. Folk er mer tilbøyelige til å anmelde når de er utsatt for lovbrudd med store økonomiske tap, mens de oftere unnlater å anmelde lovbrudd når det økonomiske tapet er lite. At anmeldelsestilbøyelighet er tett knyttet til størrelsen på tapet, henger trolig sammen med forsikring. For forsikringssaker er det nødvendig å anmelde lovbruddet, men dersom egenandelen overskrider tapet, velger trolig mange å ikke anmelde.

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd (medianverdi) i 2024

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd (medianverdi) i 2024, etter anmeldelse

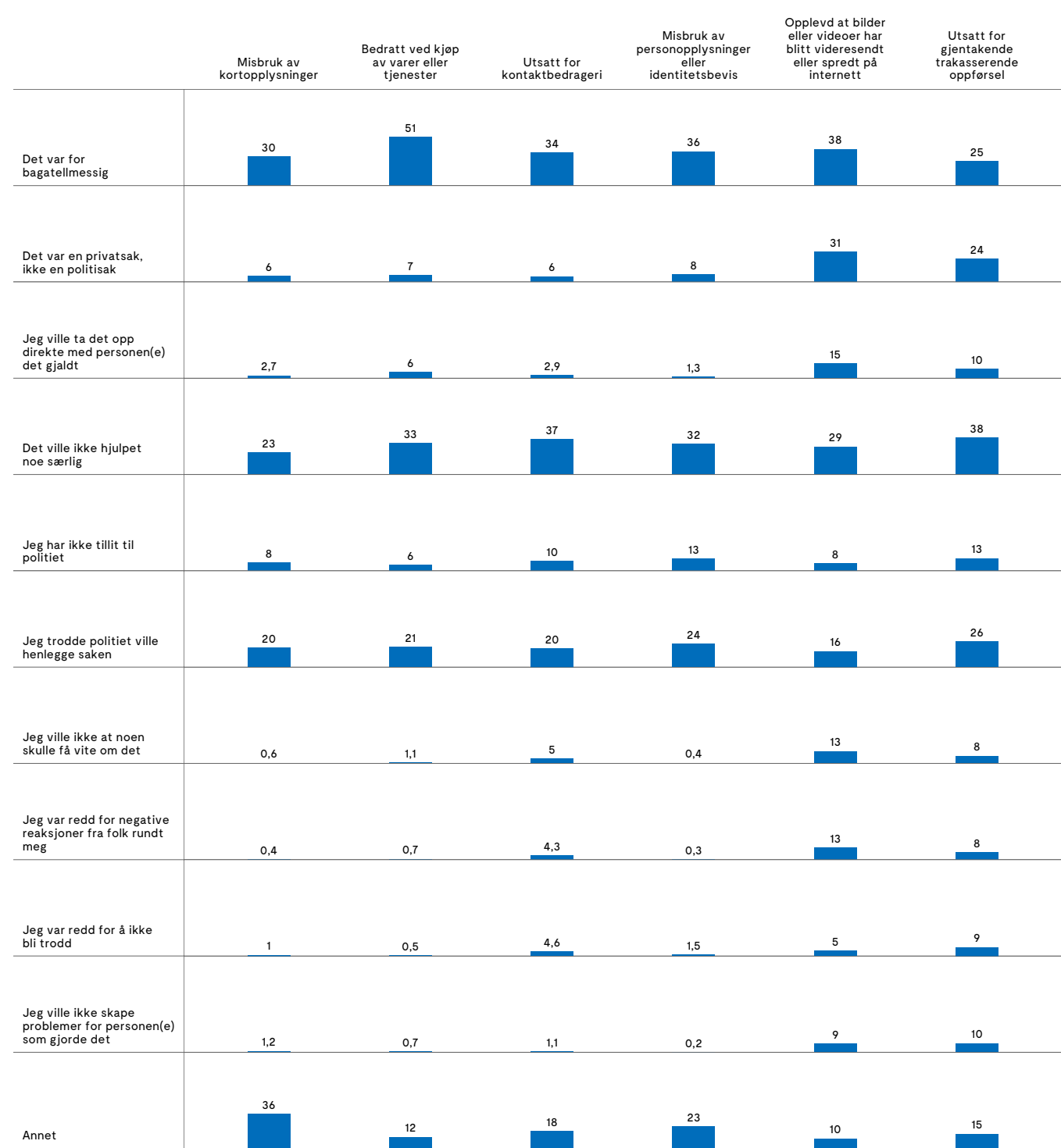

Årsaker til å ikke anmelde

At det var for bagatelmessig, at det ikke ville hjulpet noe særlig, og at de trodde politiet ville henlegge saken, var de vanligste årsakene til at digitale lovbrudd ikke ble anmeldt. Blant de som hadde opplevd at bilder eller videoer ble videresendt eller spredt på

internett, svarte nær én av tre at det var en privatsak, ikke en politisak. 38 prosent av de som ble utsatt for gjentakende trakasserende oppførsel, mente at å anmelde ikke ville hjulpet noe særlig.

Viktigste årsaker til å ikke anmelde lovbrudd, etter lovbrudd i 2024

Misbruk av kortopplysninger

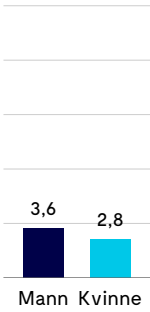
I overkant av 3 prosent av deltakerne ble utsatt for misbruk av kortopplysninger i 2024, med noe høyere utsatthet blant menn enn kvinner. Utsatthet var også mer vanlig blant eldre deltakere enn blant yngre. Det er noe flere med høy utdanningsbakgrunn og med

innvandringsbakgrunn som ble utsatt sammenliknet med øvrige deltakere.

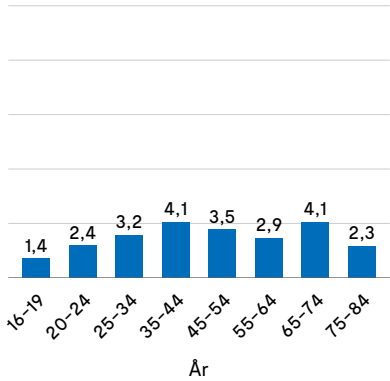
Andelen som ble utsatt, gikk noe ned fra 2020 til 2022 og deretter opp de to seneste årene.

Utsatt for minst ett tilfelle av misbruk av kortopplysninger i 2024

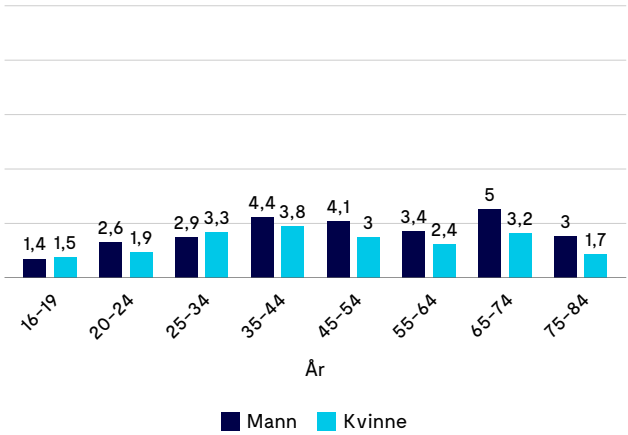
Andel utsatt for kortmisbruk, etter kjønn

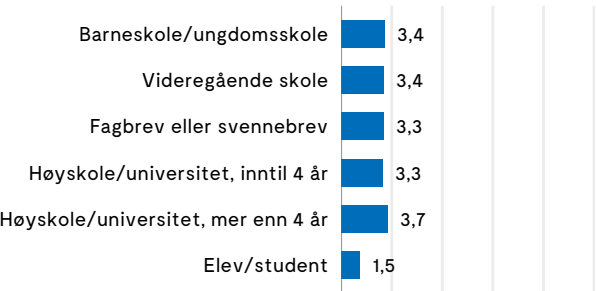
Andel utsatt for kortmisbruk, etter alder

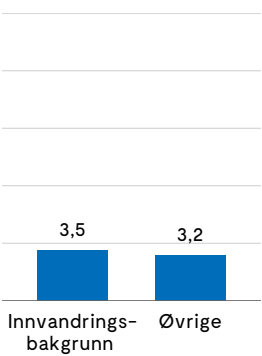
Andel utsatt for kortmisbruk, etter kjønn og alder

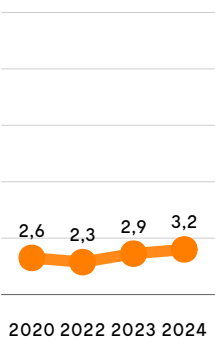
Andel utsatt for kortmisbruk, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for kortmisbruk, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for kortmisbruk 2020-2024

Bedrag ved kjøp over internett

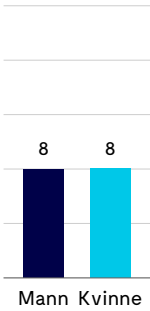
8 prosent ble utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett i 2024, noe som har vært omtrent uendret siden 2020.

Å bli utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett var minst vanlig blant de yngste og

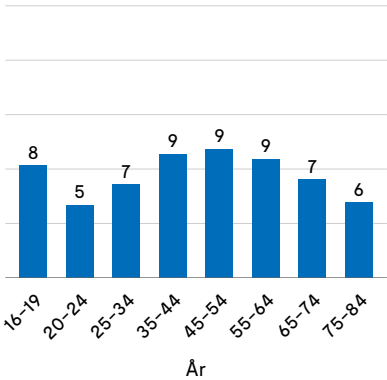
eldste aldersgruppene, med unntak av noe høyere utsatthet blant 16–19-åringene. Det var ingen systematiske forskjeller etter utdanningsbakgrunn. Noen flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett.

Utsatt for minst ett tilfelle av bedrag ved kjøp over internett i 2024

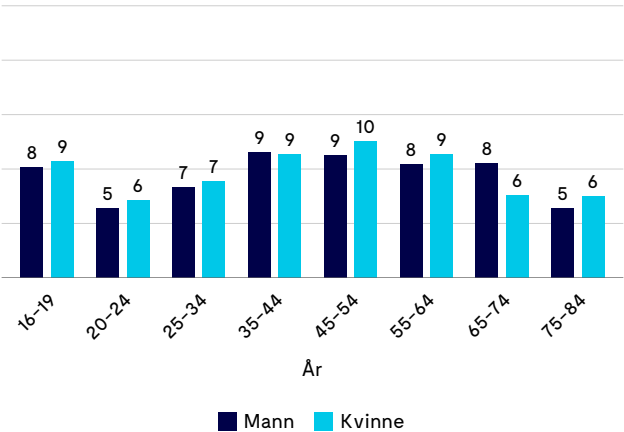
Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett, etter kjønn

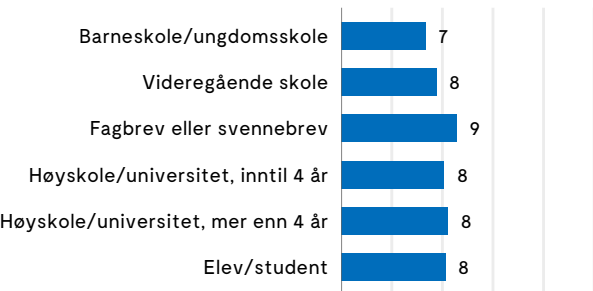
Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett, etter alder

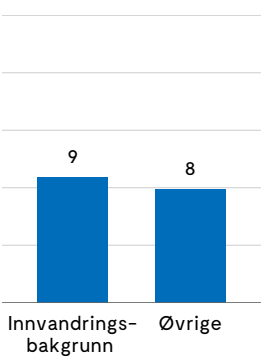
Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett, etter kjønn og alder

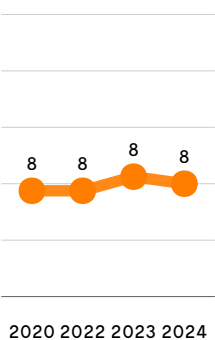
Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for bedrag ved kjøp over internett 2020–2024

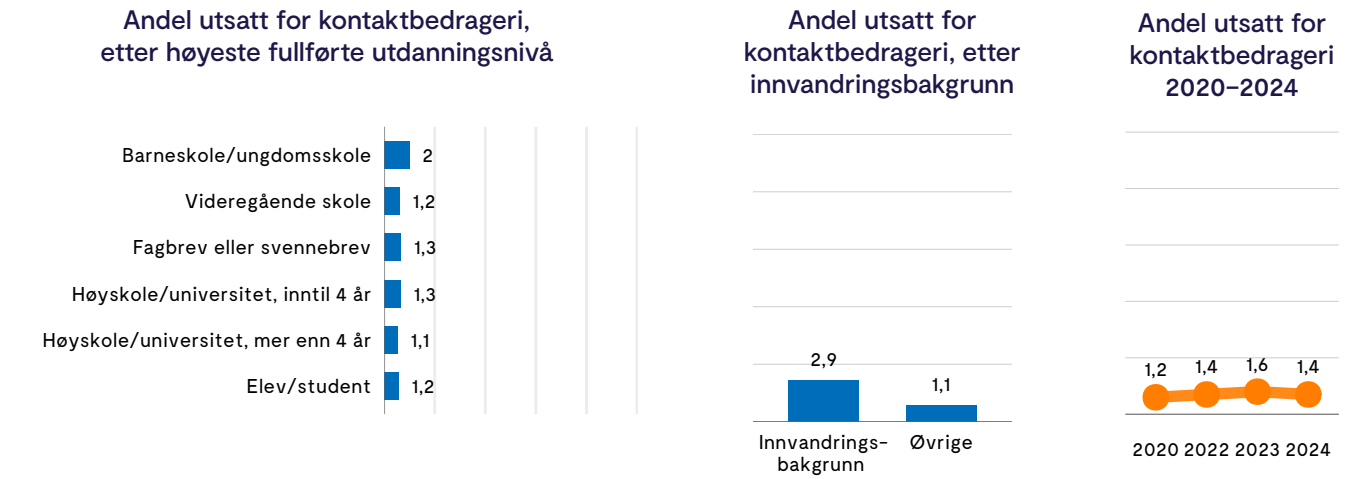
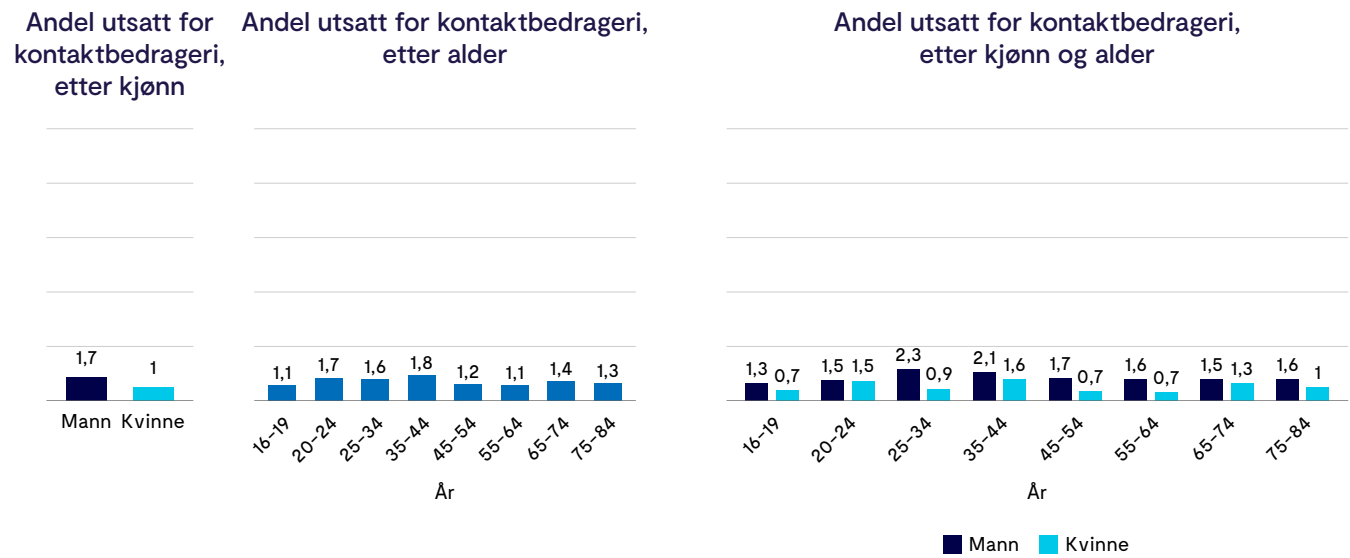

Kontaktbedrageri

Kontaktbedrag betyr at en person man kommer i kontakt med på digitale arenaer, ved hjelp av bedrag får overført verdier til seg selv. Andelen som har blitt utsatt for dette, økte svakt fra 2020 til 2023, før den gikk litt ned til 1,4 prosent i 2024.

Utsatthet var noe mer vanlig blant menn, særlig i de midterste alderskategoriene, enn blant kvinner. Færrest i de yngste og eldste aldersgruppene ble utsatt. Det er ingen systematiske forskjeller i utsatthet etter utdanningsbakgrunn. Personer med innvandringsbakgrunn var noe oftere utsatt.

Utsatt for minst ett tilfelle av kontaktbedrag i 2024

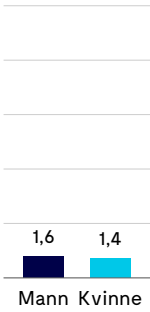
Identitetstyveri

1,5 prosent ble utsatt for misbruk av personopplysninger eller identitetsbevis på internett, her omtalt som identitetstyveri, i 2024. Dette er omtrent uendret fra 2023, men en liten økning fra 2020 og 2022, hvor andelen begge år var 1,3 prosent.

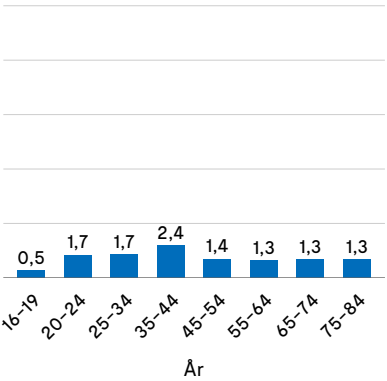
Personer i alderen 20 til 44 år ble noe oftere utsatt for identitetstyveri. Det er små forskjeller mellom menn og kvinner; blant de yngste ble flere kvinner utsatt, men i aldersgruppene over ble litt flere menn utsatt. Utsatthet for identitetstyveri varierer lite systematisk etter utdanningsbakgrunn, men var noe vanligere blant personer med innvandringsbakgrunn.

Utsatt for minst ett tilfelle av identitetstyveri i 2024

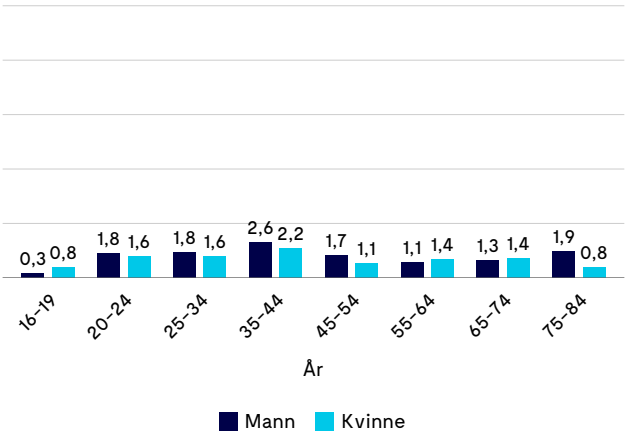
Andel utsatt for identitetstyveri, etter kjønn

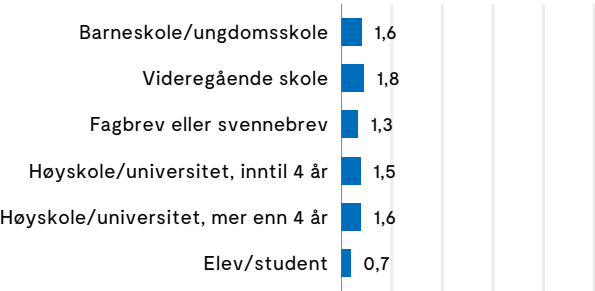
Andel utsatt for identitetstyveri, etter alder

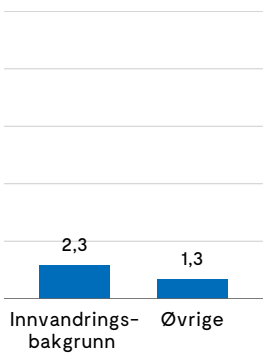
Andel utsatt for identitetstyveri, etter kjønn og alder

Andel utsatt for identitetstyveri, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for identitetstyveri, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for identitetstyveri 2020-2024

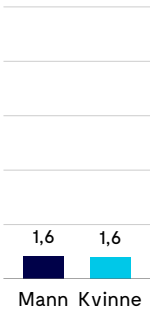
Spredning av bilder eller video

1,6 prosent ble utsatt for spredning eller videresending av bilder og videoer mot deres vilje i 2024, omtrent like stor andel som i de foregående tre undersøkelsene.

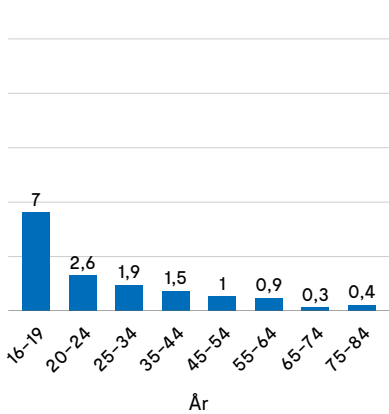
De yngste, i alderen 16–19 år, er de som primært ble utsatt for dette – 7 prosent menn og 8 prosent kvinner. Andelen utsatte var få i eldre aldersgrupper, og særlig blant de aller eldste. Elever/studenter var mer utsatt, og personer med innvandringsbakgrunn var noe mer utsatt.

Utsatt for minst ett tilfelle av at bilder eller videoer har blitt videresendt til andre, eller spredd på internett, mot deres vilje, i 2024

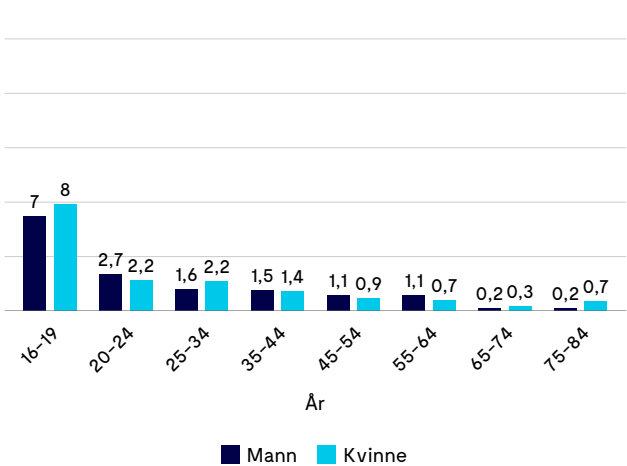
Andel utsatt for bildepredning, etter kjønn

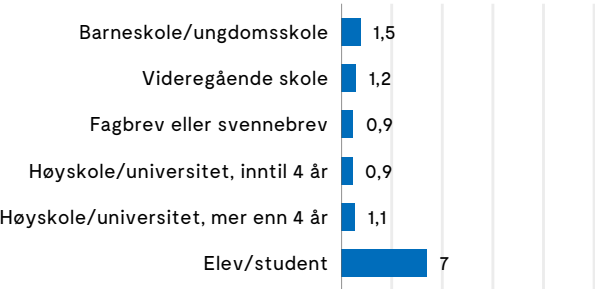
Andel utsatt for bildepredning, etter alder

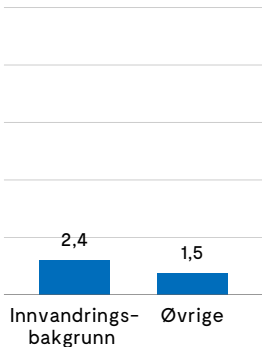
Andel utsatt for bildepredning, etter kjønn og alder

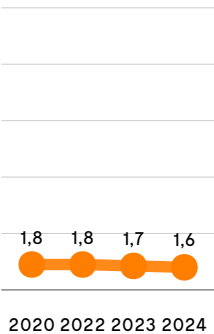
Andel utsatt for bildepredning, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for bildepredning, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for bildepredning 2020-2024

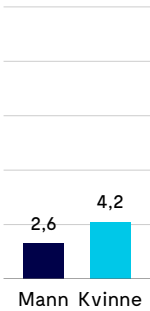
Trakassering

3,4 prosent ble utsatt for gjentakende trakasserende oppførsel fra samme person, via telefon, SMS eller internett, i 2024. Andelen som ble utsatt for dette, har sunket noe siden 2020, da 4 prosent ble utsatt.

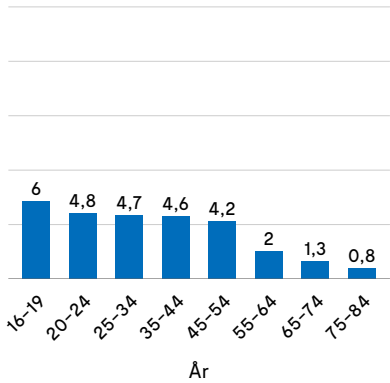
Flest unge kvinner ble utsatt for dette, sammenliknet med menn og eldre kvinner. Svært få i de eldste aldersgruppene ble utsatt. Det er også noe flere elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn som ble utsatt for gjentakende trakassering.

Utsatt for minst ett tilfelle av gjentakende trakasserende oppførsel, fra samme person, via telefon, SMS eller internett, i 2024

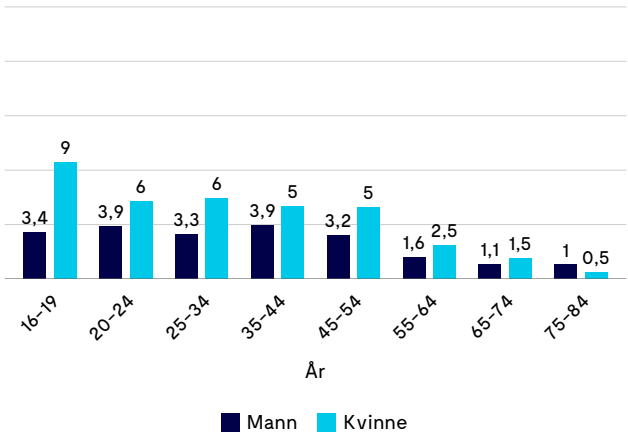
Andel utsatt for trakassering, etter kjønn

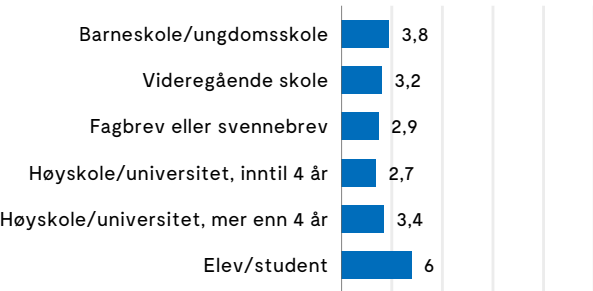
Andel utsatt for trakassering, etter alder

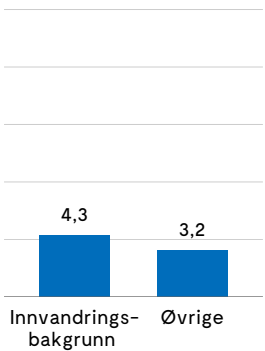
Andel utsatt for trakassering, etter kjønn og alder

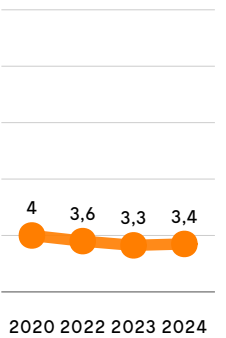
Andel utsatt for trakassering, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel utsatt for trakassering, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for trakassering 2020-2024

Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet

Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet er lovbrudd som har sin bakgrunn i en persons minoritets-tilhørighet. De gruppene/grunnlagene som er gitt et særskilt strafferettslig vern i Norge, er hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion eller livssyn, seksuell orientering, nedsatt funksjonsevne og kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. I Nasjonal trygghetsundersøkelse blir noen av disse kjennetegnene målt, og utsatthet for diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet blir vist etter disse kjennetegnene. Blant deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse identifiserer omtrent 1,5 prosent seg som homofile eller lesbiske, og rundt 2 prosent identifiserer seg som bifile. Over halvparten av deltakerne beskriver seg selv om ikke religiøse i det hele tatt. 3 prosent beskriver seg som svært religiøse og 7 prosent som ganske religiøse.

Diskriminering er i straffeloven definert som å bli nektet å kjøpe varer eller tjenester eller å bli nektet adgang til offentlig forestilling, sammenkomst eller arrangement. I Nasjonal trygghetsundersøkelse blir diskriminering målt gjennom to spørsmål, som i dette kapittelet er slått sammen slik at de som er blitt utsatt, enten har blitt utsatt for én eller begge formene for diskriminering. **Hatefulle ytringer** kan ytres i både ord og handling. For at noe skal være en hatefull ytring i lovens forstand, er det flere forhold som skal være til stede. Deltakere i undersøkelsen som opplevde seg utsatt for hatefulle ytringer, fikk derfor oppfølgings-spørsmål. Disse var om ytringen rettet seg mot respondenten som del av en gruppe som loven særskilt beskytter, om ytringen hendte i det offentlige rom, og om gjerningspersonen mente vedkommende er mindre verdt enn andre mennesker. Hatkriminalitet er alle lovbrudd som er motivert av diskriminerende holdninger mot, eller som har sin bakgrunn i, andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller funksjonsevne. Hatkriminalitet er altså kombinasjonen av lovbrudd og motivasjon hos utøveren(-ne).

Utsatthet

2,9 prosent ble utsatt for minst ett tilfelle av diskriminering, hatkriminalitet eller hatefulle ytringer i 2024. Noen flere ble utsatt for hatefulle ytringer enn hatkriminalitet. Flere oppga i undersøkelsen at de hadde blitt utsatt for hatefulle ytringer, men kun tilfellene hvor handlingen skjedde offentlig, med intensjon og var rettet mot en beskyttet gruppe, blir vist her (se foregående avsnitt for den juridiske definisjonen).

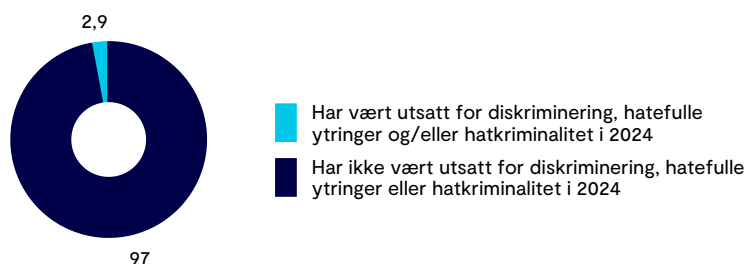
Utsatthet og uro

Andelene som ofte bekymrer seg for å bli utsatt for diskriminering, overskrider andelene som faktisk blir utsatt. Mens 7 prosent bekymret seg for å bli utsatt for diskriminering, er andelen utsatte betydelig lavere. Dette gjelder også hatefulle ytringer og hatkriminalitet. Det er imidlertid slik at disse typene lovbrudd er rettet mot særskilte grupper. Utsattheten for hatefulle ytringer og hatkriminalitet er lav samlet, men betydelig høyere i enkelte grupper. Personer med tilhørighet til disse gruppene kan kjenne seg særlig utsatt og dermed oftere være bekymret.

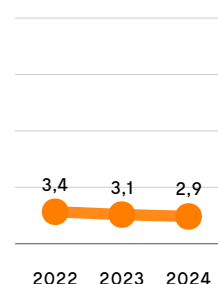
Anmeldelsestilbøyelighet

Anmeldelsestilbøyeligheten er svært lav, og diskriminering ved å ha blitt nektet adgang blir hyppigst anmeldt – rundt 3 prosent anmelder selv, og ytterligere 5 prosent blir anmeldt av andre. Hatkriminalitet og hatefulle ytringer blir sjelden anmeldt. Den vanligste grunnen folk som ble utsatt, oppgir for at de ikke anmeldte, var at det ikke ville hjulpet noe særlig. Rundt halvparten oppgir dette. Omtrent én av tre svarer at de trodde politiet ville henlegge saken, mens noe over 20 prosent oppgir at det var for bagatellmessig.

Andel utsatt for diskriminering, hatefulle ytringer eller hatkriminalitet i 2024

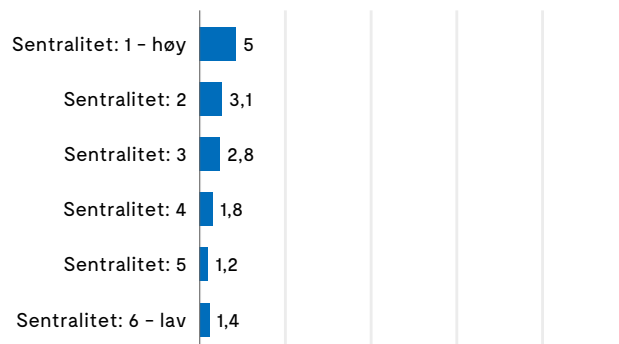
Andel utsatt for diskriminering, hatefulle ytringer eller hatkriminalitet 2022–2024

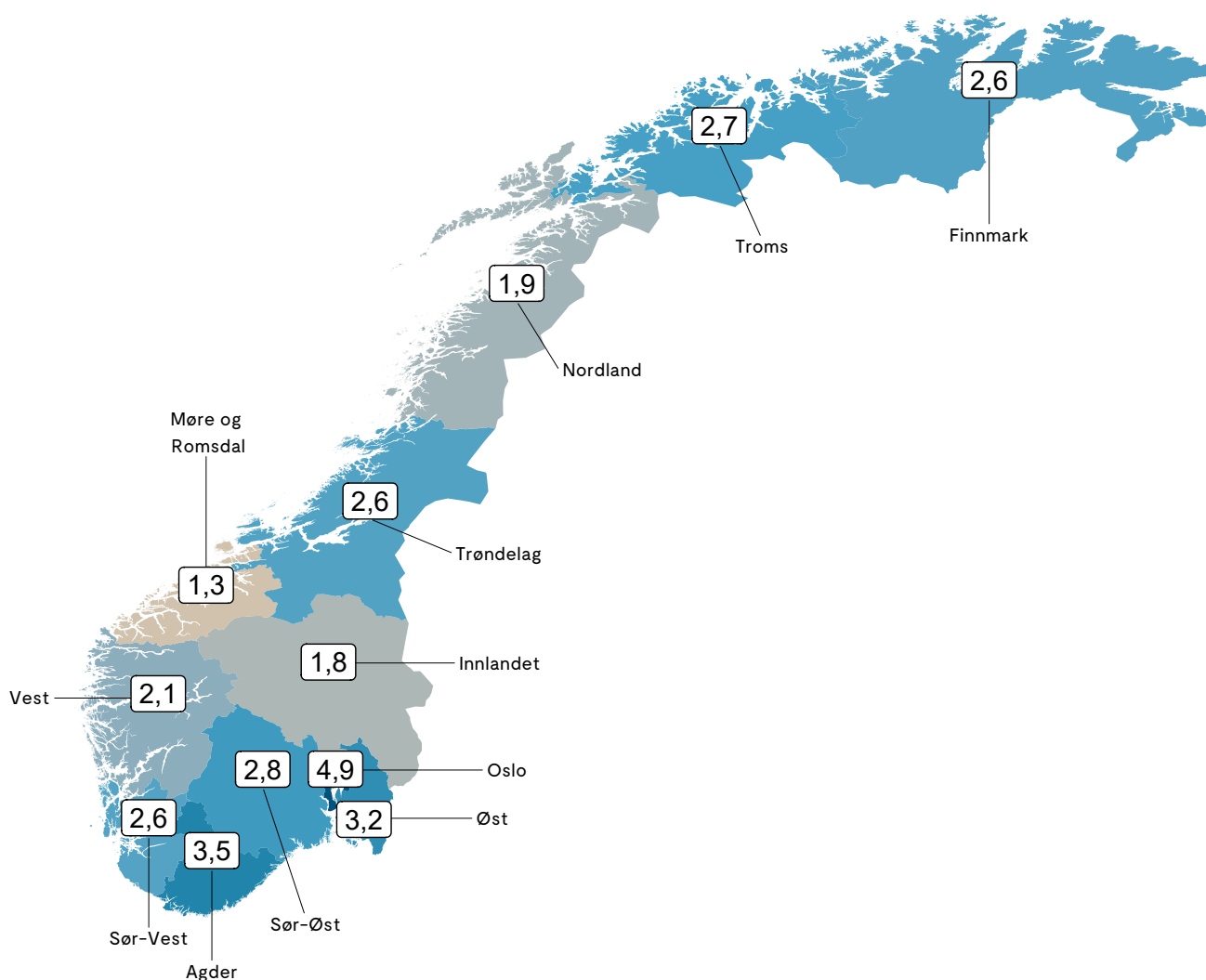
Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet etter politidistrikt og sentralitet

Det er noe variasjon mellom politidistrikter i utsatthet for diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet. Det er også variasjon i utsatthet etter sentralitet; andelen utsatt for disse typene lovbrudd er høyere i mer sentrale områder. Dette samsvarer med at større befolkningsgrupper i disse områdene har kjennetegn som gjør at de kan bli utsatt for denne typen kriminalitet.

Andel utsatt for diskriminering, hatefulle ytringer eller hatkriminalitet i 2024, etter sentralitet

Andel utsatt for diskriminering, hatefulle ytringer eller hatkriminalitet i 2024, etter politidistrikt

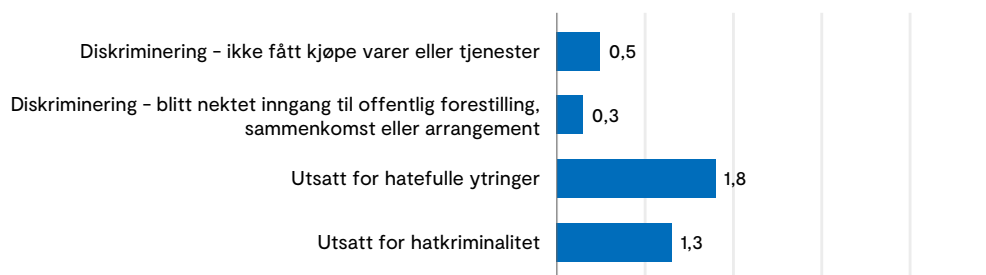

Diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet

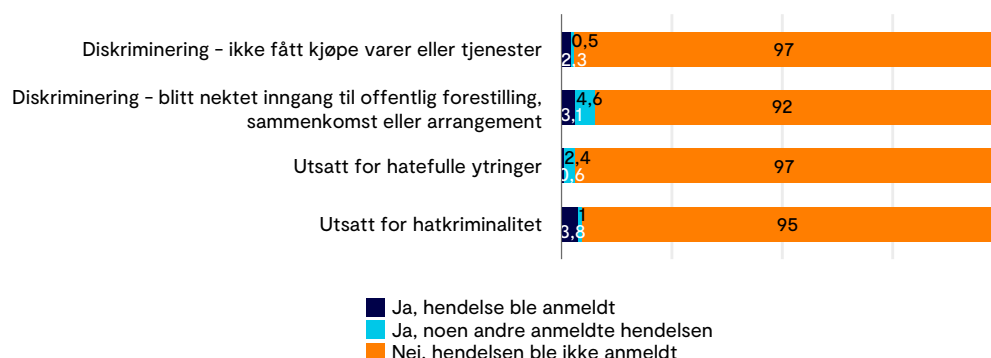
1,8 prosent opplevde å bli utsatt for hatefulle ytringer i 2024, og nesten like mange opplevde hatkriminalitet. Rundt 0,5 prosent ble utsatt for diskriminering, enten ved å bli nektet inngang til forestilling, sammenkomst eller arrangement eller å bli nektet å kjøpe varer eller tjenester.

Anmeldelsestilbøyeligheten er lav for alle disse lovbruddene. Diskriminering i form av å bli nektet inngang til offentlig forestilling, sammenkomst eller arrangement ble oftest anmeldt. 3 prosent anmeldte selv, mens i underkant av 5 prosent av tilfellene ble anmeldt av andre. Svært få anmeldte hatefulle ytringer eller diskriminering, mens hatkriminalitet noe oftere ble anmeldt. Det er verdt å merke at det er få observasjoner, og at dette dermed kan skyldes tilfeldigheter.

Andel som ble utsatt for minst ett tilfelle av diskriminering, hatefulle ytringer eller hatkriminalitet i 2024, etter lovbrudd

Andel av utsatte som anmeldte til politiet i 2024, etter lovbrudd

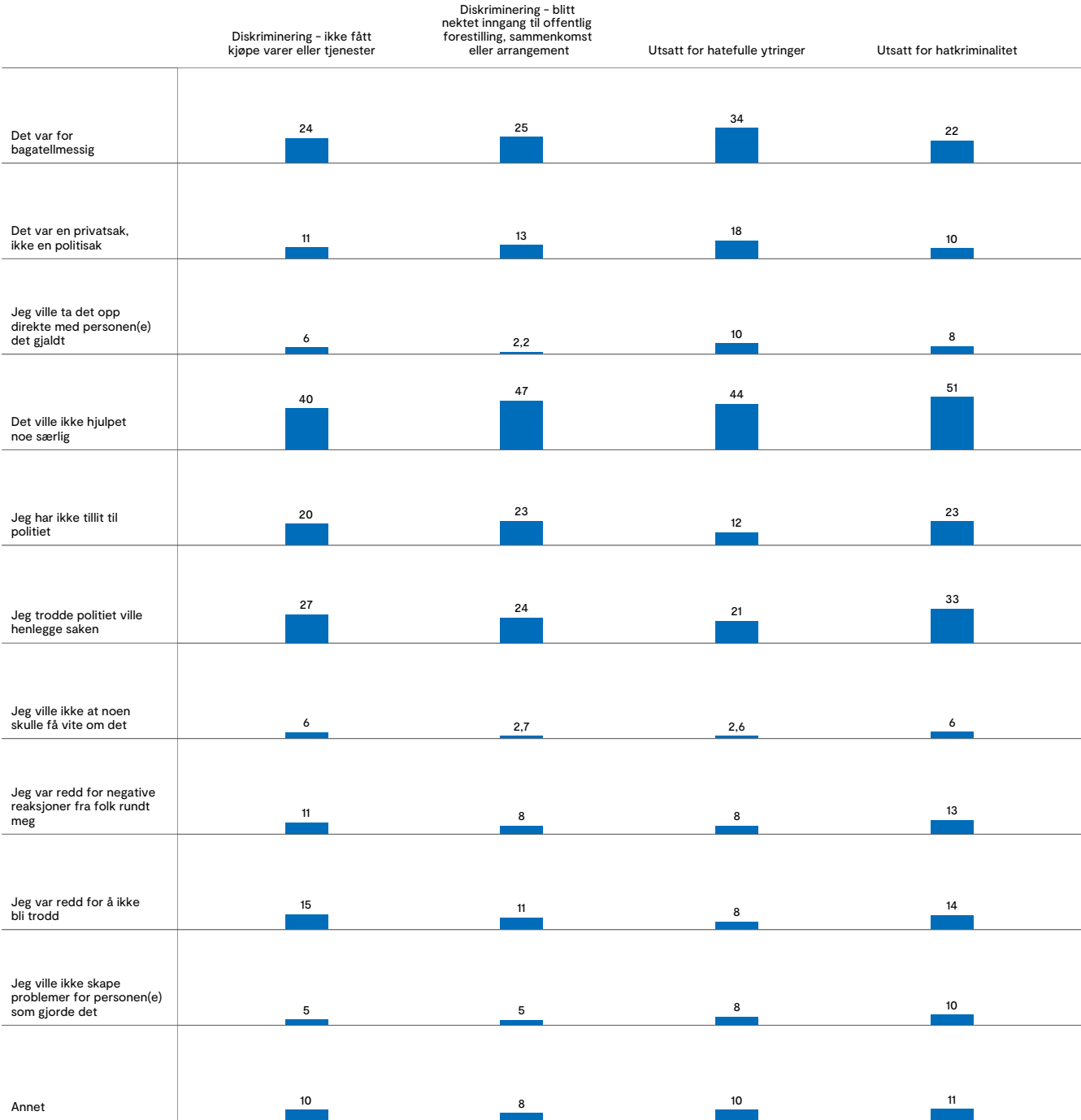
Årsaker til å ikke anmelde

Anmeldelsestilbøyeligheten er svært lav blant de som ble utsatt for diskriminering eller hatefulle ytringer, og noe høyere blant de som ble utsatt for hatkriminalitet. Langt de fleste anmelder ikke det de ble utsatt for.

Årsakene de utsatte oppgir for å unnlate å anmelde, er svært like. Den vanligste årsaken er at det å anmelde ikke ville hjulpet noe særlig. Rundt halvparten av de

utsatte oppgir dette som årsak. Deretter mener omtrent én av fire at de trodde politiet ville henlegge saken, og omtrent like mange mente det som hendte, var for bagatellmessig. Én av fem av de som har vært utsatt for diskriminering i form av å ikke ha fått kjøpe varer eller tjenester, oppgir at de ikke anmeldte på grunn av manglende tillit til politiet, og rundt en fjerdedel mente politiet ville henlegge saken.

Viktigste årsaker til å ikke anmelde lovbrudd i 2024, etter lovbrudd

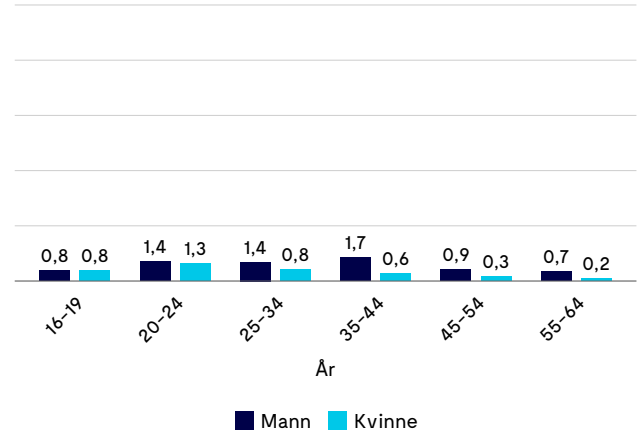
Diskriminering

Diskriminering ble målt gjennom to spørsmål: om personen på grunn av diskriminering ble nektet å kjøpe varer eller tjenester, og om personen hadde blitt nektet inngang til offentlig forestilling, sammenkomst eller arrangement. Her blir disse spørsmålene vist samlet, det vil si at andelen viser personer som har opplevd én eller begge av disse diskriminerende hendelsene. 0,5 prosent av alle som deltok i Nasjonal trygghetsundersøkelse, ble utsatt for dette i 2024. Andelen er stabilt lav over tid.

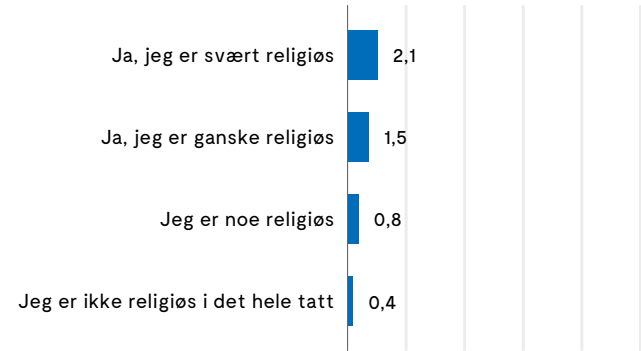
Personer med innvandringsbakgrunn er gruppen som oftest ble utsatt for diskriminering, etterfulgt av seksuelle minoriteter og personer med nedsatt funksjonsevne. Religiøse personer var mer utsatt enn de som beskrev seg selv som noe religiøse eller ikke religiøse i det hele tatt. Menn, og særlig menn i alderen 25–44 år, er mer utsatt for diskriminering enn kvinner. Blant unge i alderen 16–19 år oppgir like mange kvinner som menn slike erfaringer.

Utsatt for minst ett tilfelle av diskriminering i 2024

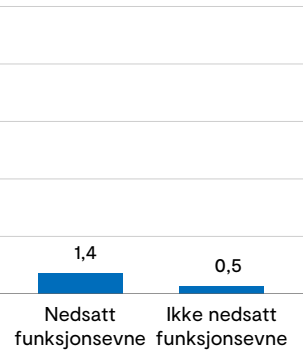
Andel utsatt for diskriminering, etter kjønn og alder

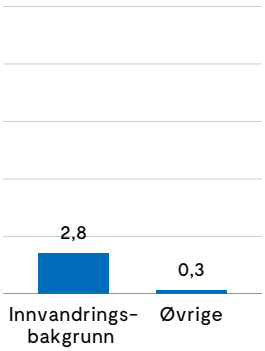
Andel utsatt for diskriminering, etter religiøsitet

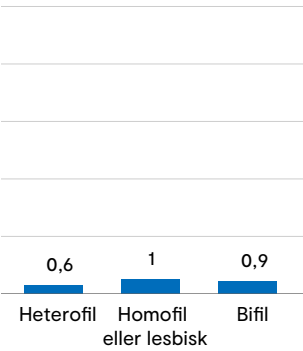
Andel utsatt for diskriminering, etter funksjonsevne

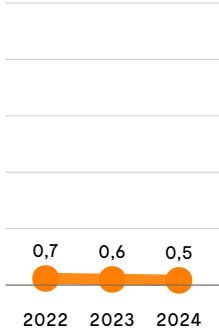
Andel utsatt for diskriminering, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for diskriminering, etter seksuell orientering

Andel utsatt for diskriminering 2022–2024

Hatefulle ytringer

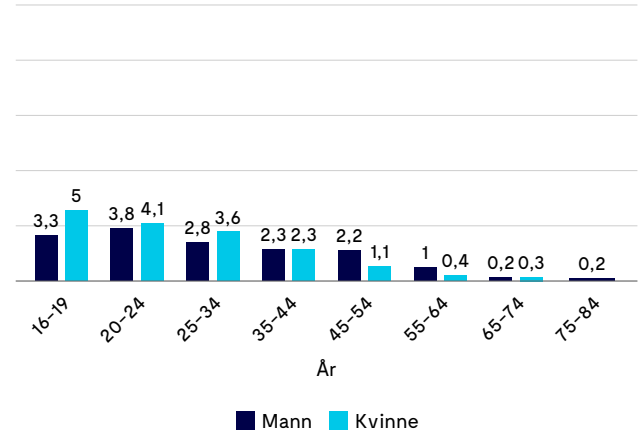
1,8 prosent ble utsatt for en hatefull ytring i 2024. Det er like mange som i 2023, men en liten nedgang fra 2022, da 2 prosent ble utsatt.

Seksuelle minoriteter (homofile, lesbiske eller bifile) var mest utsatt for hatefulle ytringer i 2024, sammen med

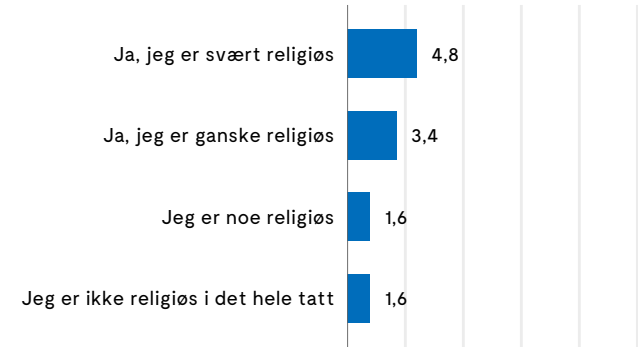
personer med innvandringsbakgrunn. Personer som beskriver seg selv som svært eller ganske religiøse, var mer utsatt for hatefulle ytringer enn personer som ikke er religiøse i det hele tatt eller noe religiøse. Personer med nedsatt funksjonsevne var mer utsatt enn personer som ikke hadde nedsatt funksjonsevne.

Utsatt for minst ett tilfelle av hatefulle ytringer i 2024

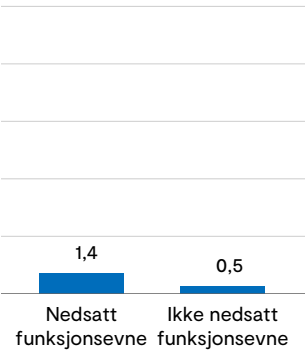
Andel utsatt for hatefulle ytringer, etter kjønn og alder

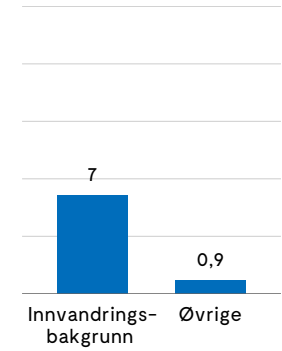
Andel utsatt for hatefulle ytringer, etter religiøsitet

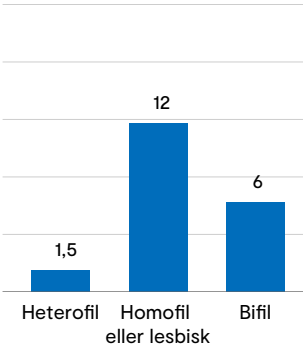
Andel utsatt for hatefulle ytringer, etter funksjonsevne

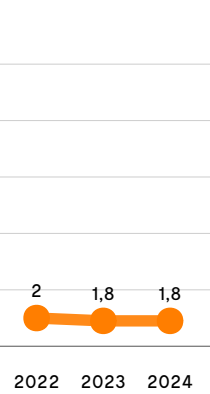
Andel utsatt for hatefulle ytringer, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for hatefulle ytringer, etter seksuell orientering

Andel utsatt for hatefulle ytringer 2022-2024

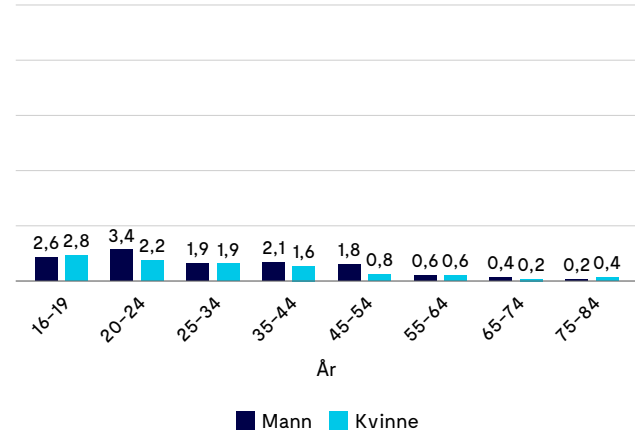
Hatkriminalitet

1,3 prosent ble utsatt for hatkriminalitet i 2024, mot 1,4 prosent året før. Seksuelle minoriteter (homofile, lesbiske eller bifile) var mest utsatt for hatkriminalitet, sammen med personer med innvandringsbakgrunn. Personer som beskriver seg selv som svært eller

ganske religiøse, var mer utsatt for hatkriminalitet enn personer som er noe religiøse eller ikke religiøse i det hele tatt. Personer med nedsatt funksjonsevne var mer utsatt enn personer som ikke hadde nedsatt funksjonsevne.

Utsatt for minst ett tilfelle av hatkriminalitet i 2024

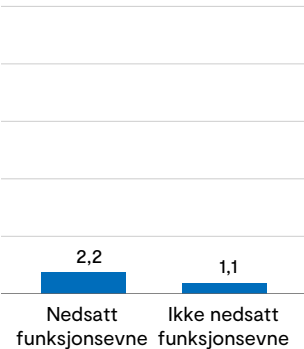
Andel utsatt for hatkriminalitet, etter kjønn og alder

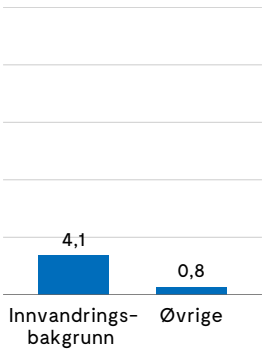
Andel utsatt for hatkriminalitet, etter religiøsitet

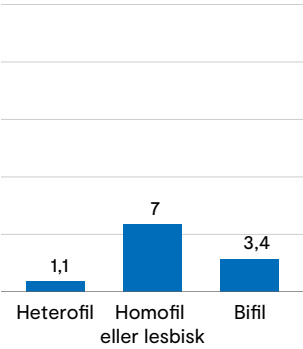
Andel utsatt for hatkriminalitet, etter funksjonsevne

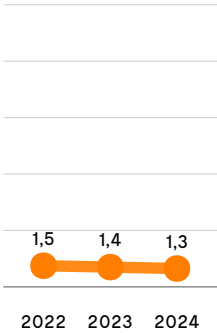
Andel utsatt for hatkriminalitet, etter innvandringsbakgrunn

Andel utsatt for hatkriminalitet, etter seksuell orientering

Andel utsatt for hatkriminalitet 2022-2024

Referanser

Cools, S. & Kotsadam, A. (2017). Resources and intimate partner violence in Sub-Saharan Africa. *World Development*, 95, 211–230.

DFØ. (2023). *Utviklingen i antall ansatte i statsforvaltningen 2021–2022* (DFØ-notat 2023:4). Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

Draca, M., Koutmeridis, T. & Machin, S. (2019). The changing returns to crime: Do criminals respond to prices? *The Review of Economic Studies*, 86(3), 1228–1257.

Farrell, G., Tilley, N. & Tseloni, A. (2014). Why the crime drop? *Crime and justice*, 43(1), 421–490.

Høydahl, E. (2020, 27. februar). *Sentralitetsindeksen. Oppdatering med 2020-kommuner*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner>

Jacobsen, J. (2019). *Valdtekstsstraffebudet: gjeldande rett og spørsmålet om reform*. Fagbokforlaget.

Justisministeriets forskningskontor. (2020). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet* (Rapport). Offerundersøgelserne 2005–2019.

Kishor, S. (2005). *Domestic violence measurement in the demographic and health surveys: The history and the challenges* (Technical report, United Nations Expert Paper). <https://www.un.org/womenwatch/daw/egm/vaw-stat-2005/docs/expert-papers/Kishor.pdf>

Palermo, T., Bleck, J. & Peterman, A. (2014). Tip of the iceberg: Reporting and gender-based violence in developing countries. *American Journal of Epidemiology*, 179(5), 602–612.

Politiet (2023). *Årsrapport 2023*.

Quinn, L. & Clare, J. (2021). The influence of changing reward of electronic consumer goods on burglary and theft offences in Western market-based countries in the years prior to and during the crime drop. *Crime Science*, 10(1), 18.

Thorsen, L.R., Lid, S. & Stene, R.J. (2009). *Kriminalitet og rettsvesen 2009*. Statistisk sentralbyrå.

Nasjonal trygghetsundersøkelse har kartlagt uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2024.

Temaene i undersøkelsen er uro og utsatthet for lovbrudd med personofre, som tyveri, vold, hatkriminalitet og seksuell vold.

Mens offentlig statistikk viser lovbrudd som er anmeldt til politiet, måler Nasjonal trygghetsundersøkelse utsatthet for lovbrudd ved å stille spørsmål til et stort utvalg norske borgere.

Resultatene fra undersøkelsen gir dermed en pekepinn om det reelle omfanget av ulike typer lovbrudd.

Nasjonal trygghetsundersøkelse er et verktøy som utfyller og komplementerer allerede eksisterende statistikk om utsatthet for lovbrudd, samt gir kunnskap om uro for lovbrudd.